

Bilagor

Kommittédirektiv

**Översyn av lagen om allmän
kameraövervakning m.m.**

**Dir.
2008:22**

Beslut vid regeringssammanträde den 21 februari 2008.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare ska göra en översyn av lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning.

Utredaren ska

- kartlägga och analysera tillämpningen av lagen om allmän kameraövervakning,
- överväga om det finns skäl att i något eller några avseenden utvidga tillståndsplikten till att omfatta vissa platser dit allmänheten inte har tillträde,
- överväga om det finns anledning att i något eller några avseenden utvidga möjligheterna att i brottsförebyggande syfte bedriva allmän kameraövervakning utan särskilt tillstånd från länsstyrelsen,
- utreda förutsättningarna för att avskaffa den möjlighet som finns för länsstyrelsen att besluta om undantag från upplysningsplikten vid allmän kameraövervakning (dold övervakning),
- överväga om det finns behov av och förutsättningar för att sprida övervakningsmaterial till en vidare personkrets än enligt nuvarande reglering för att öka möjligheterna att på ett effektivt sätt förebygga brott,
- utvärdera tillämpningen av reglerna om tillsyn över kameraövervakning och överväga om det finns anledning att komplettera dessa för att ytterligare förbättra förutsättningarna för en enhetlig rättstillämpning,
- överväga om det finns behov av ytterligare åtgärder för att stärka skyddet för enskildas integritet vid allmän kameraövervakning, t.ex. genom tydligare information vid över-

- vakning eller genom särskilda bestämmelser om skadestånd vid övervakning som sker i strid med lagen,
- kartlägga och analysera tillämpningen av den s.k. missbruksregeln i personuppgiftslagen (1998:204) vid allmän kameraövervakning som inte omfattas av länsstyrelsens tillsyn samt överväga om det finns behov av att förändra eller komplettera reglerna om behandling av personuppgifter vid sådan kameraövervakning, samt
  - lämna de förslag till författningsändringar som utredaren anser vara behövliga.

Utredaren är oförhindrad att ta upp sådana närliggande frågor som utredaren finner behöver utredas för att uppdraget ska kunna fullgöras på tillfredsställande sätt.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2009.

Behovet av utvärdering och analys

Lagen om allmän kameraövervakning trädde i kraft den 1 juli 1998. Lagen reglerar användningen av övervakningskameror och annan övervakningsutrustning som inte manövreras på platsen utan är automatisk eller fjärrstyrd. Syftet med lagen är att reglera användningen av sådan utrustning så att den kan tjäna som ett effektivt hjälpmedel för att förebygga brott och förhindra olyckor samtidigt som ett tillfredsställande skydd mot integritetskränkningar upprätthålls. Lagen bygger i allt väsentligt på principer som har sitt ursprung i lagen (1977:20) om TV-övervakning.

Med undantag för sådan kameraövervakning som utförs enligt lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål är lagen om allmän kameraövervakning tillämplig i fråga om all användning av fjärrmanövrerade övervakningskameror för personövervakning, oavsett var övervakningen sker. När det gäller övervakning som utförs på platser dit allmänheten inte har tillträde är dock endast ett fåtal av lagens bestämmelser tillämpliga. I sådana situationer kan även bestämmelserna i personuppgiftslagen vara tillämpliga, om övervakningen innefattar helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter eller behandling av sådana uppgifter i manuella register. När övervakningen bedrivs av myndigheter, t.ex. polisen, som ska

tillämpa särskilda s.k. registerförfattningar kan också dessa bli tillämpliga i verksamheten med kameraövervakning.

Under senare år har den tekniska utvecklingen av utrustning som kan användas för personövervakning av det slag som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om allmän kameraövervakning nästan uteslutande skett på det digitala området. Den snabba teknikutvecklingen har i viss mån förändrat förutsättningarna för användningen av övervakningskameror i det brottsförebyggande arbetet. De kameror som används i övervakningssystemen får allt bättre prestanda när det gäller t.ex. bildupplösning. Det sker även en fortlöpande utveckling av bl.a. sådan digital övervakningsteknik som kan programmeras för att känna igen och reagera på vissa på förhand definierade beteendemönster eller på biometrisk information, t.ex. en ansiktsbild. Genom sammanlänknings av flera olika övervakningsenheter och användning av programvara som kan generera tredimensionella bilder av övervakade områden skapas också nya möjligheter att använda tekniken som ett stöd i polisens arbete med att förebygga och förhindra brott i större folkmassor och liknande. Den digitala tekniken ger samtidigt möjlighet till anpassningar av systemen som innebär att övervakningen kan anordnas på ett sätt som inte avslöjar de övervakades identitet annat än i de fall bilderna tas ut för att användas i polisens brottsutredande verksamhet.

Det är snart tio år sedan lagen om allmän kameraövervakning trädde i kraft. Under den tid som gått sedan dess har utvecklingen stadigt fortsatt mot en alltmer utbredd användning av övervakningskameror i syfte att förebygga brott och ordningsstörningar i olika former. Praktiska erfarenheter från både Sverige och andra länder visar att kameraövervakning, åtminstone i vissa situationer, kan utgöra ett effektivt verktyg för att minska brottsligheten och öka tryggheten hos allmänheten. Det är samtidigt viktigt att såväl lagstiftningen som rättstillämpningen på detta område bygger på goda kunskaper om vilka verkliga brottspreventiva effekter kameraövervakningen i olika situationer kan ha. På så vis ökar förutsättningarna för att de avvägningar som ska göras mellan övervakningsintresset och integritetsintresset blir adekvata i både lag och praxis.

Sedan den 1 januari 2007 undantas behandlingen av personuppgifter i s.k. ostrukturerat material, bl.a. bild- och ljudmaterial som inte tillförs ett personregister eller ärendehanteringssystem eller liknande, från de flesta av personuppgiftslagens hanteringsregler.

Behandling av personuppgifter i sådant material är tillåten utan andra restriktioner än att den registrerades integritet inte får kränkas (den s.k. missbruksregeln). Det framgår av Datainspektionens beslut i tillsynsärenden att allmän kameraövervakning som anordnas på platser dit allmänheten inte har tillträde typiskt sett faller in under denna reglering.

Lagen om allmän kameraövervakning utvärderades 2002 av Kameraövervakningsutredningen (Ju 2001:09) som föreslog vissa ändringar i lagen (Allmän kameraövervakning, SOU 2002:110). Förslagen, som har remissbehandlats, har inte lett till lagstiftning.

Mot bakgrund av utvecklingen såväl inom teknikområdet som i praxis sedan Kameraövervakningsutredningen lämnade sitt betänkande finns det anledning att åter i ett samlat sammanhang utvärdera lagen om allmän kameraövervakning och överväga om det finns behov av förändringar av regelverket. Det finns särskild anledning att analysera vilka effekter dels användningen av ny teknik, dels förändringarna i personuppgiftslagen har fått och kan förväntas få för såväl det brottspreventiva arbetet som för den personliga integriteten.

Uppdraget

Utgångspunkter för uppdraget

Utredaren ska göra en översyn av lagen om allmän kameraövervakning. Översynen ska främst ta sikte på den användning av övervakningskameror som sker i syfte att förebygga brott. Utredaren ska kartlägga tillämpningen av lagen och med utgångspunkt i den kartläggningen analysera i vad mån lagens gränsdragning mellan tillståndspliktig och tillståndsfri övervakning alltjämt kan anses ändamålsenlig. Översynen ska också omfatta lagens bestämmelser om upplysningsplikt, om tillsyn och om säkerheten vid hanteringen av övervakningsmaterialet. En utgångspunkt för översynen ska vara att kameraövervakning även i fortsättningen endast bör utgöra ett komplement till andra brottsförebyggande åtgärder.

I sitt arbete ska utredaren beakta de förslag som har lämnats av Kameraövervakningsutredningen, liksom de synpunkter som har förts fram med anledning av förslagen. En utgångspunkt för arbetet ska vara att lagen så långt möjligt bör vara heltäckande för den

tillståndspliktiga användningen av övervakningskameror liksom för annan övervakning som står under länsstyrelsens tillsyn. Förhållandet mellan personuppgiftslagen och kameraövervakningslagen bör tydligt framgå av den senare. Eventuella avvikelser från personuppgiftslagen måste stå i överensstämmelse med Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet).

Integritetsskyddskommittén (Ju 2004:05) lämnade i januari 2008 slutbetänkandet Skyddet för den personliga integriteten – Bedömningar och förslag (SOU 2008:3). Kommittén föreslår dels att det införs en ny bestämmelse i 2 kap. regeringsformen till skydd för enskilda gentemot det allmänna mot intrång som sker i hemlighet eller utan samtycke och som innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden, dels att det i brottsbalken införs en bestämmelse om olovlig fotografering enligt vilken den som olovligen fotograferar någon på en plats dit allmänheten inte har insyn ska dömas till böter eller fängelse i högst två år. Kommitténs förslag och det fortsatta arbetet med dessa ska beaktas av utredaren.

Kameraövervakningslagen ska även i fortsättningen skydda enskilda mot sådant intrång i den personliga integriteten som inte kan motiveras utifrån ett konkret och – i förhållande till ändamålet – proportionellt behov av en specifik övervakningsåtgärd. Det finns inte tillräckliga skäl att nu införa en reglering som frångår systematiken med krav på tillstånd som huvudregel vid övervakning av platser dit allmänheten har tillträde. Det finns dock anledning att se över gränsdragningen mellan den tillståndsfria och den tillståndspliktiga övervakningen. Ordningen med anmälningsplikt vid viss tillståndsfri övervakning bör finnas kvar.

Utredaren ska vidare kartlägga och analysera tillämpningen av personuppgiftslagens bestämmelser vid kameraövervakning som bedrivs på platser dit allmänheten inte har tillträde. I ljuset av att sådan övervakning kan avse vitt skilda platser, där intresset av integritetsskydd gör sig olika starkt gällande, ska utredaren analysera om det finns behov av förändringar i syfte att bättre tillgodose de integritetsskyddsintressen som gör sig gällande vid sådan övervakning.

För att en reglering av förutsättningarna för allmän kameraövervakning inte snabbt ska bli omodern är det nödvändigt att

utredaren söker bilda sig en uppfattning om hur tekniken kan komma att utvecklas i framtiden och anpassa förslagen till det.

Tillämpningen av lagen om allmän kameraövervakning

Med beaktande av den utvärdering av tillämpningen av lagen om allmän kameraövervakning som gjordes av Kameraövervakningsutredningen 2002 ska utredaren följa upp och utvärdera tillämpningen av lagen sedan dess. Uppföljningen ska i första hand avse utvecklingen av tillståndspraxis vid kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde. I den delen bör analysen i möjligaste mån klarlägga förutsättningarna för att tillåta kameraövervakning i olika situationer.

Utredaren ska även belysa utvecklingen av användningen av tillståndsfri kameraövervakning såväl i polisens och andra brottsbekämpande myndigheters verksamhet som i butikslokaler samt post- och banklokaler m.m. Utvärderingen bör klarlägga omfattningen av sådan övervakning som lagligen sker utan tillstånd. Utredaren ska också klarlägga i vilken utsträckning kameraövervakning bedrivs i t.ex. butikslokaler dels med tillstånd, dels enbart efter anmälan till länsstyrelsen.

I uppdraget ingår också att redovisa de erfarenheter avseende effekterna av kameraövervakning som har vunnits under den tid lagen har varit i kraft. Kameraövervakningsutredningen utförde en kartläggning av de erfarenheter som då fanns av lagens tillämpning och av viss forskning som bedrivits på området i några andra länder. Den kartläggningen ska utredaren följa upp. Utredaren ska alltså inhämta den ytterligare kunskap som sedan dess har vunnits om kameraövervakningens effekter både i fråga om hur enskilda upplever att deras trygghet och integritet påverkas av övervakningen och i fråga om åtgärdernas effektivitet i brottspreventivt hänseende. De vetenskapliga undersökningar som har genomförts på området, t.ex. Brottsförebyggande rådets undersökningar Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte (Rapport 2003:11) och Kameraövervakning och brottsprevention (Rapport 2007:29), ska beaktas i arbetet. I den utsträckning polisen kan bidra med erfarenheter när det gäller användningen av övervakningskameror i brottsförebyggande syfte bör även dessa beaktas. Det kan också vara värdefullt att därutöver beakta sådan forskning om användning

av övervakningskameror som på senare tid har bedrivits i andra med Sverige jämförbara länder.

Avgränsningen av den tillståndspliktiga kameraövervakningen

Utvidgning av tillståndsplikten

Kameraövervakning har på senare tid blivit allt vanligare på platser dit allmänheten inte har tillträde men där påtagliga integritetsintressen ändå gör sig gällande mot en utbredd och relativt okontrollerad övervakning. Mot den bakgrunden finns det skäl att överväga om den traditionella gränsdragningen mellan tillståndspliktig och tillståndsfri övervakning fortfarande är ändamålsenlig. Om utredaren finner att det finns behov av ökat integritetsskydd vid övervakning av platser som enligt nuvarande ordning inte omfattas av lagens bestämmelser om tillstånd och tillsyn m.m., ska utredaren ta ställning till om det är motiverat att låta dessa bestämmelser gälla även vid övervakning av vissa sådana platser, t.ex. av vissa utrymmen inom skolans lokaler och av gemensamhetsutrymmen i flerfamiljshus. Bedömer utredaren en sådan förändring som mindre lämplig ska utredaren i stället, om det finns behov av ett ökat integritetsskydd, föreslå andra lämpliga förändringar av regelverket för att åstadkomma ett sådant.

Utvidgning av den tillståndsfria övervakningen

Utredaren ska vidare överväga om det är motiverat att i något eller några avseenden, exempelvis när det gäller övervakningen av butikslokaler, utvidga lagens möjligheter till tillståndsfri kameraövervakning. Utredaren bör i denna del beakta de förslag som tidigare har lämnats av Kameraövervakningsutredningen samt överväga de synpunkter som har framförts med anledning av dessa. En utgångspunkt bör vara att regleringen av den tillståndsfria övervakningen inte ska omfatta sådana utrymmen i butiker där kameraövervakningen kan innebära särskilt påtagliga integritetsintrång, t.ex. provrum. Utredaren ska också utgå från att utrymmet för polisen att använda kameraövervakning i brottsförebyggande syfte inte bör utvidgas på ett sätt som innebär att användningen undandras en rättslig prövning i större utsträckning än enligt nuvarande ordning.

Dold kameraövervakning

Från integritetsskyddssynpunkt är det av stor principiell betydelse att den som blir utsatt för övervakning som regel också upplyses om detta. Det är typiskt sett ett mer långtgående intrång i integriteten att bli övervakad i det fördolda än att bli övervakad helt öppet. Under de 30 år som användningen av övervakningskameror har varit reglerad i svensk rätt har utgångspunkten därför varit att övervakningen får utföras endast om upplysning lämnas om att övervakning sker. I lagen om allmän kameraövervakning ställs därför krav på tydlig skyltning eller annan åtgärd som är verksam som upplysning. Från denna grundläggande regel görs generellt undantag endast för övervakning som sker för att skydda vissa anläggningar och områden som utgör skyddsobjekt och i fråga om automatisk hastighetsövervakning som bedrivs av polisen. Om det finns synnerliga skäl har också länsstyrelsen möjlighet att i enskilda fall medge undantag från upplysningskyldigheten.

Dold kameraövervakning får även utföras med stöd av lagen om hemlig kameraövervakning. Den lagen gäller dock bara – med undantag för den utvidgning av lagens tillämpning som följer av lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål – vid förundersökning i brottmål avseende brott av viss svårighetsgrad. Tillämpningen omgärdas också av ett påtagligt starkt integritetsskydd.

Den möjlighet som länsstyrelsen har att meddela beslut om undantag från upplysningsplikten om det finns synnerliga skäl tillkom 1990 i samband med införande av lagen om övervakningskameror m.m. Undantaget motiverades med att det inte kunde uteslutas att en ovillkorlig upplysningsplikt i vissa fall kunde motverka själva syftet med användningen av övervakningskameror och att det kunde komma i fråga att tillämpa bestämmelsen särskilt i fall där hänsynen till allmän ordning och säkerhet gjorde sig särskilt starkt gällande (prop. 1989/90:119 s. 31 och 43). Frågan om denna undantagsmöjlighet borde avskaffas eller inte behandlas i förarbetena till lagen om allmän kameraövervakning (SOU 1996:88 s. 147 ff. och prop. 1997/98:64 s. 24 f.). I betänkandet föreslogs att bestämmelsen skulle utgå och att dold kameraövervakning, med undantag för övervakning av skyddsobjekt och automatisk hastighetsövervakning, uteslutande skulle regleras i lagen om hemlig kameraövervakning. Regeringen menade emellertid att det inte fanns förutsättningar att avskaffa undantagsmöjligheten helt och

att den åtminstone tills vidare borde behållas i lagen om allmän kameraövervakning, eftersom den berörda tvångsmedelslagstiftningen vid den tidpunkten var föremål för översyn.

Sedan tillämpningsområdet för lagen om hemlig kameraövervakning utvidgats 2004 så att det numera är möjligt att använda hemlig kameraövervakning inte bara för övervakning av en viss misstänkt person eller en plats där denne kan antas komma att uppehålla sig utan även för att övervaka en brottsplats eller dess nära omgivningar i syfte att fastställa vem som skäligen kan misstänkas för brottet kan det, som Integritetsskyddskommittén har påpekat, ifrågasättas om det är motiverat att behålla möjligheten att hos länsstyrelsen ansöka om undantag från upplysningskyldigheten (SOU 2007:22 s. 313). Till detta kommer att den nyligen beslutade lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra särskilt allvarliga brott ger de brottsbekämpande myndigheterna – i första hand Säkerhetspolisen – möjlighet att använda hemlig kameraövervakning i arbetet med att förebygga och förhindra terrorism, spioneri och annan allvarlig systemhotande brottslighet (prop. 2005/06:177, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11). En förutsättning för den preventiva tvångsmedelsanvändningen är att det med hänsyn till omständigheterna finns särskild anledning att anta att en person kommer att utöva allvarlig brottslig verksamhet som innefattar någon av de i lagen särskilt angivna gärningarna. Åtgärder som vidtas med stöd av lagen omgärdas av strikta rättssäkerhetsgarantier. Mycket talar för att polisens och andra brottsbekämpande myndigheters möjligheter att använda hemliga tvångsmedel i preventivt syfte uttömmande bör regleras inom ramen för tvångsmedelslagstiftningen.

Mot denna bakgrund ska utredaren kartlägga i vilken omfattning och i vilka situationer det i praxis har medgetts undantag från upplysningskyldigheten samt överväga om det finns förutsättningar att avskaffa denna möjlighet till dold övervakning.

Spridning av övervakningsmaterial inom en vidare personkrets m.m.

Enligt lagen om allmän kameraövervakning begränsas den krets av personer som får ta del av det material som samlas in vid den allmänna kameraövervakningen till dem som behövs för att övervakningen ska kunna bedrivas. I förarbetena till lagen uttalades att denna begränsning i de flesta fall innebär att inte fler personer

än som behövs för att ”byta band i videobandspelaren” får ha tillgång till bevarat material (prop. 1998/99:64 s. 41). I den utsträckning inspelat material bevaras elektroniskt på ett datamedium, som kontinuerligt överlagras med vissa bestämda tidsintervaller, är denna personkrets sannolikt begränsad till dem som behövs för att kontrollera att lagring sker på avsett vis.

Enligt huvudregeln i lagen om allmän kameraövervakning får material som upptagits i samband med kameraövervakning bevaras i högst en månad om inte länsstyrelsen beslutat om en längre bevarandetid eller vissa i lagen angivna omständigheter är för handen (14 §).

Svenska Bankföreningen har i en skrivelse till regeringen hemställt att regeringen utarbetar förslag till sådana författningsändringar som erfordras för att utvidga bankernas möjligheter att använda bilder från kameraövervakning och bl.a. förmedla bilder på brottsmisstänka personer till andra banker än den som först registrerade uppgiften (dnr Ju2001/2385/L6).

En liknande frågeställning har uppmärksammats i arbetet med ordningsstörningar vid idrottsarrangemang. I det arbetet har vidare fråga uppkommit om material som upptagits vid kameraövervakning vid idrottsarrangemang får, med stöd av 14 § andra stycket lagen om allmän kameraövervakning, bevaras under en längre tid än en månad om det behövs för prövning enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

Kameraövervakningsutredningen lämnade förslag till en reglering som innebär att länsstyrelsen i enskilda fall ska kunna besluta om utvidgning av den personkrets som får ta del av inspelat övervakningsmaterial. Förslaget utsattes emellertid under remissbehandlingen för omfattande kritik på grund av bristande tydlighet och allt för vidsträckt tillämplighet. Det finns skäl att på nytt överväga om det finns behov av att i vissa fall kunna tillåta spridning av övervakningsmaterial till en större personkrets än som gäller enligt nuvarande ordning. Eftersom bilder från kameraövervakning kan innehålla personuppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott är uppgifterna särskilt integritetskänsliga. Risken för kränkningar av den personliga integriteten vid missbruk av materialet är därmed också särskilt påtaglig, i synnerhet när informationen hanteras på ett stadium när utredning om misstänkt brott ännu inte har inletts. Utgångspunkten måste under alla förhållanden vara att en reglering som tillåter spridning till en utvidgad personkrets så tydligt och detaljerat som möjligt slår fast

under vilka förutsättningar sådan spridning får tillåtas. Det bör också framgå vilka säkerhetsåtgärder – såväl tekniska som organisatoriska – som måste vidtas i samband med spridningen för att begränsa riskerna för missbruk och säkerställa en laglig hantering. Utredaren ska analysera och ta ställning till dels behovet av en ökad spridning av övervakningsmaterial, dels om det finns skäl att i vissa begränsade situationer föreskriva undantag avseende bevarandetiden för kameraövervakningsmaterial. Utredaren ska vidare lämna de förslag till författningsreglering som utredaren finner nödvändiga. Om utredaren finner att det finns skäl att införa en möjlighet att sprida övervakningsmaterial till en utvidgad personkrets ska också frågan om hur felaktigt spridd information bör hanteras övervägas.

Tillsyn m.m.

På senare år har frågor rörande tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om allmän kameraövervakning aktualiserats i flera motioner i riksdagen. I motionerna anförs bl.a. intresset av en enhetlig rättstillämpning som skäl för en överflyttning av tillstånds- och tillsynsfrågorna från länsstyrelserna till Datainspektionen (t.ex. mot. 2006/07:Ju255) eller för att Datainspektionen ska få en mer aktiv roll genom att följa länsstyrelsernas tillståndsgivning och tillsynsverksamhet och ge råd och utbildning i frågor om kameraövervakning (t.ex. mot. 2006/07:Ju290). Även Kameraövervakningsutredningen berörde i sitt betänkande frågan om gränsdragningen mellan länsstyrelsernas och Datainspektionens tillsynsuppgifter (SOU 2002:110 s. 181 f.). Utredningens slutsats var att det inte fanns skäl att ändra gränsdragningen mellan de båda myndigheternas tillsynsområden. Datainspektionen har därefter i en skrivelse till regeringen hemställt att inspektionen tilldelas ett övergripande tillsynsansvar för tillämpningen av lagstiftningen om allmän kameraövervakning och att utformningen av ett sådant ansvar blir föremål för närmare analys (dnr Ju2005/7933/L6).

När det gäller tillsyn över kameraövervakning är tillsynsansvaret uppdelat mellan länsstyrelserna och Datainspektionen. Länsstyrelserna ska se till att allmän kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde bedrivs enligt bestämmelserna i lagen om allmän kameraövervakning. Datainspektionens tillsynsansvar är begränsat till situationer då digital övervakningsutrustning används

på platser dit allmänheten inte har tillträde, t.ex. kontors- och lagerlokaler på arbetsplatser, slutna vårdinrättningar samt i lärosalar och korridorutrymmen i skolor. Datainspektionens tillsynsansvar förutsätter också att övervakningen innefattar behandling av personuppgifter enligt personuppgiftslagen eller någon annan registerförfattning.

I de flesta europeiska länder saknas särskild lagstiftning om användning av kameraövervakningsutrustning som inte sker i den brottsbekämpande verksamheten. I ett flertal länder regleras användningen av digitala övervakningskameror endast av de nationella bestämmelser som genomför dataskyddsdirektivet. Som en följd av det utövas vanligtvis också tillsynen över kameraövervakningen i dessa länder uteslutande av de nationella dataskyddsmyndigheterna. Några särskilda uppgifter vad gäller tillståndsprovning har inte lagts på dessa myndigheter. I Sverige har länsstyrelserna alltsedan 1977 haft ansvaret att pröva ansökningar om tillstånd och utöva tillsyn över kameraövervakning av allmänna platser eller platser dit allmänheten har tillträde. Frågan om huruvida tillståndsgivningen borde centraliseras, främst i syfte att uppnå större enhetlighet i rättstillämpningen, har diskuterats under de senaste åren. Det är viktigt att frågor om användningen av övervakningskameror bedöms på ett enhetligt sätt i hela landet. Det är samtidigt angeläget att i denna typ av ärenden ta till vara den kunskap som finns på länsstyrelserna om de regionala och lokala förhållandena. Utgångspunkten bör därför vara att tillståndsprovningen inte bör centraliseras från länsstyrelserna till något annat organ. Det bör också vara en utgångspunkt att länsstyrelserna ska ha kvar sina nuvarande tillsynsuppgifter avseende den tillståndspliktiga och viss tillståndsfri övervakning. Det kan dock finnas skäl att se över om t.ex. Datainspektionen eller något annat organ bör ges ett mer övergripande tillsynsansvar när det gäller allmän kameraövervakning i syfte att ytterligare förbättra förutsättningarna för en enhetlig rättstillämpning på detta område. Utredaren ska överväga behovet av ett övergripande tillsynsansvar och, om ett sådant behov anses föreligga, lämna förslag till hur tillsynen kan utformas och regleras. I detta sammanhang ska utredaren hålla sig informerad om arbetet med de förslag som har presenterats i departementspromemorian Koncentration av länsstyrelseverksamhet (Ds 2007:28).

Ytterligare åtgärder för att stärka integritetsskyddet

Kravet på tydlighet vid upplysning om kameraövervakning

Enligt lagen om allmän kameraövervakning ska upplysning om övervakningen lämnas genom tydlig skyltning eller på annat verksamt sätt. Om ljud kan avlyssnas eller tas upp vid övervakningen ska särskild upplysning lämnas om det. Denna generella upplysningsplikt är – utom i ringa fall – straffsanktionerad. I ett tillsynsärende rörande kameraövervakning som anordnats i en gymnasieskola har Riksdagens ombudsmän (JO) framhållit att det är svårt att dra några säkra slutsatser om vad som avses med uttrycket tydlig skyltning i lagen (beslut 2005-01-19, dnr 3885-2003). JO ifrågasatte om det kunde anses tillräckligt att med en skylt upplysa om att ”området är TV-bevakat” eller om det kunde ställas krav på att det av skylten också framgår inom vilken del eller vilka delar av skolans lokaler som övervakningen äger rum. Till den fråga som JO väckt i ärendet anknyter också frågan vilken information i övrigt som bör lämnas till dem som övervakas, när övervakningen innefattar behandling av personuppgifter enligt personuppgiftslagen. Dessa frågor är inte tillräckligt belysta vare sig i förarbetena till lagen om allmän kameraövervakning eller i tidigare lagstiftningsärenden på området. Den senare frågan har visserligen behandlats av Kameraövervakningsutredningen men det bör här uppmärksammas att bl.a. Datainspektionen har ifrågasatt om utredningens bedömning i denna del står i överensstämmelse med dataskyddsdirektivet. I förarbetena till lagen om övervakningskameror m.m. uttalades vidare att det inte ansågs finnas behov av att direkt i lagen reglera utformningen av en upplysningsskylt, bl.a. eftersom det redan fanns en inarbetad symbol och att en lagreglering inte framstod som nödvändig (prop. 1989/90:119 s. 30).

Under remissbehandlingen av Kameraövervakningsutredningens betänkande framhöll flera remissinstanser att bestämmelsen om upplysningsplikt är otydlig och att detta bl.a. leder till att bestämmelsen i rättstillämpningen kan ges olika innebörd i olika delar av landet. Från några håll framfördes även önskemål om standardisering av skyltarna.

Det är av stor vikt att den upplysning som lämnas om övervakningen är så tydlig att den enskilde på ett effektivt sätt kan ta till vara sina berättigade integritetsintressen med anledning av

övervakningen. Som en följd av de grundläggande krav på rättssäkerhet som gäller särskilt vid straffrättskipning är det också av vikt att det inte råder någon osäkerhet om vad upplysningskravet konkret innebär. Det finns behov av att ytterligare belysa hur bestämmelsen om skyltning förhåller sig till gällande regler i personuppgiftslagen om information till den registrerade. I utredningsuppdraget ingår därför att analysera och belysa dessa frågor samt lämna de förslag till förändringar som utredaren finner nödvändiga.

Skadestånd

Av 48 § första stycket personuppgiftslagen följer att den som är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter ska ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling i strid med den lagen har orsakat. Skadeståndsansvaret är alltså strikt. Enligt andra stycket kan ersättningsskyldigheten emellertid under vissa förhållanden jämkas.

I lagen om allmän kameraövervakning finns inte någon motsvarande bestämmelse om skadestånd vid kameraövervakning som utförs i strid med bestämmelserna i den lagen. Vissa begränsade möjligheter finns att få skadestånd enligt skadeståndslagen (1972:257).

Kameraövervakningsutredningen lämnade förslag till två skadeståndsbestämmelser i lagen om allmän kameraövervakning. Dels föreslogs en bestämmelse som utformats med 48 § personuppgiftslagen som förebild, dels föreslogs en särskild skadeståndsbestämmelse för leverantörer av övervakningsutrustning. Det senare förslaget möttes av omfattande kritik från flertalet remissinstanser.

Det bör finnas en möjlighet till kompensation för enskilda vars personliga integritet kränks genom en lagstridig övervakningsåtgärd. Ett skadeståndsansvar kan också verka handlingsdirigerande och förbättra lagens efterlevnad även i fall när det inte är påkallat att införa en straffsanktion. Inom ramen för uppdraget ingår därför att överväga den närmare utformningen av en bestämmelse om skadestånd vid kameraövervakning som sker i strid med lagen om allmän kameraövervakning.

Personuppgiftslagen och missbruksregeln

Den utrustning som numera används för optisk övervakning är i mycket stor utsträckning baserad på digital teknik. I stort sett all produktutveckling sker dessutom inom det digitala teknikområdet. Den omständigheten att övervakningsutrustningen är digital medför att övervakningen till stor del kommer att omfattas av bestämmelserna i EG:s dataskyddsdirektiv (95/46/EG). Direktivets räckvidd begränsar sig dock till gemenskapsrättens område, vilket bl.a. innebär att polisens och andra brottsbekämpande myndigheters övervakning inte omfattas av direktivets bestämmelser.

Dataskyddsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom personuppgiftslagen, som till skillnad från direktivet har generell räckvidd. Om inte annat framgår av annan lag eller förordning är lagens bestämmelser i princip tillämpliga vid all behandling av personuppgifter som sker i digital form, oavsett om den utförs av en brottsbekämpande myndighet eller av någon annan. Lagens subsidiaritetsregel innebär att många av dess bestämmelser inte ska tillämpas vid allmän kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde. I sådana situationer tillämpas i stället bestämmelserna i lagen om allmän kameraövervakning. Eftersom lagen om allmän kameraövervakning emellertid endast innehåller ett fåtal regler som är tillämpliga vid övervakning som bedrivs i fråga om platser dit allmänheten inte har tillträde, kommer personuppgiftslagen i flertalet av dessa fall att vara tillämplig vid sidan av kameraövervakningslagen.

Genom en lagändring, som trädde i kraft den 1 januari 2007, infördes i personuppgiftslagen bl.a. en ny bestämmelse som innebär att de flesta av lagens handlingsregler inte är tillämpliga när personuppgifter inte ingår i eller är avsedda att ingå i en samling av personuppgifter som har strukturerats för att påtagligt underlätta sökning efter eller sammanställning av personuppgifter (prop. 2005/06:173, bet. 2005/06:KU37, rskr. 2005/06:254). Den nya bestämmelsen brukar benämnas missbruksregeln. Datainspektionen har i flera tillsynsbeslut tillämpat den nya bestämmelsen i fråga om användning av övervakningskameror avseende platser dit allmänheten inte har tillträde (se t.ex. dnr 575-2006, 974-2006 och 566-2007). Inspektionen har gjort bedömningen att ljud- och bildmaterial som inhämtas genom kameraövervakning i normala fall inte torde vara att anse som påtagligt strukturerat i missbruksregelns mening.

Detta ställningstagande innebär bl.a. att kameraövervakning typiskt sett är att anse som tillåten enligt personuppgiftslagen så länge övervakningen inte kan bedömas som kränkande för den registrerade.

Frågan om missbruksregelns tillämpning vid användning av övervakningskameror var inte föremål för några särskilda överväganden i samband med dess införande. Det finns emellertid nu anledning att utifrån ett integritetsskyddsperspektiv närmare klarlägga vilken betydelse tillämpningen av missbruksregeln har fått och kan förväntas få vid kameraövervakning. Det kan anmärkas att Integritetsskyddskommittén för sin del har framhållit att förändringarna i personuppgiftslagen kan komma att innebära en avsevärd försämring av integritetsskyddet vid övervakning av t.ex. arbetsplatser samt elever och personal i skolor (SOU 2007:22 s. 315). Om utredaren finner att tillämpningen av missbruksregeln ger utrymme för kameraövervakning som innebär allt för vittgående intrång i den personliga integriteten för de övervakade ska utredaren lämna förslag till hur en bättre avvägning mellan övervakningsintresset och integritetsskyddsintresset kan uppnås.

Övriga frågor

Utredaren har möjlighet att ta upp sådana närliggande frågor som utredaren finner behöver utredas för att uppdraget ska kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt. De förslag som utredaren lämnar får dock inte omfatta ändringar som avser regeringsformen.

Utredaren ska lämna fullständiga författningsförslag. Utredaren ska också lämna förslag till förändringar i andra avseenden om översynen ger anledning till det.

Om förslagen påverkar kostnaderna eller intäkterna för det allmänna eller för företag eller andra enskilda ska en beräkning av dessa konsekvenser redovisas. I de fall utredningens förslag innebär kostnadsökningar eller intäktsminskningar för det allmänna ska utredaren lämna förslag till finansiering.

Utredaren ska också i möjligaste mån redovisa förslagens betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet.

Samråd m.m.

Utredningen om integritetsskydd i arbetslivet (N 2006:07) har fått i uppdrag att klargöra när viss kontroll av arbetstagare och arbetssökande får ske samt hur den information sådan kontroll genererar får behandlas och ska lämna förslag till lagreglering av den personliga integriteten i arbetslivet (dir. 2006:55). Uppdraget ska redovisas den 1 oktober 2008. I det uppdraget ingår bl.a. att överväga om det finns anledning att ytterligare reglera förutsättningarna för kameraövervakning och telefonavlyssning i arbetslivet. Utredaren ska hålla sig underrättad om den utredningens arbete.

Skyddslagsutredningen (Fö 2007:01) har i uppdrag att göra en översyn av lagen (1990:217) om skydd för samhällsviktiga anläggningar m.m. I uppdraget ingår bl.a. att överväga om det är påkallat och lämpligt att införa en möjlighet att förklara vissa fordon – t.ex. fordon som används vid bevakningsbolagens transporter och hantering i övrigt av sedlar och mynt – som skyddsobjekt. Eftersom utredningens förslag kan få betydelse för tillståndsplikten vid kameraövervakning ska utredaren hålla sig underrättad om arbetet i den utredningen.

Utredaren ska under utredningen samråda med berörda organisationer.

Redovisning av uppdraget

Utredaren ska redovisa resultatet av uppdraget senast den 1 oktober 2009.

(Justitiedepartementet)

Sammanställning av länsstyrelsernas enkätsvar

Innehållsförteckning

Tabell 1 Antal tillstånd till allmän kameraövervakning. Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2005.....	294
Tabell 1 (fortsättning) Antal tillstånd till allmän kameraöver- vakning. Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2005....	295
Tabell 2 Antal tillstånd till allmän kameraövervakning. Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2008.....	296
Tabell 2 (fortsättning) Antal tillstånd till allmän kameraöver- vakning. Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2008....	297
Tabell 3 Antal anmälningar om allmän kameraövervakning. Siffrorna avser förhållandena 1 januari 2005	298
Tabell 4 Antal anmälningar om allmän kameraövervakning. Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2008.....	299
Tabell 5 Antal avslag till ansökningar om tillstånd till kamera- övervakning under åren 2005 och 2007	300
Tabell 6 Antal objekt som omfattades av tillsyn åren 2005 och 2007.....	301
Tabell 7 Resursåtgång för hantering av ärenden om allmän kameraövervakning år 2006.....	302
Tabell 8 Resursåtgång för hantering av ärenden om allmän kameraövervakning år 2007	303

Tabell 1   **Antal tillstånd till allmän kameraövervakning. Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2005**

Län	Bank och post	Detaljhandel	Hotell	Nöjesställen	Sport- och fritidsanläggningar	Polis	Trafikplatser	Sjukhus	Museer
Blekinge	17	13	2	0	0	1	1	0	0
Dalarnas	25	74	4	1	14	11	0	6	0
Gotlands	6	12	0	0	0	4	1	1	6
Gävleborgs	28	64	2	2	4	5	0	4	2
Hallands	54	104	2	3	1	3	0	1	3
Jämtlands	10	24	1	0	5	3	0	9	3
Jönköping	39	100	4	0	5	6	1	1	2
Kalmar	2	31	1	0	1	4	0	7	3
Kronobergs	2	2	4	1	1	2	0	4	0
Norrbottnens	19	55	5	0	4	8	1	5	0
Skåne	124	355	16	3	15	20	0	9	5
Stockholms	114	176	61	10	25	26	7	31	18
Södermanlands	25	52	5	1	4	3	8	10	1
Uppsala	5	27	3	0	3	1	0	5	1
Värmlands	31	77	4	2	3	7	1	5	1
Västerbottens	20	66	6	0	3	4	0	3	0
Västernorrlands	9	46	2	1	4	6	1	3	2
Västmanlands	6	18	0	1	1	3	0	3	3
Västra Götalands	31	396	30	32	9	31	0	29	14
Örebro	28	81	3	0	2	3	0	5	1
Östergötlands	26	45	10	1	7	7	0	2	1
<i>Totalt i landet</i>	<i>621</i>	<i>1818</i>	<i>165</i>	<i>58</i>	<i>111</i>	<i>158</i>	<i>21</i>	<i>143</i>	<i>66</i>

**Tabell 1 (fortsättning)   Antal tillstånd till allmän kameraövervakning.
Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2005**

Län	Skolor	Idrotts- arenor	P-hus och P- platser	Entréer till bostads- fastig- heter	Taxi	Allmänna kommuni- kationer	Gator, torg och parker	Övriga	Antal tillstånd totalt
Blekinge	2	0	1	0	0	0	0	46	83
Dalarnas	1	0	4	0	0	0	1	40	181
Gotlands	0	0	2	0	0	0	0	7	39
Gävleborgs	1	0	5	5	4	0	1	57	184
Hallands	2	3	10	1	1	0	0	43	231
Jämtlands	0	0	4	0	0	2	0	48	109
Jönköping	3	0	3	0	1	8	1	54	228
Kalmar	0	1	1	0	0	1	3	45	100
Kronobergs	1	1	6	0	1	2	0	45	72
Norrbottnens	0	2	5	0	0	5	0	48	157
Skåne	24	4	38	10	2	1	3	436	1065
Stockholms	11	4	78	15	3	32	3	558	1172
Södermanlands	0	0	8	0	1	0	3	72	193
Uppsala	2	1	3	0	4	2	0	16	73
Värmlands	9	0	2	0	1	1	1	45	190
Västerbottens	1	0	3	1	0	8	0	65	180
Västernorrlands	4	1	5	1	1	8	0	76	170
Västmanlands	5	1	5	0	3	0	0	78	126
Västra Götalands	9	6	43	3	2	10	2	350	997
Örebro	0	2	8	1	1	6	0	67	208
Östergötlands	2	1	1	2	2	1	0	83	191
<i>Totalt i landet</i>	<i>77</i>	<i>27</i>	<i>235</i>	<i>39</i>	<i>27</i>	<i>87</i>	<i>18</i>	<i>2279</i>	<i>5949</i>

Tabell 2   **Antal tillstånd till allmän kameraövervakning. Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2008**

Län	Bank och post	Detaljhandel	Hotell	Nöjesställen	Sport och fritidsanläggningar	Polis	Trafikplatser	Sjukhus	Museer
Blekinge	17	21	3	1	0	1	1	2	0
Dalarnas	25	83	4	0	14	11	0	8	0
Gotlands	7	15	0	0	0	4	1	1	6
Gävleborgs	42	128	3	2	6	7	0	5	2
Hallands	59	116	5	11	5	3	0	1	4
Jämtlands	12	26	2	0	7	3	0	9	3
Jönköping	40	124	4	0	12	6	2	1	3
Kalmar	4	62	5	2	3	6	0	10	4
Kronobergs	3	3	4	1	1	2	0	8	1
Norrbottnens	20	83	6	4	8	8	1	6	0
Skåne	117	430	21	8	25	21	0	10	10
Stockholms	127	224	99	14	55	31	67	40	19
Södermanlands	31	58	8	4	6	3	8	10	2
Uppsala	7	43	5	1	5	2	0	10	4
Värmlands	38	110	5	5	3	8	2	11	1
Västerbottens	20	110	7	2	10	6	0	4	0
Västernorrlands	14	130	7	4	7	6	1	5	3
Västmanlands	6	21	2	5	0	4	0	5	3
Västra Götalands	33	536	51	65	22	34	1	36	18
Örebro	32	103	7	4	6	3	0	6	2
Östergötlands	36	61	11	5	9	8	0	5	2
<i>Totalt i landet</i>	<i>690</i>	<i>2487</i>	<i>259</i>	<i>138</i>	<i>204</i>	<i>177</i>	<i>84</i>	<i>193</i>	<i>87</i>

**Tabell 2 (fortsättning)   Antal tillstånd till allmän kameraövervakning.
Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2008**

Län	Skolor	Idrotts- arenor	P-hus och P- platser	Entréer till bostads fastig- heter	Taxi	Allmänna kommunika- tioner	Gator, torg och parker	Övriga	Antal tillstånd totalt
Blekinge	1	0	1	1	0	1	0	64	114
Dalarnas	2	0	5	0	0	0	1	42	195
Gotlands	4	0	3	0	0	0	0	12	53
Gävleborgs	8	1	5	6	4	1	2	86	308
Hallands	14	3	15	1	5	1	4	69	316
Jämtlands	1	0	8	0	1	2	0	48	122
Jönköping	11	0	5	0	1	9	1	91	310
Kalmar	4	1	1	0	0	1	3	77	183
Kronobergs	4	1	9	0	1	3	1	57	99
Norrbottnens	17	3	16	0	0	7	2	75	256
Skåne	78	4	49	12	6	10	4	522	1327
Stockholms	65	11	88	22	5	96	11	790	1764
Södermanlands	5	0	8	0	2	4	4	102	255
Uppsala	3	1	5	0	4	5	0	35	130
Värmlands	26	0	3	0	1	3	1	65	282
Västerbottens	5	0	5	1	0	15	0	91	276
Västernorrlands	7	1	7	2	2	9	1	122	328
Västmanlands	7	1	7	2	4	1	0	136	204
Västra Götalands	46	8	70	7	5	23	3	506	1464
Örebro	5	2	10	1	2	7	0	96	286
Östergötlands	18	2	6	2	6	7	1	133	312
<i>Totalt i landet</i>	<i>331</i>	<i>39</i>	<i>326</i>	<i>57</i>	<i>49</i>	<i>205</i>	<i>39</i>	<i>3219</i>	<i>8584</i>

Tabell 3   **Antal anmälningar om allmän kameraövervakning. Siffrorna avser förhållandena 1 januari 2005**

Län	Banklokaler (inklusive kredit- marknads- företag)	Postkontor	Butikslokaler	Antal anmälningar totalt
Blekinge	14	0	96	110
Dalarnas	46	0	133	179
Gotlands	8	0	36	44
Gävleborgs	25	0	54	79
Hallands	28	0	124	152
Jämtlands	13	0	66	79
Jönköping	35	0	166	201
Kalmar	53	1	121	175
Kronobergs	36	1	138	175
Norrbottnens	31	1	152	184
Skåne	173	28*	728	929
Stockholms	188	78	1106	1372
Södermanlands	22	2	135	159
Uppsala	30	0	181	211
Värmlands	27	0	109	136
Västerbottens	31	7	177	215
Västernorrlands	31	0	115	146
Västmanlands	17	7	194	218
Västra Götalands	288	19	719	1026
Örebro	30	0	125	155
Östergötlands	34	1	231	266
<i>Totalt i landet</i>	<i>1160</i>	<i>145</i>	<i>4906</i>	<i>6211</i>

* Postkontor innefattar även post i butik. Således kan objekt som är såväl butik som post i butik har redovisats dubbelt.

Tabell 4 Antal anmälningar om allmän kameraövervakning. Siffrorna avser förhållandena den 1 januari 2008

Län	Banklokaler (inklusive kreditmarknads- företag)	Postkontor	Butikslokaler	Antal anmälningar totalt
Blekinge	19	0	156	175
Dalarnas	46	0	260	306
Gotlands	12	0	49	61
Gävleborgs	38	0	76	114
Hallands	37	0	236	273
Jämtlands	33	0	121	154
Jönköping	54	0	271	325
Kalmar	123	2	303	428
Kronobergs	43	1	213	257
Norrbottnens	37	1	220	258
Skåne	210	45*	1099	1354
Stockholms	233	78	1798	2109
Södermanlands	34	2	226	262
Uppsala	44	0	271	315
Värmlands	29	0	205	234
Västerbottens	44	11	194	249
Västernorrlands	61	0	175	236
Västmanlands	25	8	293	326
Västra Götalands	340	43	1200	1583
Örebro	32	0	202	234
Östergötlands	53	1	397	451
<i>Totalt i landet</i>	<i>1547</i>	<i>192</i>	<i>7965</i>	<i>9704</i>

* Postkontor innefattar även post i butik. Således kan objekt som är såväl butik som post i butik ha redovisats dubbelt.

Tabell 5   **Antal avslag till ansökningar om tillstånd till kameraövervakning under åren 2005 och 2007**

Län	2005	2007
Blekinge	5	5
Dalarnas	1	1
Gotlands	0	0
Gävleborgs	0	0
Hallands	0	3
Jämtlands	5	2
Jönköping	1	0
Kalmar	1	1
Kronobergs	2	0
Norrbottnens	3	0
Skåne	2	6
Stockholms	46	78
Södermanlands	0	3
Uppsala	0	5
Värmlands	7	25
Västerbottens	0	1
Västernorrlands	6	8
Västmanlands	6	10
Västra	7	28
Götalands		
Örebro	8	15
Östergötlands	5	9
<i>Totalt i landet</i>	<i>105</i>	<i>200</i>

Tabell 6 Antal objekt som omfattades av tillsyn åren 2005 och 2007

	2005	2007
Blekinge	11	4
Dalarnas	34	29
Gotlands	20	0
Gävleborgs	7	14
Hallands	0	0
Jämtlands	2	53 ²
Jönköping	29	30
Kalmar	42	12
Kronobergs	0	25
Norrbottnens	ca 10	ca 20
Skåne	9	9
Stockholms	88	40
Södermanlands	24	5
Uppsala	5	21
Värmlands	*	4
Västerbottens	12	15
Västernorrlands	26	330 ³
Västmanlands	4	2
Västra Götalands	255 ¹	30/685 ⁴
Örebro	ca 80	ca 80
Östergötlands	20	63
<i>Totalt i landet</i>	<i>678</i>	<i>1471</i>

* Uppgift saknas.

¹ Butiker på plats.

² 16 besökta, 37 tillskrivna.

³ Tillskrev restauranger med serveringstillstånd, besökte fyra av dem.

⁴ 30 restauranger på plats, 685 utskick till restauranger.

Tabell 7 Resursåtgång för hantering av ärenden om allmän kameraövervakning år 2006

Län	Total arbetsinsats räknat i timmar	Arbetsinsats för inspektion i timmar	Total arbetsinsats räknat i årsarbetskrafter	Antal inspektioner	Kostnader för tillsynen i kronor (avrundade till jämna tusental)
Blekinge	253	56	0,08	18	18 000
Dalarnas	180	72	0,11	28	13 000
Gotlands	168	0	0,8	0	0
Gävleborgs	245	21	0,2	7	10 000
Hallands	630	*	0,5	37	180 000 ¹
Jämtlands	352	*	0,2	2	85 000 ¹
Jönköping	1041	80	0,59	27	25 000 ²
Kalmar	230,5	57	0,13	5	19 000
Kronobergs	224	*	0,13	*	*
Norrbottnens	462	47	0,25	ca 20	134 000
Skåne	2481	198	1,55	70	56 000
Stockholms	4071	682	2,54	217	196 000
Södermanlands	530	*	0,33	0	132 000
Uppsala	220,24	ca 14	0,2	5	*
Värmlands	1149,41	67,57	0,3	*	16 000
Västerbottens	387	35	0,2	9	108 000 ²
Västernorrlands	615	40	0,35	65	10 000
Västmanlands	50	3	*	*	*
Västra Götalands	2353	213	1,3	9	47 000 ³
Örebro	428	*	0,24	ca 80	106 000 ¹
Östergötlands	900,65	334,92	0,45	4	80 000
<i>Totalt i landet</i>	<i>16970,8</i>	<i>1920,49</i>	<i>10,45</i>	<i>603</i>	<i>1 235 000⁴</i>

* Uppgift saknas.

¹ Avser totalkostnad för ärendegruppen kameraövervakning.

² Inkl. over-head kostnad.

³ Exkl. resekostnad.

⁴ Exkl. Kronoberg, Uppsala och Västmanland.

Tabell 8 Resursåtgång för hantering av ärenden om allmän kameraövervakning år 2007

Län	Total arbetsinsats räknat i timmar	Arbetsinsats för inspektion i timmar	Total arbetsinsats räknat i årsarbetskrafter	Antal inspektioner	Kostnader för tillsynen i kronor (avrundade till jämna tusental)
Blekinge	326	31	0,09	4	10 000
Dalarnas	207	80	0,12	29	14 000
Gotlands	175	0	0,9	0	0
Gävleborgs	329	42	0,2	14	12 000
Hallands	359	*	0,2	0	108 000 ²
Jämtlands	546	*	0,31	16	134 000 ²
Jönköping	882	40	0,5	2	13 000 ³
Kalmar	212,2	56,4	0,12	4	36 000 ⁴
Kronobergs	327	40	0,18	26 ¹	11 000
Norrbottnens	317	61	0,15	ca 20	94 000
Skåne	2 336	151	1,46	5	43 000
Stockholms	4 352	248	2,72	40	115 000
Södermanlands	590	*	0,37	0	160 000
Uppsala	460,46	ca 26	0,35	21	*
Värmlands	947,69	12,17	0,3	*	30 000
Västerbottens	453	70	0,3	15	164 000 ³
Västernorrlands	805	150	0,46	4	30 000
Västmanlands	83	7	*	*	*
Västra Götalands	1 926	126	1,1	5	28 000 ⁴
Örebro	461	*	0,26	ca 80	131 000 ²
Östergötlands	1 554,42	757,68 ⁵	0,79	6	62 000 ⁵
<i>Totalt i landet</i>	<i>17648,77</i>	<i>1898,25</i>	<i>10,88</i>	<i>291</i>	<i>1 195 000⁶</i>

* Uppgift saknas.

¹ En på plats, 25 stycken vid skrivbordet.

² Avser totalkostnad för ärendegruppen kameraövervakning.

³ Inkl. over-head kostnad.

⁴ Exkl. resekostnad.

⁵ Inkl. over-head kostnad. På grund av felaktig tidsredovisning är siffran inte rättvisande för 2007. Arbetsinsatsen har varit 250 tim. Kostnaden är beräknad på 250 tim.

⁶ Exkl. Uppsala och Västmanland.

Praxisgenomgång

Innehållsförteckning

Gator, torg och köpcentrum m.m.....	306
Allmänna kommunikationer m.m.....	323
Skolor.....	328
Banker och butiker.....	334
Restauranger och caféer.....	338
Domstolar.....	340
Sjukhus och socialkontor.....	343
Museer och bibliotek m.m.....	345
Kyrkor och församlingslokaler.....	353
Hotell.....	356
Biografer.....	362
Badanläggningar.....	365
Övrigt.....	368

I denna praxisgenomgång redovisas avgöranden från Regeringsrätten och kammarrätterna i mål beträffande lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Redovisningen innefattar alla mål som avgjorts i nämnda domstolar efter den 1 november 2002 fram till den 1 augusti 2009. Den tidigare Kameraövervakningsutredningen redovisade i sitt betänkande SOU 2002:110 *Allmän kameraövervakning* en praxisgenomgång av mål beträffande lagen om allmän kameraövervakning som avgjorts i Regeringsrätten och kammarrätterna före den 1 november 2002. Den som vill ta del av tidigare praxis rörande tillämpningen av lagen (1997:20) om TV-övervakning och lagen (1990:484) om övervakningskameror m.m. hänvisas till SOU 1996:88 *Kameraövervakning*.

Gator, torg och köpcentrum m.m.

Polismyndigheten i Stockholms län har medgetts tillstånd till kameraövervakning av ett antal gator kring Medborgarplatsen i centrala Stockholm.

Länsstyrelsen i Stockholms län beviljade i beslut den 12 december 2006 Polismyndigheten i Stockholms län tillstånd att använda nio övervakningskameror med bildinspelning vid Götgatan, Folkungagatan och Tjärhovsgatan i Stockholm. Som villkor för tillståndet beslutades att övervakningen fick ske mellan klockan 21.00 till 05.00, att samtliga kameror skulle vara avskärmade så att privatbostäder inte kunde komma i bild, att respektive kamera endast fick vara ansluten till monitor och inspelningsutrustning i polisens länskommunikationscentral samt att överföring av bildmaterial skulle ske via fast anslutning. Tillståndet gäller under en prövotid av tre år till och med den 18 december 2009. Ändamålet med övervakningen angavs vara att förebygga och förhindra våldsbrott samt att utöka möjligheten att utreda brott och därmed öka tryggheten för de invånare som vistades ute kvälls- och nattetid runt Medborgarplatsen. Samtidigt avslog länsstyrelsen ansökan vad gällde användning av allmän kameraövervakning mellan klockan 05.00 till 07.00 och mellan klockan 19.00 till 21.00 samt i den del ansökan avsåg övervakning av gatu- eller parkmark som, enligt länsstyrelsen, inte utgjorde särskilt brottsutsatt plats (Medborgarplatsen, Fatburstrappan och Björns trädgård).

Polismyndigheten och Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholm. Polismyndigheten yrkade att länsrätten skulle bifalla ansökan även beträffande kamerorna som avsåg Medborgarplatsen, Fatburstrappan och Björns Trädgård.

Justitiekanslern yrkade att länsrätten skulle avslå polismyndighetens ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning vid Götgatan, Folkungagatan och Tjärhovsgatan i Stockholm.

Länsrätten konstaterade inledningsvis att det var fråga om ett område där det rör sig ett stort antal människor samt att dessa befann sig där för nöje och rekreation. Vidare skulle övervakningen komma att beröra en inte obetydlig mängd bosatta i området som skulle övervakas regelbundet. De aktuella kamerorna hade ett mycket stort blickomfång, vilket bl.a. omfattade torg- och parkområden, det var fråga om att behandla och bevara bilder och övervakningen skulle möjliggöra personidentifiering på upp till 50 meters avstånd. Mot bakgrund av det anförda fann länsrätten att integritetsintresset vägde mycket tungt och menade att det krävdes exceptionellt starka skäl för att tillåta övervakning.

Beträffande övervakningsintresset konstaterade länsrätten följande. Av polismyndighetens uppgifter framkom att det hade förekommit relativt omfattande och allvarlig våldsbrottslighet i området kring Medborgarplatsen. Brottsligheten var emellertid inte koncentrerad till de platser som kamerorna vid Medborgarplatsen, Fatburstrappan och Björns Trädgård övervakade. Med hänsyn till det fann länsrätten att polismyndigheten inte hade förmått visa att risken att utsättas för våldsbrott inom det område som låg inom blickfånget för de kamerorna var så pass stor att övervakningsintresset övervägde integritetsintresset. Enligt länsrätten utgjorde inte heller det förhållandet att kamerorna skulle kunna användas i polisens utredningsarbete avseende eventuell brottslighet i området tillräckliga skäl för att övervakningsintresset skulle anses väga tyngre än integritetsintresset. Länsrätten avlog polismyndighetens överklagande.

Vad gällde de områden där kameraövervakning tillåtits av länsstyrelsen (kamerorna på Götgatan, Folkungagatan och Tjärhovsgatan) menade länsrätten att utredningen i målet visade att en hög koncentration av allvarligt brottslighet hade ägt rum inom dessa områden. Det var således fråga om en brottsutsatt plats där risken att utsättas för våldsbrott erfarenhetsmässigt var stor. Polismyndigheten hade, enligt länsrätten, utförligt redogjort för flera polisiära metoder de använt sig av i syfte att komma tillrätta med

den negativa brottsutvecklingen runt Medborgarplatsen. Det hade inte gjorts gällande att kompletterande, förebyggande eller säkerhetsfrämjande åtgärder hade försumrats. Länsrätten fann därför att behovet av övervakningsutrustning inte kunde anses minska pga. tänkbara alternativa jämförbara åtgärder. Vid en avvägning mellan integritetsintresset och övervakningsintresset ansåg länsrätten att det särskilt skulle beaktas att det i målet aktuella området utgör en av Stockholms mest brottsfrekventa platser. Länsrätten lade därtill särskild vikt vid att det ligger i allmänhetens intresse att förhindra brottslighet inom det aktuella området. Vid en samlad bedömning fann länsrätten att det var visat att övervakningsintresset vägde över integritetsintresset och avslog Justitiekanslerns överklagande.

Polismyndigheten och Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm och yrkade bifall till sina respektive yrkanden.

Vad gällde de områden där kameraövervakning tillätits av länsstyrelsen (kamerorna på Götgatan, Folkungagatan och Tjärhovsgatan) konstaterade Kammarrätten att endast det förhållandet att ett större antal personer berörs av övervakningen i sig inte innebär att integritetsintresset blir starkare eller svagare. Vid en samlad bedömning av brottslighetens art och omfattning på de aktuella platserna, den tid som tillståndets begränsats till, att samtliga kameror skulle vara avskärmade så att privatbostäder inte kunde komma i bild och de tekniska villkor som uppställts för övervakningen fann Kammarrätten, att övervakningsintresset, trots de mycket starka integritetsintressena, vägde över integritetsintresset.

Beträffande kamerorna vid Medborgarplatsen, Fatburstrappan och Björns Trädgård konstaterade Kammarrätten att polismyndigheten gett in utredning i Kammarrätten som visade att det begicks 193 våldsbrott på Medborgarplatsen och ett betydande antal våldsbrott i Björns Trädgård under 2007. Efter en samlad bedömning av brottslighetens art och omfattning på Medborgarplatsen och i Björns Trädgård, tiden för övervakning, att samtliga kameror skulle vara avskärmade så att privatbostäder inte kunde komma i bild och de tekniska villkor som uppställts för övervakningen fann Kammarrätten, att övervakningsintresset vägde över integritetsintresset vad gällde de kameror som var riktade mot Medborgarplatsen och Björns Trädgård. Polismyndighetens överklagande bifölls i denna del och tillstånd lämnades till övervakning även av Medborgarplatsen och Björns Trädgård. Vad gällde kameraöver-

vakning av Fatburstrappan fann Kammarrätten att övervakningsintresset inte vägde över integritetsintresset. Polismyndighetens överklagande avslogs i dessa delar. (Kammarrättens mål nr 8746-07 och 8170-07). Domarna är överklagade och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

Polismyndigheten i Stockholms län har medgetts tillstånd till kameraövervakning av ett antal gator kring Stureplan i centrala Stockholm.

Länsstyrelsen i Stockholms län beviljade i beslut den 12 december 2006 Polismyndigheten i Stockholms län tillstånd att använda sju övervakningskameror vid Stureplan, Biblioteksgatan, Birger Jarlsgatan, Kungsgatan, Norrlandsgatan, Grev Turegatan och Sturegatan i Stockholm. Som villkor för tillståndet beslutades att övervakningen endast fick ske mellan klockan 23.00 till 07.00, att samtliga kameror skulle vara avskärnade så att privatbostäder inte kunde komma i bild, att respektive kamera endast fick vara ansluten till monitor och inspelningsutrustning i polisens länskommunikationscentral samt att överföring av bildmaterial skulle ske via fast anslutning. Tillståndet gäller under en provotid av tre år till och med den 18 december 2009 och innefattar rätt att spela in bilder men inte rätt att ta upp och avlyssna ljud. Ändamålet med övervakningen angavs vara att förebygga och förhindra våldsbrott samt att utöka möjligheten att utreda brott och därmed öka tryggheten för de invånare som vistades ute kvälls- och natttid runt Stureplan. Samtidigt avslog länsstyrelsen polismyndighetens ansökan vad gällde användning av allmän kameraövervakning mellan klockan 19.00 till 23.00 samt i den del ansökan avsåg övervakning av gatu- eller parkmark som, enligt länsstyrelsen, inte utgjorde särskilt brottsutsatt plats (bl. a. delar av Humlegårdsgatan och Humlegården).

Polismyndigheten och Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholm. Polismyndigheten yrkade att länsrätten skulle meddela myndigheten tillstånd till allmän kameraövervakning i enlighet med ansökan, dvs. även i den del ansökan avsåg övervakning av gatu- eller parkmark. Polismyndigheten yrkade inte ändring beträffande tidpunkten för övervakningen.

Justitiekanslern yrkade i första hand att länsrätten skulle avslå polismyndighetens ansökan om tillstånd till allmän kameraöver-

vakning vid Stureplan, Biblioteksgatan, Birger Jarlsgatan, Kungsgatan, Norrlandsgatan, Grev Turegatan och Sturegatan i Stockholm. I andra hand yrkade Justitiekanslern att övervakningen skulle begränsas till att gälla mellan klockan 23.00 till 06.00.

Länsrätten konstaterade inledningsvis att det var fråga om ett område i direkt anslutning till allmänna kommunikationer där det rör sig ett stort antal människor samt att dessa befann sig där för nöje och rekreation. Visserligen skulle inte människor som vistades i området dagtid komma att beröras av övervakning men på helgkvällar och helgnätter skulle ett betydande antal människor beröras av övervakningen. De aktuella kamerorna hade ett mycket stort blickomfång, vilket inte enbart omfattade Stureplan utan även en stor del av närliggande gators yta. Bilder skulle behandlas och bevaras. Vidare var det fråga om kameror med mycket avancerad teknik och övervakningen skulle möjliggöra personidentifiering på upp till 50 meters avstånd. Mot bakgrund av det anförda fann länsrätten att integritetsintresset vägde mycket tungt och menade att det krävdes exceptionellt starka skäl för att tillåta övervakning.

Beträffande övervakningsintresset konstaterade länsrätten följande. Av utredningen i målet framgick att det hade förekommit brottslighet i mycket stor omfattning i de områden som övervakningen avsåg. Enligt polisens uppgifter begicks tio procent av de brott som kategoriseras som våld på allmän plats och som anmäls under perioden 1 maj–31 oktober 2005 i Stockholm inom Stureplans basområden. Länsrätten fann således att det var fråga om en brottsutsatt plats där risken att utsättas för våldsbrott erfarenhetsmässigt var stor.

Polismyndigheten hade, enligt länsrätten, utförligt redogjort för flera polisiära metoder de använt sig av i syfte att komma tillrätta med den negativa brottsutvecklingen runt Stureplan. Det hade inte gjorts gällande att kompletterande, förebyggande eller säkerhetsfrämjande åtgärder hade försummats. Länsrätten fann därför att behovet av övervakningsutrustning inte kunde anses minska pga. tänkbara alternativa jämförbara åtgärder. Vid en avvägning mellan integritetsintresset och övervakningsintresset ansåg länsrätten att det särskilt skulle beaktas att det i målet aktuella området utgör en av Stockholms mest brottsfrekventa platser. Länsrätten lade därtill särskild vikt vid att det ligger i allmänhetens intresse att förhindra brottslighet inom det aktuella området. Vid en samlad bedömning fann länsrätten att det var visat att övervakningsintresset vägde över integritetsintresset. Enligt länsrättens mening vägde inte heller

integritetsintresset tyngre under tiden 06.00 till 07.00 än under tiden 23.00 till 06.00 varför den av länsstyrelsen bestämda tiden för övervakning var väl avvägd. Länsrätten avslog således Justitiekanslerns överklagande.

Beträffande de kameror som länsstyrelsen inte hade medgett polismyndigheten tillstånd att använda gjorde länsrätten följande överväganden. Av vad som framkommit i målet var brottsligheten inte koncentrerad till de platser som dessa kamerorna övervakade. Mot bakgrund härav fann länsrätten att polismyndigheten inte hade förmått visa att risken att utsättas för våldsbrott inom det område som låg inom blickfånget för de kamerorna var så pass stor att övervakningsintresset övervägde integritetsintresset. Enligt länsrätten utgjorde inte heller det förhållandet att kamerorna skulle kunna användas i polisens utredningsarbete avseende eventuell brottslighet i området tillräckliga skäl för att övervakningsintresset skulle anses väga tyngre än integritetsintresset. Länsrätten avslog alltså även polismyndighetens överklagande.

Polismyndigheten och Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm och yrkade bifall till sina respektive yrkanden.

Kammarrätten konstaterade att endast det förhållandet att ett större antal personer berörs av övervakningen i sig inte innebär att integritetsintresset blir starkare eller svagare. Vid en samlad bedömning av brottslighetens art och omfattning på de aktuella platserna, den tid som tillståndets begränsats till, att samtliga kameror skulle vara avskärmade så att privatbostäder inte kunde komma i bild och de tekniska villkor som uppställts för övervakningen fann Kammarrätten, att övervakningsintresset, trots de mycket starka integritetsintressena, vägde över integritetsintresset. Vad gällde tiden för övervakning fann Kammarrätten att den andel brott som begås i området kring Stureplan mellan klockan 06.00 och 07.00 är så begränsad att integritetsintresset under denna period måste anses väga över övervakningsintresset. Justitiekanslerns överklagande bifölls således i den del det avsåg begränsning i tid. Justitiekanslerns överklagande i övrigt avslogs.

Beträffande de kameror som länsstyrelsen inte hade medgett polismyndigheten tillstånd att använda konstaterade Kammarrätten, liksom länsrätten, att utredning i målet inte gav stöd för att brottsligheten i de områdena var av sådan omfattning att de kan utgöra särskilt brottsutsatta platser. Kammarrätten konstaterade vidare att varken praxis eller förarbeten ger stöd för att tillstånd för

allmän kameraövervakning kan lämnas för övervakning av platser som utgör närområden till områden där risken att utsättas för brott är stor. Polismyndighetens överklagande avlogs därför. (Kammarrättens mål nr 8729-07 och 8168-07). Domarna är överklagade och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

Malmö stad har inte medgetts tillstånd till kameraövervakning av ett antal gågator, det s.k. Stråket i centrala Malmö.

Malmö stad ansökte om tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning av gatorna Centralstationen/Stortorget/Gustav Adolfs torg/Södra Förstadsgatan/Smedjegatan/Möllevångstorget, det s.k. Stråket i Malmö. Ansökan avsåg 47 fasta kameror vilka inte skulle användas för att zooma in närbilder. Bilderna skulle inte visas i realtid utan lagras direkt i dataservers och bevaras i 96 timmar. Ansökan avsåg också 11 rörliga kameror med placering 15–20 meter ovan mark. Genom de kamerorna skulle den som övervakade bilderna kunna betrakta skeenden. På bilderna från de 11 kamerorna skulle inte enskilda personer identifieras. Kommunens larmcentral skulle ta emot och lagra bilderna från samtliga kameror samt övervaka realtidsbilder från de rörliga kamerorna. Bilderna från de rörliga kamerorna skulle också kunna visas på polisens länskommunikationscentral och operatören på larmcentralen skulle kunna styra kamerorna. Syftet med övervakningen angavs vara att förebygga och förhindra brottslighet, framförallt överfall och rån, hjälpa till att klara upp brott samt öka tryggheten i staden genom tillskapandet av trygga stråk. Länsstyrelsen i Skåne beviljade tillstånd till de 47 fasta kamerorna. Beträffande de 11 rörliga kamerorna menade länsstyrelsen, under förutsättning att enskilda personer inte kunde identifieras, att sådan övervakning inte var tillståndspliktig.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Skåne län och yrkade att länsrätten skulle avslå Malmö stads ansökan om tillstånd till kameraövervakning med 47 fasta kameror samt förklara att de 11 rörliga kamerorna var tillståndspliktiga och avslå ansökan även beträffande dessa. Beträffande de 11 rörliga kamerorna fann länsrätten att man med kamerorna kunde iaktta i vart fall sådana typer av utmärkande klädsel, speciella kroppsrorelser eller särskild kropps-konstitution som skulle kunna möjliggöra identifiering i den mening att man utan större osäkerhet skulle kunna skilja de

personer som iaktogs från andra personer. Kameraövervakningen var således tillståndspliktig. Rörande de 47 fasta kamerorna anmärkte länsrätten att brottsligheten i de aktuella stadsdelarna visserligen var omfattande men att det inte fanns någon närmare utredning gällande mängden brott som ägt rum just på Stråket. Eftersom Stråket är ett område dit många människor söker sig för nöje och rekreation samt många människor också arbetar och bor i området gjorde sig integritetsintresset, enligt länsrätten, utomordentligt starkt gällande. Länsrätten konstaterade vidare att det var fråga om övervakning dygnet runt med möjlighet att bevara bildmaterialet. Vid en avvägning av övervakningsintresset mot integritetsintresset fann länsrätten inte att intresset av övervakning övervägde det intrång i enskildas personliga integritet som aktuell kameraövervakning av Stråket skulle innebära. Länsrätten upphävde länsstyrelsens meddelade tillstånd för de 47 fasta kamerorna och återförvisade målet till länsstyrelsen i den del det avsåg de 11 rörliga kamerorna.

Sedan Malmö stad överklagat beslutet gjorde Kammarrätten i Göteborg samma bedömning som länsrätten och avslog överklagandet. Länsrättens dom stod alltså fast. (Kammarrättens mål nr 4175-07). Domen är överklagad och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

Landskrona kommun har medgetts tillstånd till kameraövervakning av ett antal gator i centrala Landskrona.

Länsstyrelsen i Skåne län beviljade i beslut den 5 februari 2007 Landskrona kommun tillstånd att använda sexton övervakningskameror vid Järnvägsgatan, Rådhusgatan, St. Norregatan, Rådsmansgatan, Borgmästargatan och Östergatan i centrala Landskrona. Som villkor för tillståndet beslutades att övervakningen endast fick ske från fredag klockan 21.00 till lördag klockan 06.00, lördagar från klockan 21.00 till söndagar klockan 06.00, söndagar från klockan 21.00 till måndagar klockan 06.00. Av villkoren följde att samtliga kameror skulle vara avskärmade så att privatbostäder och sittande gäster på uteserveringar inte kunde komma i bild. Tillståndet innefattade rätt att spela in bilder. Ändamålet med övervakningen angavs vara att minska antalet våldsbrott i centrala Landskrona och därmed öka tryggheten för de invånare som vistades där kvälls- och nattetid. Samtidigt avslog länsstyrelsen

kommunens ansökan i den del den avsåg övervakning från måndagar klockan 06.00 till fredagar klockan 21.00 samt kameraövervakning av Nygatan alla dagar.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Skåne län och yrkade att länsrätten skulle avslå kommunens ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning vid Järnvägsgatan, Rådhusgatan, St. Norregatan, Rådmansgatan, Borgmästargatan och Östergatan i centrala Landskrona.

Länsrätten konstaterade inledningsvis att det framgick att våldsbrottsligheten, bland annat i form av misshandel och personrån i Landskronas centrala delar var omfattande. Kommunen och polisen hade vidtagit åtgärder för att förebygga brott i det aktuella området. Länsrätten fann att det ur brottsförebyggande synvinkel fanns ett befogat intresse av att anordna allmän kameraövervakning samt att det fanns fog för att begränsa övervakningen till de gator som omfattades av länsstyrelsens beslut. Visserligen var det ett stort antal människor som vistades i området som skulle komma att passera genom kamerornas upptagningsområde. Mot bakgrund av att övervakningen begränsats till kvälls- och nattetid under helger samt att kamerorna skulle var avskärmade så att privatbostäder och sittande gäster på uteserveringar inte kunde komma i bild, fann länsrätten att intresset av övervakning under denna begränsade tid fick anses väga över det intrång i den enskildes integritet som användningen av kameror i det aktuella området innebar. Länsrätten avslog således Justitiekanslerns överklagande.

Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att kommunens ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning skulle avslås.

Kammarrätten konstaterade att det av utredningen i målet framgick att Landskrona var den del i Polisområdet Nordvästra Skåne som var mest utsatt för våldsbrott i förhållande till folkmängden samt att brotten var koncentrerade till de tider där nöjeslivet var intensivt. Flera alternativa åtgärder hade vidtagits för att minska brottsligheten. Mot bakgrund härav fann kammarrätten att det ur brottsförebyggande synvinkel fanns ett betydande intresse av att anordna kameraövervakning i det aktuella området. Beträffande integritetsintresset konstaterade kammarrätten att övervakningen var inskränkt till tid och sätt samt att integritetsintresset försvagades av att de enskilda som kunde komma att utsättas för övervakningen samtidigt är de som riskerar att drabbas

av de våldsbrott som övervakningen syftade till att motverka. Det förhållande att Landskrona är en mindre stad medförde enligt kammarrättens mening inte ett starkare integritetsintresse för den enskilde i det aktuella fallet. Sammantaget ansåg kammarrätten att intresset av övervakning i det aktuella området vägde tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad och Justitiekanslerns överklagande avsågs. En ledamot var skiljaktig och ansåg att överklagandet skulle bifallas. (Kammarrättens mål nr 4030-07). Domen är överklagad och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

Helsingborgs stad har medgetts tillstånd till kameraövervakning av delar av Hamntorget i Helsingborg.

Länsstyrelsen i Skåne län avsåg i beslut den 30 juli 2007 Helsingborgs stads ansökan om att använda tio övervakningskameror vid Hamntorget och del av Kungsgatan i Helsingborg torsdagar, fredagar och lördagar klockan 21.00 till klockan 06.00.

Helsingborgs stad överklagade beslutet till Länsrätten i Skåne län och yrkade i första hand tillstånd till kameraövervakning torsdagar, fredagar och lördagar från klockan 21.00 till klockan 06.00 påföljande dag av Hamntorget i Helsingborg under en provotid av tre år. Ansökan avsåg tillstånd att lagra bilderna under en tid av trettio dagar. I andra hand yrkade Helsingborgs stad motsvarande tillstånd för ett mindre område

Länsrätten konstaterade att det av utredningen i målet framgick att Hamntorget var en plats där förhållandevis många brott begicks samt att en lång rad brottsförebyggande åtgärder hade vidtagits men att brottsligheten trots det alltså var hög. Det fanns därför, enligt länsrätten ett betydande intresse av att kunna använda allmän kameraövervakning på platsen. Eftersom Hamntorget är en sådan plats dit allmänheten beger sig för nöje och rekreation gjorde sig integritetsintresset starkt gällande. Det framgick vidare att ett stort antal människor kunde ha anledning att uppehålla sig på eller vistas på torget och därmed komma att övervakas. Integritetsintresset försvagades dock av att de enskilda som kunde komma att utsättas för övervakningen samtidigt är de som riskerar att utsättas för de våldsbrott som övervakningen syftade till att motverka. Länsrätten fann vidare att tiderna för övervakning var väl avvägda mot bakgrund av brottsstatistiken. Vid en samlad bedömning ansåg

länsrätten emellertid att tillstånd till kameraövervakning av hela det sökta området som ansökan avsåg, med hänsyn till integritetsintresset inte borde beviljas. Beträffande det mindre område som ansökan avsåg i andra hand ansåg länsrätten intresset för övervakning under de angivna tiderna vägde tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Med ändring av länsstyrelsens beslut beviljade länsrätten Helsingborgs stad tillstånd till allmän kameraövervakning av delar av Hamntorget i Helsingborg under torsdagar, fredagar och lördagar klockan 21.00 till klockan 06.00 påföljande dag under en prövotid av tre år. Tillståndet förenades med rätt att bevara bilderna under trettio dagar. Samtliga kameror skulle riktas eller avskärmade så att privatbostäder och gäster på uteserveringar inte kunde komma i bild.

Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att länsstyrelsens beslut att avslå Helsingborgs stads ansökan om tillstånd skulle fastställas.

Kammarrätten, som instämde i länsrättens bedömning, avslog överklagandet. (Kammarrättens mål nr 3094-08). Domen är överklagad och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

Polismyndigheten i Hallands län har medgetts tillstånd till kameraövervakning av en korsning i Halmstads centrum.

Länsstyrelsen i Hallands län beviljade i beslut den 27 november 2007 Polismyndigheten i Hallands län tillstånd till allmän kameraövervakning med två övervakningskameror för övervakning av korsningen Brogatan – Storgatan i Halmstads centrum, alla dagar klockan 22.00 till 05.00. Tillståndet innefattade rätt att spela in bilder. Som villkor för tillståndet beslutades att uteserveringar, bostadslägenheter samt kontors- och affärslokaler inte fick komma i fråga för övervakning.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Hallands län och yrkade att länsrätten skulle avslå polismyndighetens ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning.

Länsrätten konstaterade att det med kameraövervakning avsedda området var ett område där ett stort antal människor ur en obestämd krets rör sig för nöje och rekreation. I området fanns restauranger och nöjesställen och många människor passerade genom kamerans upptagningsområde. Integritetsintresset fick därför, enligt länsrätten, anses så framträdande att det krävdes ett

särskilt behov av kameraövervakning för att den skulle tillåtas. Integritetsintresset försvagades dock av att övervakningen hade begränsats i tid samt att uteserveringar, bostadslägenheter samt kontors- och affärslokaler inte fick komma ifråga för övervakning. Vidare försvagades integritetsintresset av att de enskilda som kunde komma att utsättas för övervakning samtidigt var de som riskerade att drabbas av den brottslighet som övervakning syftade till att motverka. Vid en samlad bedömning fann länsrätten att övervakningsintresset i det aktuella fallet vägde över den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Länsrätten avlog således Justitiekanslerns överklagande.

Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att polismyndighetens ansökan om tillstånd skulle avslås. Kammarrätten gjorde samma bedömning som underinstanserna beträffande behovet av övervakning samt avvägningen mellan detta behov och enskilda personers integritetsintresse och avlog Justitiekanslerns överklagande. (Kammarrättens mål nr 4568-08). Domen är överklagad och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

Falkenbergs kommun har inte medgetts tillstånd till kameraövervakning av ett antal gator i centrala Falkenberg.

Länsstyrelsen i Hallands län beviljade i beslut den 6 september 2007 Falkenbergs kommun tillstånd till allmän kameraövervakning med elva övervakningskameror för övervakning av Storgatan/Hotellgatan, Storgatan/Brogatan och området utanför Grand Hotell utmed Ågatan i Falkenbergs centrum, alla dagar klockan 21.00 till 05.00. Tillståndet innefattade rätt att spela in och bevara bilder. Uteserveringar och liknande fick, enligt tillståndet, inte komma i fråga för övervakning.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Hallands län och yrkade att länsrätten skulle avslå kommunens ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning.

Länsrätten anmärkte att de områden som skulle omfattas av kameraövervakning var sådana miljöer dit allmänheten beger sig för nöje och rekreation, vilket innebär att integritetsintresset får bedömas vara så framträdande att det krävs ett särskilt behov av kameraövervakning för att den ska tillåtas. Av utredningen i målet framkom att det förekom förhållandevis många våldsbrott i de

aktuella områdena, men att flertalet av dem varit koncentrerade till Grand Hotell och de restauranger och uteställen som fanns i områdena. Enligt länsrätten skulle säkerligen bättre bevakning och högre krav på de krogar som har utskänkningstillstånd kunna förebygga den aktuella brottsligheten. Vid en samlad bedömning fann länsrätten att brottsligheten inom de avsedda områdena inte var så omfattande att något särskilt behov av kameraövervakning kunde anses föreligga. Länsrätten menade att intresset av kameraövervakning inte vägde över det intrång i enskildas personliga integritet som övervakning innebar och biföll överklagandet.

Falkenbergs kommun överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att tillstånd till kameraövervakning enligt ansökan skulle beviljas.

Kammarrätten konstaterade att det var fråga om områden där integritetsintresset gör sig starkt gällande. Av vad som framgått i målet var brottsligheten relativt begränsad och koncentrerad till ett antal nöjesetablissemang. Kammarrätten menade att andra åtgärder än kameraövervakning borde kunna förebygga en del av den förekommande brottsligheten. Sammanfattningsvis fann Kammarrätten att övervakningsintresset inte vägde över den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Kammarrätten avslög överklagandet. (Kammarrättens mål nr 1558-08). Domen är överklagad och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

Karlskrona kommun har inte medgetts tillstånd till kameraövervakning av bl.a. gator och torg i syfte att marknadsföra Karlskrona kommun.

Karlskrona kommun ansökte om tillstånd till kameraövervakning av representativa, vackra och levande miljöer i Karlskrona. Syftet med övervakningen var att, i marknadsföringssyfte, på Internet kunna visa konstant uppdaterade bilder hela dygnet från Karlskrona. Länsstyrelsen i Blekinge län konstaterade att kamerorna var att betrakta som övervakningskameror. Trots att avsikten med kamerorna inte var att bedriva personövervakning menade länsstyrelsen att det inte kunde uteslutas att människor skulle kunna komma att identifieras. Enligt länsstyrelsen kunde inte integritetsriskerna anses försumbara utan de vägde tyngre än intresset av att få använda kamerorna. I beslut den 29 mars 2005 avslög länsstyrelsen därför kommunens ansökan.

Kommunen överklagade beslutet till Länsrätten i Blekinge län och yrkade att kommunen skulle beviljas begärt tillstånd. Länsrätten fann att kameraövervakningen riskerade att göra intrång i enskildas personliga integritet. Syftet med övervakningen var inte att bereda den enskilde ökad trygghet utan att tillvarata Karlskrona kommuns intressen. På grund härav kunde inte behovet av kameraövervakning bedömas som starkt och inte heller överväga den enskildes intresse av att inte bli övervakad.

Sedan kommunen överklagat länsrättens dom meddelade Kammarrätten i Jönköping prövningstillstånd och fastställde länsrättens dom. (Kammarrättens mål nr 2523-05).

Tillstånd har inte medgetts att kameraövervaka och spela in bilder av ett torg i Katrineholm.

Katrineholms kommun ansökte om tillstånd att få använda fyra stycken övervakningskameror med rätt att spela in och bevara bilder för bevakning av torget Springkällan och gatu/trottoarområdet femtio till sjuttiofem meter i alla riktningar i korsningen Fredsgatan/ Drottninggatan. Syftet med övervakningen angavs vara att komplettera tidigare vidtagna brottsförebyggande åtgärder. Länsstyrelsen i Södermanlands län beslutade den 16 juni 2006 att avslå ansökan.

Katrineholms kommun överklagade beslutet till länsrätten i Södermanlands län och yrkade bifall till sin talan. Av utredningen i målet framgick att en betydande andel av anmälda våldsbrott i centrala Katrineholm härrörde från det område som kommunen avsåg att kameraövervaka. Länsrätten fann därför att det ur brottsförebyggande synvinkel förelåg ett intresse av att anordna allmän kameraövervakning i området. Kommunen hade uppgett att övervakningen endast skulle ske under tre nätter per vecka och då mellan klockan 23.00 och 04.00, vilket enligt länsrätten torde minska intrånget i framförallt de kringboendes integritet. Länsrätten fann att övervakningsintresset övervägde den enskildes intresse av att inte bli övervakad och lämnade tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning mellan klockan 23.00 och 04.00 natt mellan onsdag–torsdag, fredag–lördag samt lördag–söndag.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm. Kammarrätten konstaterade att Springkällans torg var en plats dit allmänheten begav sig för nöje och rekreation varför

integritetsintresset var starkt gällande. Vidare stod det klart att det förekom, i förhållande till övriga delar av Katrineholm, mycket våldsbrottslighet vid torget. Enligt kammarrätten hade det emellertid inte visats att brottsligheten var av sådan allvarlig art och omfattning som var fallet vid Möllevångstorget och Helsingborgs stadspark (där det hade beviljats kameraövervakning). Kammarrätten menade också att andra åtgärder skulle kunna förebygga den aktuella typen av brottslighet. Vid en samlad bedömning fann kammarrätten inte att övervakningsintresset vägde över den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Justitiekanslerns talan bifölls därför. (Kammarrättens mål nr 7679-06). Domen är överklagad och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

Tillstånd har inte medgetts att kameraövervaka och spela in bilder i ett köpcentrum i Växjö.

Länsstyrelsen i Kronobergs län meddelade i beslut den 18 november 2005 Ge Real Estate Växjö AB (bolaget) tillstånd till 14 övervakningskameror för bevakning av Affärshuset Tegnér i Växjö. Tillståndet innefattade rätt att behandla och bevara bilder. Vad gällde fem kameror som bevakade köpcentrumets passager begränsades tillståndet att behandla och bevara bilder till material inspelat under tiden 18.00 till 07.00.

Justitiekanslern överklagade beslutet avseende de fem kameror som bevakade köpcentrumets passager och yrkade att länsrätten i Kronobergs län skulle begränsa bolagets tillstånd till övervakning på så sätt att övervakning av gångarna i köpcentrumet endast fick ske under tid då köpcentrumet var stängt. Länsrätten fann att kameraövervakningen dagtid utan inspelning eller ljudupptagning innebar ett måttligt intrång i den personliga integriteten. Integritetsintresset försvagades också av att de enskilda som besöker köpcentrumet också är de som övervakningen har till syfte att skydda mot brottslighet. Länsrätten avlog överklagandet.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom. Kammarrätten i Jönköping, som fann att bolaget inte hade åberopat någon närmare beskrivning av vilken brottslighet som övervakningen skulle förebygga, ansåg inte visat att övervakningsintresset övervägde integritetsintresset. Kammarrätten konstaterade dock att det inte fanns hinder mot att förena tillståndet för de aktuella kamerorna med villkor under tid då allmänheten inte hade tillgång till

köpcentrumets gångar. Kammarrätten upphävde underinstansernas avgöranden avseende de aktuella kamerorna och överlämnade handlingarna till länsstyrelsen för prövning av om tillstånd kunde meddelas med villkor. (Kammarrättens mål nr 1486-06).

Tillstånd har medgetts att kameraövervaka och spela in bilder av Gårdstens centrum i Göteborg.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län meddelade i beslut den 27 november 2002 Bostads AB Gårdsten (bolaget) tillstånd till tre övervakningskameror för övervakning av Gårdstens centrum med rätt att spela in bilder från kamerorna. Syftet med övervakningen angavs vara att förebygga och avslöja brott samt förbättra tryggheten för de boende samt kunder och butikspersonal i Gårdstens centrum.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg och yrkade att länsrätten skulle avslå bolagets ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning beträffande två kameror som övervakade gång- och transportytor utanför butikerna i centrum. Länsrätten fann att Gårdsten centrum framstod som en brottsutsatt plats varför intresset av och behovet av övervakning var stort. De alternativa brottsförebyggande åtgärder som stod till buds var enligt länsrätten varken billigare eller mer effektiva än kameraövervakning. Vid en avvägning av övervakningsintresset mot integritetsintresset fann länsrätten att intresset av övervakning vägde över det intrång i enskildas personliga integritet som användningen av övervakningskameror innebar. Länsrätten avslog därför Justitiekanslerns överklagande.

Justitiekanslern överklagade Länsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg. Kammarrätten pekade på att bolaget sedan 1999 hade anlitat ett bevakningsföretag som tillhandahöll en väktare som med hund ronderade hela Gårdsten kvälls- och nattetid. Därutöver hade extra bevakning skett under flera månader. Även andra brottsförebyggande åtgärder hade vidtagits. Vid en avvägning av övervakningsintresset mot integritetsintresset fann kammarrätten att intresset av övervakning vägde tyngre än det intrång i de enskildas personliga integritet som kameraövervakningen innebar. Överklagandet avslogs. (Kammarrättens mål nr 3349-03).

Judiska församlingen har inte fått tillstånd att övervaka fasader och entré till församlingens lokaler i Göteborg.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län avslag den 3 maj 2007 Judiska församlingens ansökan om tillstånd att få använda två övervakningskameror med rätt till inspelning för övervakning av fasader och entréer vid Stora Nygatan och Östra Hamngatan i Göteborg.

Judiska församlingen överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg.

Av utredningen i målet framgick att Judiska församlingen hade utsatts för olika former av brott och länsrätten konstaterade att det fanns ett stort övervakningsintresse. Det var emellertid fråga om att spela in och bevara bilder vid övervakning av trottoarerna vid båda sidor om huset i centrala Göteborg. På trottoarerna passerar en stor mängd personer varför integritetsintresset bedömdes vara synnerligen stort. Länsrätten fann att tillstånd till sådan kameraövervakning inte kunde medges.

Sedan Judiska församlingen överklagat beslutet gjorde Kammarrätten i Göteborg samma bedömning som länsrätten och avslag överklagandet. Länsrättens dom stod alltså fast. (Kammarrättens mål nr 3099-07).

Tillstånd har inte medgetts till övervakning av fasader och fönster till en butik i centrala Göteborg.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län avslag den 26 augusti 2002 Andreassons Päls & Skinn AB:s (bolagets) ansökan om tillstånd att få sätta upp övervakningskameror med rätt till inspelning utanför bolagets butik vid Södra Hamngatan och Östra Larmgatan i Göteborg.

Bolaget överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg och yrkade bifall till sin ansökan. Länsrätten konstaterade att butiken blivit utsatt för skadegörelse vid flera tillfällen med stora ekonomiska förluster som följd. Kamerorna skulle riktas mot butikens fönster och fasad varför ingreppet i enskildas personliga integritet, enligt länsrätten, torde vara litet. Länsrätten fann inte att andra brottsförebyggande insatser kunde användas med framgång och bedömde att övervakningsintresset vägde tyngre än integritetsintresset. Överklagandet bifölls därför.

Länsstyrelsen överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att kammarrätten skulle fastställa länsstyrelsens beslut. Kammarrätten konstaterade att den brottslighet som åberopats till stöd för bolagets talan låg relativt långt tillbaka i tiden. Vidare skulle kamerornas upptagningsområde omfatta en stor del av trottoaren och därmed komma att beröra ett stort antal personer. Enligt kammarrättens bedömning vägde intrånget i de enskildas personliga integritet i förevarande fall tyngre än intresset av att förebygga och bekämpa brott. Kammarrätten upphävde länsrättens dom och fastställde länsstyrelsens beslut. (Kammarrättens mål nr 1009-03).

Allmänna kommunikationer m.m.

Stockholms Lokaltrafik har beviljats rätt att kameraövervaka och spela in bilder på en tunnelbanestation dygnet runt.

Länsstyrelsen i Stockholms län beviljade i beslut den 14 mars 2003 AB Storstockholms lokaltrafik (bolaget) tillstånd att använda tio övervakningskameror vid Zinkendamms tunnelbanestation på Ringvägen i Stockholm. I samma beslut avslog länsstyrelsen bolagets ansökan om två kameror samt rätten att få bevara bilder som förmedlades av i tillståndet angivna kameror.

Bolaget överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholms län vad gällde rätten att bevara bilder. Länsrätten fann inte visat att Zinkendamms tunnelbanestation var en sådan särskilt brottsutsatt plats att tillstånd till bildinspelning skulle medges. Bolagets överklagande avslogs därför.

Bolaget fullföljde sin talan till Kammarrätten i Stockholm. Kammarrätten menade att det var klart att rätt till inspelning skulle förbättra möjligheterna att beivra brott och att det kunde verka brottsförebyggande. Det fanns därför, enligt kammarrätten, ett befogat intresse av att få spela in och bevara bilder. Beträffande risken för intrång i de enskildas integritet konstaterade kammarrätten att denna ökade när det var fråga om att bevara bilder. Av utredning i målet framkom att förekomsten av personbrott i tunnelbanan hade ökat samt att människor kände sig mer utsatta i tunnelbanan än på andra allmänna platser. Med hänsyn till dessa omständigheter samt till att människor endast vistas en kort stund i tunnelbanan menade kammarrätten att en tunnelbanestation rent

allmänt inte kunde anses vara särskilt skyddsvärd ur integritets-synpunkt. Det stod vidare klart att kameraövervakning med bild-inspelning var avsett som ett komplement till andra omfattande säkerhetsåtgärder. Vid en samlad bedömning av omständigheterna kom kammarrätten fram till att skyddsintresset för den personliga integriteten var låg på den aktuella platsen och att intresset av övervakningen med rätt till inspelning vägde tyngre än de enskildas intresse av att inte övervakas. Kammarrätten biföll överklagandet. (Kammarrättens mål nr 5547-03).

Tillstånd till allmän kameraövervakning av utrymmen på tre färjor som trafikerar Visby, Nynäshamn och Oskarshamn. Kamerorna tilläts vara påslagna endast vid nödsituationer, med undantag för två kameror som tilläts vara påslagna även vid ombordstigning och avstigning.

Destination Gotland AB (bolaget) bedrev färjetrafiken mellan Visby, Nynäshamn och Oskarshamn på uppdrag av staten Fartygsflottan bestod av tre snabbgående färjor M/S Visby, M/S Gotland och HSC Gotlandia II.

Länsstyrelsen i Gotlands län beslutade den 18 juli 2006 att bevilja bolaget tillstånd att utöka antalet kameror från 30 stycken till 50 stycken på fartygen M/S Visby och M/S Gotland den 15 maj 2007 samt tillstånd till allmän kameraövervakning med 30 stycken kameror på HSC Gotlandia II. Samtliga kameror var placerade på fartygens passagerardäck.

Såväl Justitiekanslern som Facket för Service och Kommunikation (SEKO) överklagade beslutet till Länsrätten i Gotlands län. Justitiekanslern yrkade i första hand att tillstånden för ett antal kameror skulle förenas med villkoret att kamerorna endast skulle få vara påslagna vid nödläge med undantag för kameror vid dörrar till fartyget som skulle få vara påslagna vid ombord och avstigning. Justitiekanslern anförde att de aktuella kamerorna fyllde ett visst behov om ett nödläge uppstod men att det inte förelåg ett kontinuerligt behov av övervakning. SEKO, som yrkade att ansökan om tillstånd för ett antal kameror skulle avslås, ansåg att kameraövervakningen inte hade något sjösäkerhetsmässigt eller annat berättigat syfte. Bolaget bestred bifall till överklagandena. Länsrätten konstaterade att det finns skyddsintressen som gör sig särskilt gällande när det gäller att upptäcka förhindra avhjälp eller

begränsa omfattningen av ett allvarligt brott eller olycka på ett fartyg. Länsrätten bedömde vidare att en stor del av syftet med kamerorna var att snabbt kunna konstatera huruvida en nödsituation kunde tänkas uppstå och avvärja nödsituationer innan de förvärrats. Villkor att kamerorna skulle få användas först sedan det konstaterats att en nödsituation uppstått skulle, enligt länsrätten, då motverka syftet. Länsrätten fann, vid en samlad bedömning, att övervakningsintresset vägde tyngre än integritetsintresset och avslog överklagandena.

Justitiekanslern och SEKO överklagade domarna till Kammarrätten i Stockholm och yrkade bifall till sin respektive talan i länsrätten. Beträffande de kameror som var placerade i utrymmen där endast personal hade tillträde, i hyttgångar och i trapphus gjorde kammarrätten samma bedömning som länsrätten. Vad gällde de övriga kamerorna konstaterade kammarrätten att dessa var placerade så att de övervakade områden där en majoritet av passagerarna uppehöll sig naturligt under hela eller stora delar av resan. Enligt kammarrätten hade passagerarna, oaktat att färden kunde betraktas som ett allmänt transportmedel, ett påtagligt intresse av att inte bli övervakade av kameror. Med beaktande av att besättningen hade kontinuerlig övervakning under färd samt av vad som framkommit rörande beredskap för incidenter och nödsituationer fann kammarrätten att intresset av kameraövervakning inte vägde tyngre än integritetsintresset. Vid ombordstigning och avstigning samt i de fall en nödsituation uppstod var däremot intresset av kameraövervakning så starkt och omedelbart att det fick anses överväga passagerarnas intresse av att inte bli övervakade. Med ändring av länsrättens domar och länsstyrelsens beslut förordnade kammarrätten att de aktuella kamerorna fick vara påslagna endast vid nödsituationer med undantag av två kameror som fick vara påslagna även vid ombordstigning och avstigning. Kammarrätten avslog överklagandena i övrigt. (Kammarrättens mål nr 1713-07, 1717-07, 3181-07).

Passagerarfartyg har ansetts vara en plats dit allmänheten har tillträde. Tillstånd har medgetts till övervakning av korridorer och hissar i nödsituationer.

Länsstyrelsen i Skåne län beviljade i beslut Finnlines Management AB (bolaget) tillstånd att använda 47 övervakningskameror för övervakning dygnet runt ombord på M/S Finntrader. Ändamålet med övervakningen angavs vara att höja säkerheten i enlighet med ISPS-reglerna för terroristskydd mot fartyg. Tillståndet innefattade rätt att spela in och bevara bilder.

Justitiekanslern överklagade beslutet i den del det avsåg 15 kameror för övervakning av korridorer i anslutning till hytter, korridoren utanför restaurangen samt hissar. Justitiekanslern yrkade i första hand att tillståndet skulle förenas med villkor att dessa kameror endast fick vara påslagna i nödsituationer. För det fall tillstånden inte förenades med villkor yrkade Justitiekanslern i andra hand att ansökan om tillstånd avseende dessa kameror skulle avslås. Bolaget, som ifrågasatte att det krävdes tillståndsplikt för övervakning i hyttkorridorer, motsatte sig inte att tillståndet förenades med villkor, att de aktuella kamerorna endast fick användas i nödsituationer samt att inspelat material endast fick användas vid ”man-över-bord situation”, när person saknas och vid terroristhot. Bolaget anförde att det var absolut nödvändigt att kontinuerligt spela in material för utredning av nämnda situationer.

Vad gällde frågan om övervakningen var tillståndspliktig konstaterade länsrätten att på ett passagerarfartyg är det passagerarna som är den allmänhet som lagen om kameraövervakning avser att skydda. Därtill kommer att det inte är möjligt att avtala bort skyddet. Länsrätten fann att kameraövervakningen var tillståndspliktig. Eftersom bolaget inte motsatte sig att de aktuella kamerorna endast fick användas i nödsituationer och det, enligt länsrätten, var fråga om ett starkt integritetsintresse ändrade länsrätten det beviljade tillståndet så att kamerorna endast fick vara påslagna vid nödsituationer. Vad gällde frågan om kontinuerlig inspelning ansåg inte länsrätten visat att det, enligt de av bolaget åberopade säkerhetsreglerna, fanns behov av inspelning dygnet runt. Justitiekanslerns i första hand framställda yrkande bifölls således.

Bolaget överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade i första hand att länsrättens dom skulle upphävas på den grund att kameraövervakning på fartyget inte var tillståndspliktig. I

andra hand yrkade bolaget att kontinuerlig inspelning skulle tillåtas. Kammarrätten konstaterade att bolagets passagerarverksamhet var riktad mot allmänheten och att det inte framkommit att den krets som hade rätt att sluta befraktningensavtal med bolaget var avgränsad. Enligt kammarrätten var M/S Finntrader därmed, i de delar som var aktuella, att anse som en plats dit allmänheten har tillträde. Kammarrätten, som i övrigt instämde i länsrättens bedömning, avslog överklagandet. (Kammarrättens mål nr 8039-08).

Östersunds taxi har beviljats rätt att aktivera kameraövervakning i taxibilars kupé genom att öppna förardörren.

I beslut den 9 juni 2006 beviljade Länsstyrelsen i Jämtlands län Östersunds Taxi i Jämtland AB tillstånd att bedriva kameraövervakning med en övervakningskamera i de taxibilar som var anslutna till Östersunds beställningscentral. Enligt beslutet fick kamerans upptagningsområde endast innefatta bilens kupé. Tillståndet förenades med rätt att bevara bilder. Av villkoren framgick bland annat att kameran endast fick aktiveras då någon av bilens dörrar öppnades eller stängdes samt vid aktivering av överfallslarm.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Jämtlands län och yrkade att Östersunds Taxis ansökan skulle avslås såvitt gällde att kameran även skulle aktiveras när förardörren öppnades. Länsrätten menade att taxiförarens utsatta situation innebär att det fanns ett berättigat intresse av en relativt effektiv övervakning. Den ytterligare kränkning av integritetsintresset som länsstyrelsens beslut innebär i förhållande till Justitiekanslerns förslag var enligt länsrätten tämligen obetydlig då risken för obefogade dörröppningar av föraren i syfte att aktivera kameran framstod som liten. Dessutom menade länsrätten att aktivering via förardörren kunde medföra en förebyggande effekt mot brott genom att det framgår av skyltning på bilens utsida. Justitiekanslerns överklagande avslogs därför.

Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Sundsvall och yrkade att kammarrätten skulle avslå bolagets ansökan såvitt avsåg att kameran skulle aktiveras när förardörren öppnades. Kammarrätten konstaterade att Östersunds Taxi hade ett behov av att i brottsförebyggande syfte använda kameraövervakning och att det inte gjorts gällande att bolaget hade försummat kompletterande eller säkerhetsfrämjande åtgärder. Det

var inte fråga om ljudinspelning och kameran tog endast fem stillbilder. Vid en samlad bedömning fann kammarrätten att övervakningsintresset vägde tyngre än enskildas intresse av att inte bli övervakade. Kammarrätten avsåg överklagandet. (Kammarrättens mål nr 627-07).

Skolor

Skolgård har ansetts vara en plats dit allmänheten har tillträde.

Genom beslut den 23 november 2004 beviljade Länsstyrelsen i Hallands län Falkenbergs Kommun tillstånd att bruka en övervakningskamera för övervakning av fasader och intilliggande områden vid Tångaskolan i Falkenberg. Tillståndet innefattade rätt att spela in bilder under vardagar klockan 20.00 till 06.00 och helgdagar klockan 17.00 till 07.00. Ändamålet med övervakningen angavs vara att förebygga brott och förhindra skadegörelse.

Justitiekanslern överklagade beslutet och yrkade att Länsrätten i Hallands län skulle avslå Falkenberg kommuns ansökan. I andra hand yrkade Justitiekanslern att tillståndet skulle begränsas så att kameraövervakning endast fick ske under vardagar mellan klockan 20.00 och 06.00 och helgdagar mellan klockan 17.00 och 07.00. Länsrätten fann att de områden som skulle övervakas inte kunde anses utgöra plats dit allmänheten har tillträde varför det inte krävdes tillstånd enligt lagen om allmän kameraövervakning för att sätta upp kameror för övervakning av det aktuella området. Länsrätten undanröjde länsstyrelsens beslut och avvisade Falkenbergs kommuns ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning och Justitiekanslerns överklagande.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg. Kammarrätten kom fram till att frågan om en skolgård är en plats dit allmänheten har tillträde måste avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Därefter konstaterade kammarrätten att skolgården visserligen var omgärdad med staket men att det varken fanns grindar eller andra anordningar med syfte att stänga skolgården. Det hade inte heller framkommit att det fanns upplysning om tillträdesförbud. Mot denna bakgrund kom kammarrätten fram till att Tångaskolans skolgård var av sådant slag att den skulle anses som en plats – i vart fall efter skoltid- dit

allmänheten hade tillträde. Målet återförvisades till länsrätten i Hallands län för handläggning. (Kammarrättens mål nr 3617-05).

Tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning av husfasader till en skola i Lödöse under vissa tider.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län lämnade i beslut den 9 juni 2006 Lilla Edets Industri och Fastighets AB (bolaget) tillstånd att använda nio övervakningskameror och att under annan tid än skoltid övervaka husfasaderna till Tingbergsskolan i Lödöse. Tillståndet innebar även rätt att spela in bilderna.

Justitiekanslern överklagade beslutet till länsrätten i Vänersborg och yrkade att kameraövervakning skulle tillåtas endast klockan 20.00 till 06.00 under måndag till fredag samt klockan 17.00 till 07.00 under lördagar, söndagar och andra skolfria helgdagar. Länsrätten konstaterade att det fanns ett befogat intresse av viss kameraövervakning av Tingbergsskolan. Av utredningen i målet hade framkommit att skadegörelse och inbrott vid skolan förekommit kvällstid och helger men även under dagtid och på vardagar. Vidare var det, enligt länsrätten, inte ovanligt att skolor har viss verksamhet på kvällstid och under helger. Genom att utforma tillståndet på så sätt att övervakning endast får ske under annan tid än skoltid minskas risken för att den enskildes integritetsintresse träds för när och även de som vistas i skolan under kvällstid får sitt integritetsskydd tillgodosett. Länsrätten avlog överklagandet.

Justitiekanslern överklagade till Kammarrätten i Göteborg. Kammarrätten bedömde att uttrycket "annan tid än skoltid" gav utrymme för olika tolkningar varför det inte var lämpligt som precisering av tiden för övervakning. Kammarrätten ändrade länsrättens dom och länsstyrelsens beslut samt bestämde att allmän kameraövervakning fick ske klockan 20.00 till 06.00 måndagar till fredagar som inte utgör skolfri helgdag samt klockan 17.00 till 07.00 lördagar, söndagar och skolfria helgdagar. (Kammarrättens mål nr 7151-06).

Tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning av husfasader till en skola i Göteborg under vissa tider.

Genom beslut den 30 juni 2006 beviljade Länsstyrelsen i Västra Götalands län tillstånd till Fenestra S:t Jörgen AB att använda sju övervakningskameror för övervakning av husfasaderna till friskolan Fenestra i Hisings Backa. Tillståndet innebar även rätt att spela in bilderna. Som villkor för tillståndet angavs att kamerorna endast fick vara i bruk då ingen verksamhet förekom i skolan.

Justitiekanslern överklagade beslutet till länsrätten i Vänersborg. Länsrätten konstaterade att det fanns ett befogat intresse av viss kameraövervakning av friskolan Fenestra. Av utredningen i målet hade framkommit att skadegörelse och inbrott vid skolan förekommit kvällstid och helger. Det var, enligt länsrätten, inte ovanligt att skolor har viss verksamhet på kvällstid och under helger. Genom att utforma tillståndet på så sätt att övervakning endast får ske under annan tid än skoltid minskas risken för att den enskildes integritetsintresse träds för när och även de som vistas i skolan under kvällstid får sitt integritetsskydd tillgodosett. Länsrätten avslag överklagandet.

Justitiekanslern överklagade till Kammarrätten i Göteborg. Kammarrätten bedömde att uttrycket ”då ingen verksamhet förekommer i skolan” gav utrymme för olika tolkningar varför det inte var lämpligt som precisering av tiden för övervakning. Kammarrätten ändrade länsrättens dom och länsstyrelsens beslut samt bestämde att allmän kameraövervakning med inspelning fick ske klockan 20.00 till 06.00 måndagar till fredagar som inte utgör skolfri helgdag samt klockan 17.00 till 07.00 lördagar, söndagar och skolfria helgdagar. (Kammarrättens mål nr 7152-06).

Göteborgs Stad har beviljats tillstånd till allmän kameraövervakning med bildinspelning av fasader och i ett fall en entré av fyra skolor i Göteborg. Kameraövervakning av områden utanför skolgårdar har inte medgetts.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län meddelade tre beslut rörande allmän kameraövervakning av skolor den 21 juni 2007. Stadsdelsnämnden i Majorna beviljades tillstånd till kameraövervakning enligt följande

- arton övervakningskameror för att övervaka husfasader till Kungsladugårdsskolan i Göteborg under tiden måndag till söndag klockan 20.00 till 06.00. Stadsdelsnämndens ansökan om övervakning med tre kameror av skolgårdsområdet samt ett daghem avslogs.
- tjugio övervakningskameror för att övervaka husfasader och entréer till Karl Johansskolan i Göteborg under tiden måndag till söndag klockan 20.00 till 06.00. Stadsdelsnämndens ansökan om övervakning med två kameror som, utöver skolgårdsområdet, även skulle övervaka områden utanför skolgården avslogs.
- tjugosju övervakningskameror för att övervaka husfasader till Sannaskolan i Göteborg under tiden måndag till söndag klockan 20.00 till 06.00. Stadsdelsnämnden ansökan om övervakning med tre översiktskameror som, utöver skolgårdsområdet, även skulle övervaka cykelställ, ett växthus och gymnastikhallen avslogs.

Samtliga tillstånd innebar rätt till bildinspelning och som villkor för övervakningen angavs bland annat att kamerornas upptagningsområde skulle vara maximalt två meter från skolans fasad, att kamerorna inte fick vara aktiverade när verksamhet förekom i skolan samt att kamerorna skulle vara avstängda under dagtid.

Stadsdelsnämnden överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Vänersborg och yrkade i första hand att tillstånd skulle beviljas även för de kameror där länsstyrelsen hade meddelat avslag. I andra hand yrkade nämnden att övervakning med de angivna kamerorna skulle medges med villkor att inspelning skulle få ske upp till fem minuter före samt upp till femton minuter efter det att rörelse detekterats i någon av anläggningens ingående kameror vid skolans fasader mellan klockan 20.00 till 06.00. Vidare yrkade nämnden att villkoren; att kamerornas upptagningsområde skulle vara maximalt två meter från skolans fasad, att kamerorna inte fick vara aktiverade när verksamhet förekom i skolan samt att kamerorna skulle vara avstängda under dagtid skulle undanröjas. Stadsdelsnämnden anförde i huvudsak följande. Den s.k. tvåmetersregeln torde inte utgöra grund för huruvida kamerorna utgör ett större eller mindre integritetsintrång. Ett problem med tvåmetersregeln är också att det svårigen går att exakt ange kamerans upptagningsområde på en planritning, som ju är ett tvådimen-

sionellt ”verktyg” medan en kamera som placeras på varierande hölj över markplanet återger en tredimensionell vy. Villkoret att kamerorna inte får vara aktiverad när verksamhet förekommer i skolan utesluter möjlighet att dokumentera händelseförlopp i samband med larm till följd av inbrott, brand eller sabotage mot kameraanläggningen. Villkoret att kamerorna ska vara avstängda under dagtid är inte rimligt med tanke på utrustningens beskaffenhet. I vart fall inte till rimliga kostnader för styrsystem för av/tillslag samt underhåll. Kamerorna är inte gjorda för av/tillslag då detta resulterar i termisk påverkan som väsentligt förkortar deras livslängd. Inspelning och förmedling av bilder från kamerorna regleras genom programmerbar tidsstyrning på, för denna typ av utrustning, vanligt vis. Detta förhindrar att kamerorna är ”aktiva” utanför de i tillståndet angivna tiderna för övervakning.

Länsrätten fann att det ur brottsförebyggande synvinkel fanns ett intresset av att komplettera övriga brottsförebyggande åtgärder med kameraövervakning. Vad gällde de kameror som var avsedda att övervaka områden utöver skolgården menade länsrätten att de skulle riskera att omfatta ett större antal personer än vad som kunde anses påkallat med hänsyn till syftet med övervakningen. Enligt länsrätten var det inte visat att övervakningsintresset vägde tyngre än integritetsintresset, oavsett om de villkor som nämnden åberopat i sitt andrahandsyrkande föreskrevs. Vad gällde de föreskrivna villkoren om hur övervakningen skulle bedrivas fann länsrätten att de tekniska lösningarna får anpassas efter kraven på att integritetsintressen beaktas och inte tvärtom. Länsrätten fann att de villkor som var föremål för prövning var väl avvägda då hänsyn tagits dels till enskildas personliga integritet, dels vikten av en effektiv brottsbekämpning. Vidare konstaterade länsrätten att den avgränsning av det område inom vilket övervakning är tillåten är särskilt väsentlig för att skydda enskildas integritet. Länsrätten avslög överklagandena.

Stadsdelsnämnden överklagade domarna till Kammarrätten i Göteborg som fann att det inte var visat att behovet av övervakning inte kunde täckas med de kameror för vilka tillstånd erhållit och avslög överklagandena. (Kammarrättens mål nr 4080-08, 4082-08, 4083-08).

Göteborgs Stad har beviljats tillstånd till allmän kameraövervakning med bildinspelning av fasader entréer av en skola i Göteborg.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län meddelade i beslut den 19 juni 2007 stadsdelsnämnden i Majorna tillstånd till kameraövervakning med sju övervakningskameror för att övervaka husfasader och entréer till Djurgårdsskolan i Göteborg under tiden måndag till söndag klockan 20.00 till 06.00. Tillstånd innebar rätt till bildinspelning och som villkor för övervakningen angavs bland annat att kamerornas upptagningsområde skulle vara maximalt två meter från skolans fasad, att kamerorna inte fick vara aktiverade när verksamhet förekom i skolan samt att kamerorna skulle vara avstängda under dagtid.

Stadsdelsnämnden överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Vänersborg och yrkade att villkoren; att kamerornas upptagningsområde skulle vara maximalt två meter från skolans fasad, att kamerorna inte fick vara aktiverade när verksamhet förekom i skolan samt att kamerorna skulle vara avstängda under dagtid skulle upphävs. Stadsdelsnämnden anförde i huvudsak följande. Den s.k. tvåmetersregeln torde inte utgöra grund för huruvida kamerorna utgör ett större eller mindre integritetsintrång. Ett problem med tvåmetersregeln är också att det svårligen går att exakt ange kamerans upptagningsområde på en planritning, som ju är ett tvådimensionellt "verktyg" medan en kamera som placeras på varierande höjd över markplanet återger en tredimensionell vy. Villkoret att kamerorna inte får vara aktiverad när verksamhet förekommer i skolan utesluter möjlighet att dokumentera händelseförlopp i samband med larm till följd av inbrott, brand eller sabotage mot kameraanläggningen. Villkoret att kamerorna ska vara avstängda under dagtid är inte rimligt med tanke på utrustningens beskaffenhet. I vart fall inte till rimliga kostnader för styrsystem för av/tillslag samt underhåll. Kamerorna är inte gjorda för av/tillslag då detta resulterar i termisk påverkan som väsentligt förkortar deras livslängd. Inspelning och förmedling av bilder från kamerorna regleras genom programmerbar tidsstyrning på, för denna typ av utrustning, vanligt vis. Detta förhindrar att kamerorna är "aktiva" utanför de i tillståndet angivna tiderna för övervakning.

Länsrätten fann att det, beträffande sättet för hur kameraövervakning ska bedrivas får de tekniska lösningarna anpassas efter kraven på att integritetsintressen beaktas och inte tvärtom. Läns-

rätten fann att de villkor som var föremål för prövning var väl avvägda då hänsyn tagits dels till enskildas personliga integritet, dels vikten av en effektiv brottsbekämpning. Vidare konstaterade länsrätten att den avgränsning av det område inom vilket övervakning är tillåten är särskilt väsentlig för att skydda enskildas integritet. Länsrätten avtog överklagandena.

Stadsdelsnämnden överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg som instämde i länsrättens bedömning och avtog överklagandet. (Kammarrättens mål nr 4081-08).

Banker och butiker

Tillstånd har medgetts till kameraövervakning med bildinspelning vid bankomat.

Länsstyrelsen i Södermanlands län meddelade i beslut den 26 augusti 2005 Nordea Bank AB tillstånd att använda tre övervakningskameror vid bankens uttagsautomat i Eskilstuna. Kamera 1 och 2 skulle övervaka området i omedelbar anslutning till bankomaten. Kamera 3 skulle övervaka ett område 7,5 meter på vardera sida om bankomaten och högst 4 meter vinkelrätt ut från den vägg i vilken automaten var placerad. Tillståndet gällde dygnet runt och var förenat med rätt att spela in bilder.

Justitiekanslern överklagade länsstyrelsens beslut till länsrätten i Södermanlands län och yrkade att länsrätten skulle begränsa Nordeas tillstånd till att övervakning från en kamera endast skulle få ske mellan klockan 21.00 och 06.00. Länsrätten konstaterade att kamera 3 skulle komma att vara riktad från ett köpcentrums entré, mot entrén till bankomaten och ha en stor del av en trottoar som upptagningsområde. Övervakningen kunde därför förväntas komma att beröra ett stort antal personer varför integritetsintresset, enligt länsrätten, hade en särskild tyngd. Integritetsintresset gällde inte minst de kringboende och personer som skulle besöka köpcentret. Ur brottsförebyggande syfte var det av betydande intresse att kunna kameraövervaka uttagsautomaten. Vid en avvägning av övervakningsintresset mot integritetsintresset fann länsrätten att övervakningen från kamera 3 skulle begränsas till tiden mellan klockan 21.00 och 06.00. Justitiekanslerns överklagande bifölls alltså.

Nordea Bank överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att banken skulle ges tillstånd till övervakning dygnet runt. Banken gav vidare in ett fotografi och en skiss som visade att upptagningsområdet för den aktuella kameran inte var av den omfattning som hade framställts i länsrätten. Av utredningen i kammarrätten framkom att kamerans upptagningsområde var avsevärt mer begränsat. Mot bakgrund av uppgifterna om kamerans verkliga upptagningsområde medgav Justitiekanslern att bankens talan bifölls. Kammarrätten biföll överklagandet. (Kammarrättens mål nr 535-06).

Tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning av butik vid bensinstationsanläggning har medgetts vid kassan, men inte i övriga butiken och i tvätt- torkhall.

Länsstyrelsen i Örebro län beviljade genom beslut den 3 november 2003 Statoil Detaljhandel AB (bolaget) tillstånd att använda tolv övervakningskameror för övervakning av bolagets bensinstationsanläggning. Genom beslut samma dag avslogs bolagets begäran om inspelning av bilder från kameror uppsatta inne i butiken samt kameror belägna i tvätt- respektive torkhall (kameror nr 6–12).

Bolaget överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Örebro län och yrkade att tillstånd att behandla och bevara bilder skulle meddelas även för kamerorna nr 6–12. Eftersom det efter anmälan är tillåtet med bevarande av bilder av kassaområdet fann länsrätten inget hinder mot att tillåta behandling och bevaring av bilder från kamera 10 som övervakade kassan. Kamera 11 och 12 var belägna i tvätt- respektive torkhall. Bolaget hade inte visat att dessa områden skulle vara särskilt brottsutsatta platser. Enligt länsrätten måste då fördelarna med behandling och bevaring av bilder från dessa kameror ur brottsbekämpningssynpunkt vara marginella och kunde inte överväga den integritetsinskränkning som övervakningen skulle innebära för den enskilde. Vad gällde kamerorna 6–9, som var uppsatta inne i butiken, men som inte övervakade kassaområdet eller in och utgångar, konstaterade länsrätten att det inte var visat att butiken var – eller skulle komma att bli – särskilt utsatt för brottslighet som skulle sätta personalens säkerhet i fara. Med beaktande därav och mot bakgrund av att bolaget hade tillstånd att behandla och bevara bilder från de kameror som bevakade butikens in- och utgångar samt kassan fann länsrätten att

fördelarna ur brottsbekämpningssynpunkt inte övervägde den integritetsinskränkning den utökade bevakningen skulle innebära för den enskilde beträffande kamerorna 6-9, 11 och 12. Länsrätten beslutade att tillstånd till kameraövervakning avseende kamera nr 10 skulle förenas med rätt till behandling och bevaring av bilder. Överklagandet i övrigt avslogs.

Sedan bolaget överklagat länsrättens dom meddelade Kammarrätten i Jönköping prövningstillstånd. Kammarrätten fastställde länsrättens dom. (Kammarrättens mål nr 4334-03).

Föreläggande enligt lagen om allmän kameraövervakning.

Tankfull i Köping AB hade den 12 mars 2001 till Länsstyrelsen i Västmanlands län anmält att bolaget hade tre kameror som spelade in bilder i butiken vid kassaområdet samt in- och utgångar. Tankfull hade vidare tillstånd att kameraövervaka pumpar samt en biltvättanläggning. Genom ett beslut den 2 maj 2003 förelade Länsstyrelsen i Västmanlands län Tankfull att vidta åtgärder på så sätt att en uppsatt övervakningskamera innanför entrén skulle riktas så att endast området i omedelbar anslutning till entrén kunde spelas in och att området utanför butiken inte fick komma med i bild.

Tankfull överklagade länsstyrelsens föreläggande till Länsrätten i Västmanlands län. Länsrätten konstaterade inledningsvis att i banklokaler och postkontor får sättas upp en kamera för övervakning av området omedelbart utanför in- och utgångarna medan detta inte gäller för en butikslokal. Länsrätten pekade på att det av förarbetena till lagen om allmän kameraövervakning framgår att området utanför en bensinstations lokaler inte omfattas av begreppet butikslokal och därmed inte omfattas av tillståndsfrihet. Förhållandena på bensinstationen var sådana att den anmälningspliktiga kameran filmade entrén till butiken. Eftersom entrédörrarna var av glas filmades emellertid också en mindre del av området omedelbart utanför dörrarna. För att övervaka detta område krävdes tillstånd. Tankfull hade dock tillstånd till en kamera som övervakade den pumpö som låg närmast utanför entrén. Enligt tillståndet skulle den kameran vara placerad och riktad så att upptagningsområdet begränsades till själva pumparna och området alldeles intill (tre meter på vardera sida). Avståndet mellan pumpön och entrédörren var 5,20 meter varför det återstod en yta om ca 1–2 meter omedelbart utanför entrédörren där bolaget

inte hade tillstånd till kameraövervakning. Det eventuella intrång i besökarnas integritet som skulle kunna ske i detta fall om de filmades på ytterligare 1–2 meter måste enligt länsrätten bedömas som försumbart. Det framstod vidare som svårt att rikta den aktuella kameran annorlunda utan att syftet med övervakningen gick förlorat. Vid de angivna förhållandena fann länsrätten att länsstyrelsens föreläggande framstod som obehövligt ur integritetssynpunkt. Länsrätten biföll överklagandet och upphävde föreläggandet.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm. Kammarrätten konstaterade att den aktuella kameran hade ett otillåtet stort upptagningsområde samt att lagens utformning inte gav något utrymme för att för att tillåta övervakning av ytan utanför entrén till en butiklokal efter endast en anmälan. Sådan övervakning krävde, enligt kammarrätten, tillstånd även när övervakningen kan förefalla harmlös ur integritetssynpunkt. Länsstyrelsen hade därmed haft fog för sitt föreläggande varför kammarrätten biföll överklagandet. (Kammarrättens mål nr 7580-03).

Tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning i butik har inte medgetts.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beviljade genom beslut den 25 juni 2008 ICA Kvantum i Uddevalla tillstånd att använda fjorton övervakningskameror för övervakning av butiken och lastintag. Tillståndet medgav rätt att spela in bilder som förmedlades av kamerorna.

Justitiekanslern överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Vänersborg och yrkade att tillståndet att behandla och bevara bilder av andra butiksytor än in- och utgångar, förbutiken, kassaområdet och lastintaget skulle avslås. Mot bakgrund av att enskilda vistades i butiken under sin fria, privata tid samt att inspelningen inte var begränsad i tid och bildmaterialet kunde sparas i upp till en månad ansåg länsrätten att integritetsintresset inte kunde anses vara begränsat. ICA Kvantum hade vidtagit andra brottsförebyggande åtgärder och länsrätten menade att det inte framgick att dessa alternativa åtgärder skulle sakna verkan eller vara otillräckliga gentemot den brottslighet butiken utsatts för. Sammantaget fann länsrätten att den enskildes intresse av integritet vägde tyngre än ICA Kvantums intresse av att spela in och bevara

bilder i de delar av butiken som var aktuella. Justitiekanslerns överklagande bifölls således.

Sedan ICA Kvantum överklagat länsrättens dom meddelade Kammarrätten i Göteborg prövningstillstånd. Kammarrätten delade länsrättens bedömning och fastställde länsrättens dom. (Kammarrättens mål nr 830-09).

Restauranger och caféer

Tillstånd till kameraövervakning med rätt att spela in bilder av utrymmen i och utanför en restaurang.

Länsstyrelsen i Skåne län lämnade i beslut den 20 november 2003 Euroburger AB tillstånd att använda två fast monterade kameror för övervakning av kassadisen på restaurangen Burger King på Södra Förstadsgatan i Malmö. Tillståndet innefattade rätt att spela in bilder. Ändamålet med övervakningen var att förebygga rån, stölder och brott mot personalen. Genom samma beslut avtog länsstyrelsen Euroburgers ansökan om tillstånd till kameraövervakning av toaletter, trappa och brandsläckare samt fönsterytor.

Euroburger överklagade beslutet till länsrätten i Skåne län och yrkade att bolaget skulle beviljas tillstånd att använda sex stycken kameror för övervakning av toaletter, trappa, brandsläckare samt fönsterrutor. Länsrätten gjorde följande bedömning. Beträffande kameror riktade mot fönster konstaterades att det gjorts en polis-anmälan om sex krossade rutor och att bolaget inte kunde förebygga brott på annat sätt än genom kameraövervakning. Det förelåg således, enligt länsstyrelsen, ett visst behov av kameraövervakning. Eftersom övervakningen skulle ske av en stor del av trottoarerna och beröra ett stort antal personer gjorde sig integritetsintressena starkt gällande och länsrätten menade att intresset av att förebygga brott måste vara betydande för att kameraövervakning skulle tillåtas. Länsrätten fann inte att så var fallet. Vad gällde tillstånd till övervakning av brandsläckare och trappa samt toaletterna fann länsrätten att det i och för sig fanns ett intresse av att övervaka områdena men att gästernas intresse av integritetsskydd vägde tyngre. Länsrätten avtog överklagandet.

Euroburger överklagade domen och yrkade att bifall till sin talan. Kammarrätten i Göteborg meddelade dom den 2 maj 2005. Beträffande frågan om kameraövervakning av toaletter gjorde

kammarrätten samma bedömning som länsrätten. Vad gällde övervakning av brandsläckare menade kammarrätten att brandsläckarens betydelse för säkerhet i lokalen medförde ett behov av övervakning såväl för att förebygga brott som för att förhindra olyckor. Kammarrätten konstaterade att övervakningen av fönstren begränsades till en meter ut från fasaden och berörde en sjundedel av trottoarbredden samt att en permanent uteservering var belägen på och utanför det övervakade området. Mot den bakgrunden ansåg kammarrätten det närmast uteslutet att fotgängare och cyklister skulle passera inom övervakningsområdet. Restaurangens gäster skulle inte heller komma att övervakas eftersom kamerorna endast skulle vara i drift då restaurangen var stängd. Vid en avvägning av övervakningsintresset mot integritetsintresset ansåg kammarrätten att övervakningsintresset vägde tyngre än det intrång i de enskildas personliga integritet som övervakning av brandsläckare och trappa samt fönster innebar. Bolagets överklagande avslogs därför i den del det avsåg övervakning av toaletter, medan överklagandet bifölls beträffande övervakning av brandsläckare och trappa samt fönster. (Kammarrättens mål nr 3971-04).

Tillstånd att kameraövervaka ingång och kassa på ett café.

Genom beslut den 27 juni 2005 lämnade Länsstyrelsen i Västra Götalands län Nya Café Skåne i Mölndal AB (caféet) tillstånd att använda en övervakningskamera för övervakning av caféets kassa. Genom samma beslut avsåg länsstyrelsen caféets ansökan om kameraövervakning från ytterligare nio kameror

Caféet överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg och yrkade att caféets ansökan skulle bifallas beträffande de nio kamerorna. Caféet anförde att lokalen var belägen i ett område med hög kriminalitet och att man hade öppet dygnet runt under såväl vardagar som helger, med undantag för lördagskvällar. Dagskassorna som huvudsakligen bestod av kontanta medel uppgick till betydande belopp. Länsrätten fann inte skäl att frångå länsstyrelsens bedömning i avvägningen mellan integritetsintresset och övervakningsintresset och avsåg överklagandet.

Caféet överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade bifall till sin ansökan. Kammarrätten konstaterade att en av kamerorna (kamera 4) övervakade kassan samt kyldisken och entréområdet. De övriga kamerorna övervakade cafébord,

serveringsbord, nödutgång och området utanför toaletten. Eftersom ett café är en plats i huvudsak avsedd för allmänhetens rekreation och nöje, menade kammarrätten att integritetsintresset hos besökarna måste tillmäts stor vikt. Kammarrätten fann, mot bakgrund av att området var brottsutsatt, att det fanns skäl att tillåta den kamera som övervakade ingången och kassan. Beträffande övriga kameror fann kammarrätten att behovet av skydd mot intrång i den personliga integriteten vägde tyngre än intresset av att förebygga och avslöja brott. Kammarrätten ändrade länsrättens dom och länsstyrelsens beslut och förklarade att tillstånd skulle meddelas för ytterligare en övervakningskamera (kamera 4). (Kammarrättens mål nr 7014-05).

Domstolar

Tillstånd har inte lämnats till kameraövervakning av Linköpings tingsrätts säkerhetssal.

Länsstyrelsen i Östergötlands län beslutade den 19 december 2003 att meddela tillstånd för Linköpings tingsrätt bl. a. att använda tre kameror för övervakning av säkerhetssalen under pågående säkerhetsförhandling. Ändamålet med övervakningen angavs vara att förhindra hot och våld samt höja säkerheten för personal, vittnen och andra aktörer vid tingsrätten. Tillståndet innefattade inte rätt att spela in bilder eller att avlyssna ljud.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Södermanlands län och yrkade att länsrätten skulle avslå ansökan i den del den gällde rätt till övervakning av säkerhetssalen. Länsrätten fann att ett tillstånd till bildöverföring från rättssal till plats utanför salen stod i strid med fotograferingsförbudet i 5 kap. 9 § rättegångsbalken. Länsrätten biföll överklagandet och undanröjde länsstyrelsens beslut.

Linköpings tingsrätt överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm. Enligt kammarrättens bedömning skulle en intresseavvägning enligt 6 § lagen om allmän kameraövervakning leda till att tingsrätten skulle få det begärda tillståndet. Kamerorna skulle vara anslutna till en monitor i ett till säkerhetssalen angränsande övervakningsrum. Bilder skulle inte bevaras. Enligt kammarrätten var den aktuella bildöverföringen fotografi som avses i 5 kap. 9 § rättegångsbalken. Detta fotograferingsförbud är

absolut, och undantag från förbudet kräver särskilt stadgande i lag. Eftersom något tillämpligt undantag inte fanns var det, enligt kammarrätten, inte lagligen möjligt att bevilja tillståndet. Överklagandet kunde därför inte bifallas. (Kammarrättens mål nr 4306-04).

Fyra domstolar i Stockholm har beviljats tillstånd till allmän kameraövervakning av utrymmen i anslutning till säkerhetssal och häktessal samt väntrum och entréer. I några fall har tillståndet innefattat rätt till bildinspelning. Kameraövervakning av utrymmen där allmänheten har möjlighet att ta del av offentliga handlingar samt rökrum/ samtalsrum har inte medgetts.

Länsstyrelsen i Stockholms län fattade fyra beslut rörande allmän kameraövervakning i domstolslokaler den 15 maj 2007.

- Södertörns tingsrätt beviljades tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning av utrymmen i anslutning till säkerhetssal och säkerhetskontroll. Övervakningen fick endast ske när säkerhetskontroll användes. Tingsrättens ansökan om övervakning av väntrum till förhandlingssalar avslogs.
- Nacka tingsrätt beviljades tillstånd till kameraövervakning av en entré som används då par ska vigas. Övervakning och avlyssning fick ske endast i samband med anrop från porttelefon. Tillståndet innefattade inte rätt att spela in bilder eller att ta upp ljud i samband med avlyssning. Tingsrättens ansökan om övervakning av väntrum till förhandlingssalar, av korridorer, av rum där allmänheten har möjlighet att ta del av allmänna handlingar samt av rökrum/samtalsrum avslogs.
- Södertälje tingsrätt beviljades tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning av väntrum och passage i samband med säkerhetskontroll. Länsstyrelsen avslog däremot tingsrättens framställning om tillstånd att kameraövervaka väntrum/kapprum vid förhandlingssalar och trapphus med inspelning dygnet runt.
- Stockholms tingsrätts ansökan om tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning dygnet runt av väntrum, entré och passage i anslutning till häktessal avslogs.

Sedan tingsrätterna överklagat länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Stockholms län biföll länsrätten överklagandena helt eller delvis.

Tingsrätterna anförde i huvudsak följande. Syftet med övervakningen är primärt att förebygga brott och att bidra till att personer som deltar vid en rättegång ska kunna känna trygghet. Det har förekommit bråk och handgemäng utanför salarna och även fritagningsförsök. Klimatet har blivit råare och bl. a. vittnen hotas. Länsrätten fann att intresset av övervakning vägde tungt då det var av största vikt att kunna garantera domstolens besökare trygghet. För att kunna stävja problemet och lagföra förövarna var det också, enligt länsrätten, en förutsättning att bilderna spelas in. De enskildas integritetsintresse gällde framförallt de besökare som vistas i domstolarna, vilka samtidigt är de personer som riskerar att bli utsatta för brott. Länsrätten fann, vid en samlad bedömning, att övervakningsintresset vägde tyngre än integritetsintresset. Tillstånd till allmän kameraövervakning med bildinspelning beviljades enligt följande.

- väntrum till förhandlingssalar vid Södertörns tingsrätt under de tider tingsrätten har öppet för allmänheten.
- väntrum till förhandlingssalar och korridorer i Nacka tingsrätt
- huvudentrén, området utanför expeditionen, väntrum till förhandlingssalar, kapprum och korridorer i Södertälje tingsrätt under de tider tingsrätten har öppet för allmänheten.
- utrymmen i anslutning till häktessalen i Stockholms tingsrätt under de tider tingsrätten har öppet för allmänheten.

Nacka tingsrätts överklagan beträffande tillstånd till övervakning av rum där allmänheten har möjlighet att ta del av offentliga handlingar samt rökrum/samtalsrum bifölls inte. Beträffande dessa utrymmen menade länsrätten att det inte hade visats att övervakningsintresset vägde tyngre än de enskildas intresse av integritet. Länsrätten fann vidare att Södertälje tingsrätt inte hade lyckats styrka ett behov av övervakning i trapphus samt övervakning med inspelning när domstolen inte var öppen för allmänheten. I dessa delar avskog länsrätten Södertälje tingsrätts överklagande.

Länsstyrelsen överklagade samtliga beslut och yrkade att Kammarrätten i Stockholm, med ändring av länsrättens domar, skulle fastställa länsstyrelsen beslut att inte meddela tillstånd till allmän kameraövervakning med bildinspelning av

- väntrum till förhandlingssalar vid Södertörns tingsrätt
- väntrum till förhandlingssalar och korridorer i Nacka tingsrätt

- huvudentrén, området utanför expeditionen, väntrum till förhandlingssalar, kapprum och korridorer i Södertälje tingsrätt
- utrymmen i anslutning till häktessalen i Stockholms tingsrätt.

Även Södertälje tingsrätt överklagade domen och yrkade att kammarrätten, med ändring av länsrättens dom, skulle bevilja tingsrätten tillstånd till allmän kameraövervakning med bildinspelning av trapphus. I andra hand yrkade tingsrätten att tillstånd skulle beviljas utan möjlighet till bildinspelning. Kammarrätten i Stockholm gjorde samma bedömning som länsrätten i samtliga frågor och avlog överklagandena. (Kammarrättens mål nr 7691-07, 7692-07, 7693-07 och 7694-07).

Sjukhus och socialkontor

Tillstånd till kameraövervakning av väntrum på ett sjukhus akutmottagning i Jönköping.

Länsstyrelsen i Jönköpings län meddelade i beslut den 10 mars 2000 Landstinget tillstånd till övervakning med fyra kameror av akutmottagningen på Länssjukhuset Ryhov i Jönköping.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Jönköpings län och yrkade att landstingets ansökan skulle avslås beträffande tre av de fyra kamerorna som skulle ta bilder från entré-, vänt- och uppehållsrum i akutmottagningen. Av utredningen i målet hade framkommit att det hade förekommit incidenter riktade mot personalen på akutmottagningen, men inte var på akutmottagningen dessa hade inträffat. Länsrätten fann att det inte framkommit att övervakningsintresset vägde tyngre än integritetsintresset och upphävde tillståndet beträffande de tre kamerorna.

Landstinget överklagade och yrkade att Kammarrätten i Jönköping, med ändring av länsrättens dom, skulle fastställa länsstyrelsens beslut att medge tillstånd till kameraövervakning på akutmottagningen. Justitiekanslern bestred bifall till överklagandet. Kammarrätten konstaterade att den direkta anledningen till övervakningen syntes vara att man vid ombyggnation gjort så att rummen inte var möjliga att överblicka från akutmottagningens reception. På grund av att allmän kameraövervakning inte ska ses som ett hjälpmedel som ska användas i stället för andra säkerhets-

åtgärder eller förebyggande insatser fann kammarrätten att överklagandet skulle avslås.

Landstinget överklagade och yrkade att Regeringsrätten, med ändring av kammarrättens dom, skulle fastställa länsstyrelsens beslut att medge tillstånd till kameraövervakning på akutmottagningen. Justitiekanslern bestred bifall till överklagandet. Regeringsrätten fann inte anledning att betvivla att inte bara anställda utan också patienter och deras anhöriga drabbats och även framöver riskerade att drabbas av brottsliga och störande beteenden i de aktuella utrymmena. Även syftet att förbättra möjligheterna till ett snabbt ingripande om en väntande patients hälsotillstånd akut försämrades var, enligt Regeringsrätten, ett angeläget intresse för såväl patienter som anställda. Även om integritetsintresset allmänt sett gör sig starkt gällande i sjukhusmiljö menade Regeringsrätten att det måste vägas in att de som kan komma att utsättas för övervakning i huvudsak är samma personer som övervakningen har till syfte att skydda och hjälpa. Vidare skulle övervakningen utföras av samma personer som hade ansvaret för att omhändertagandet och vården av de väntande patienterna. Regeringsrätten anmärkte också att det inte var fråga om att spela in bilder eller att ta upp ljud. Enligt Regeringsrätten fick landstinget anses ha vidtagit de åtgärder som kunde anses rimliga när det gällde alternativ till kameraövervakning. Regeringsrätten fann vid en samlad bedömning att det fanns ett behov av kameraövervakning i väntrummen på akutmottagningen och att detta behov vägde tyngre än det intrång i den personliga integriteten som övervakningen innebar. Regeringsrätten upphävde kammarrättens och länsrättens domar och fastställde länsstyrelsens beslut i den överklagade delen. (Regeringsrättens mål nr 5767-02, RÅ 2004 ref 44).

Tillstånd till kameraövervakning av entré och väntrum hos en socialjour i Göteborg.

Länsstyrelsen i Västra Götaland gav i beslut den 4 juli 2006 Göteborgs Stad tillstånd att använda fyra övervakningskameror för övervakning av huvudentré med porttelefon, entrégård, personalentré med porttelefon och väntrum hos socialjouren på Fjärde Långgatan 7B i Göteborg. Tillståndet förenades med villkor.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg och yrkade att länsrätten skulle avslå Göteborg Stads ansökan till allmän kameraövervakning av väntrummet hos socialjouren. Länsrätten fann det utrett att det fanns ett stort övervakningsbehov av väntrummet och att Göteborgs Stad fick anses ha gjort vad som ankom på den vad gällde alternativa säkerhetsåtgärder. Besökarna till socialkontoret var övervakade redan när de passerade ingången och skulle också skyddades av övervakningen. Länsrätten ansåg att behovet av kameraövervakning vägde tyngre än det intrång i den personliga integriteten som övervakningen innebar och avslog överklagandet.

Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg. Kammarrätten fann det utrett att det fanns ett stort övervakningsbehov av väntrummet och att socialnämnden fick anses ha vidtagit de åtgärder som kunde anses rimliga som alternativ till kameraövervakning. Kammarrätten beaktade att de personer som skulle komma att övervakas i huvudsak var samma personer som övervakningen hade till syfte att skydda och hjälpa samt att det inte var fråga om att spela in bilder eller ta upp ljud. Vid en samlad bedömning fann kammarrätten att behovet av kameraövervakning vägde tyngre än det intrång i den personliga integriteten som övervakningen innebar och avslog överklagandet. (Kammarrättens mål nr 7403-06).

Museer och bibliotek m.m.

Nationalmuseum har fått tillstånd till allmän kameraövervakning med rätt att spela in och bevara bilder under högst en månad.

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 8 maj 2001 att meddela Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde tillstånd att dygnet runt i museets lokaler i Stockholm använda 74 övervakningskameror och att spela in bilder som förmedlades av kamerorna. Ändamålet med övervakningen angavs vara att dels höja säkerhetsnivån för besökare och personal, dels förebygga brott och minska risken för olyckor. Bildmaterialet fick enligt tillståndet bevaras i högst en månad om det inte dessförinnan hade överlämnats till polis eller åklagare.

Justitiekanslern överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Stockholms län och yrkade att länsrätten skulle begränsa tillståndet på så sätt att rätten att spela in bilder endast skulle gälla under tid då museet var stängt för besökare eller när överfallsalarmet hade utlösts. Nationalmuseum bestred yrkandet. Länsrätten konstaterade att Nationalmuseums samlingar omfattade en stor oersättlig kulturskatt och att museet därmed fick anses särskilt utsatt och i behov av särskilt skydd. Omständigheterna var enligt länsrätten sådana att Nationalmuseum hade ett befogat intresse av att i brottsbekämpande syfte inte bara använda övervakningskameror utan också kontinuerligt spela in och behandla film som förmedlades från övervakningskamerorna under museets öppethållande. Länsrätten fann att Nationalmuseums intresse av övervakning genom bildinspelning dygnet runt var så starkt att det övervägde det integritetsintrång som det innebar för de enskilda besökarna. Överklagandet avsågs därför.

Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att kammarrätten skulle begränsa tillståndet på så sätt att rätten att spela in bilder endast skulle gälla under tid då museet var stängt för besökare eller när överfallsalarmet hade utlösts. Nationalmuseum bestred yrkandet. Kammarrätten fann liksom länsrätten att övervakningsintresset väjde tyngre än det intrång i den enskildes personliga integritet som övervakningen innebar och avsåg överklagandet.

Justitiekanslern överklagade kammarrättens dom till Regeringsrätten och yrkade att tillståndet skulle begränsas på så sätt att bilder som spelats in under museets öppettider skulle få behandlas och bevaras under högst ett dygn. Bilder som förmedlats när överfallsalarmet utlösts eller då museet var stängt för besökare skulle få behandlas och bevaras på sätt som följde av det tidigare tillståndet. Nationalmuseum bestred yrkandet. Den avgörande frågan var alltså om tiden för bevarande av bilderna borde utsträckas till längst en månad. Regeringsrätten konstaterade att det var fråga om en plats som var avsedd för allmänhetens rekreation och att kameraövervakningen inte, mer än möjligen indirekt, syftade till att bereda enskilda trygghet utan till att förebygga tillgrepp och skadegörelse av särskilt värdefull egendom. Under sådana förhållanden var det, enligt Regeringsrätten, givet att integritetsintresset måste tillmätas stor vikt och att intresse av att förebygga brott följaktligen måste vara betydande för att kameraövervakning med rätt att spela in och under viss tid bevara bilder skulle tillåtas. Regeringsrätten anförde

att en inspelningsrätt under tid då museet var öppet för allmänheten kunde antas medverka till att begångna brott klarades upp och därför även verka brottsförebyggande. Nationalmuseum hade vidare vidtagit de övriga säkerhetsfrämjande och brottsförebyggande åtgärder som kunde anses ekonomiskt försvarbara. Enligt Regeringsrätten kunde en så begränsad bevarandetid som ett dygn inte tillgodose det behov av övervakning av museets lokaler som fanns. Regeringsrätten fann att behovet av övervakning med rätt att spela in och bevara bilderna under högst en månad vägde tyngre än det intrång i den personliga integriteten som övervakningen innebar. Regeringsrätten avslag överklagandet. (Regeringsrättens mål nr 3138-2002).

Kalmar läns museum har fått tillstånd till allmän kameraövervakning med rätt att spela in bilder även då museet är öppet för allmänheten

Länsstyrelsen i Kalmar län beslutade den 18 maj 2001 att bevilja Kalmar läns museum tillstånd att bruka sex fast monterade övervakningskameror i sina utställningslokaler. Tillståndet innefattade rätt att spela in och bevara materialet i högst en månad.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Kalmar län och yrkade att länsrätten skulle begränsa tillståndet på så sätt att rätten att behandla och bevara bilder som förmedlades av kamerorna endast skulle avse tid när museet var stängt för besökande, såvida inte överfallslarmet utlöstes. Museet bestred ändring av länsstyrelsens beslut. Länsrätten fann att det från övervakningssynpunkt förelåg ett legitimt behov av att bedriva kameraövervakning på sätt som länsstyrelsen hade bestämt. Vidare menade länsrätten att det fick betraktas som uteslutet att den genomsnittliga museibesökaren skulle känna ett sådant obehag inför en övervakning i överensstämmelse med länsstyrelsens beslut att behovet av att skydda utställningsföremålen borde få träda tillbaka på det sätt, den av Justitiekanslern, förespråkade inskränkningen av tillståndet skulle medföra. Länsrätten avslag Justitiekanslerns överklagande.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Jönköping och yrkade bifall till sin talan vid länsrätten. Museet bestred ändring. Kammarrätten ansåg att det ur brottsförebyggande synvinkel och för att klara upp begångna brott förelåg ett

betydande intresse av att även kunna göra inspelningar under öppettiderna för allmänheten. När det gällde integritetsintresset påpekade kammarrätten att övervakningen bara avsåg ett begränsat utrymme i museets lokaler och att den utgjorde ett komplement till flera andra brottsförebyggande anordningar i museet. Vid en avvägning av övervakningsintresset mot integritetsintresset fann kammarrätten att intresset av övervakning vägde över det integritetsintrång som användningen av övervakningskameror innebar. Kammarrätten avsåg därför överklagandet.

Justitiekanslern fullföljde sin talan hos Regeringsrätten. Museet bestred bifall till yrkandet. Regeringsrätten konstaterade att det var fråga om en plats som var avsedd för allmänhetens rekreation och där kameraövervakningen inte, mer än möjligen indirekt, syftade till att bereda enskilda trygghet utan till att förebygga tillgrepp skadegörelse av särskilt värdefull egendom. Under sådana förhållanden måste, enligt Regeringsrätten, integritetsintresset tillmätas stor vikt och intresset av att förebygga brott måste följaktligen vara betydande för att kameraövervakning med rätt att spela in och bevara bilder skulle tillåtas. Regeringsrätten menade att en rätt att spela in bilder under tid då museet var öppet för allmänheten kunde antas medverka till att begångna brott klarades upp och därför även verka brottsförebyggande. Vidare konstaterade Regeringsrätten att museet hade vidtagit de övriga säkerhetsfrämjande och brottsförebyggande åtgärder som kunde anses ekonomiskt försvarbara. Vid en samlad bedömning fann Regeringsrätten att behovet av övervakning med inspelningsrätt vägde tyngre än det intrång i den personliga integriteten som övervakningen innebar och avsåg överklagandet. (Regeringsrättens mål nr 1592-2002, RÅ 2003 ref. 7).

Tillstånd till allmän kameraövervakning med bildinspelning av Bror Hjortmuseet i Uppsala.

Länsstyrelsen i Uppsala län beslutade den 22 maj 2001 att meddela Bror Hjortstiftelsen tillstånd att använda fyra kameror för övervakning av museets utställningslokaler under museets öppettider. Tillståndet innefattade även rätt att spela in bilder som förmedlades av kamerorna. Ändamålet med övervakningen var att förebygga brott och trygga säkerheten för personalen.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Uppsala län och yrkade att länsrätten skulle begränsa tillståndet på så sätt

att rätten att behandla och bevara bilder som förmedlades av kamerorna endast fick ske om överfallslarmet utlöstes. Stiftelsen som bestred yrkandet pekade på att stiftelsen hade vidtagit ett antal åtgärder för att förebygga brott, som inbrottslarm, överfallslarm på strategiska punkter och en ambulerande vakt. Vidare hade små föremål placerats i montrar och samlingarna kontrollerades när museet öppnades och stängdes. Personalen hade också utbildats i säkerhetsfrågor. Länsrätten konstaterade att museet de senast åren hade utsatts för både skadegörelse och stöld. Länsrätten menade att museet fick anses vara en särskilt brottsutsatt plats. Enligt länsrätten hade museet ett befogat intresse av att i brottsförebyggande syfte använda övervakningskameror och kontinuerligt spela in och bevara bilderna som förmedlades av kamerorna. Syftet med övervakningen kunde inte uppfyllas på annat sätt enligt länsrätten. Även om allmänhetens integritetsintresse gjorde sig starkt gällande i ett museum fann länsrätten att intresset av övervakning genom kontinuerlig bildinspelning vägde över integritetsintresset. Länsrätten avslög Justitiekanslerns överklagande.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom hos Kammarrätten i Stockholm och yrkade bifall till sin talan vid länsrätten. Stiftelsen bestred yrkandet. Med hänsyn till att övervakningen och inspelningsrätten var avsedda att förebygga brott som riktades mot unika, värdefulla och oersättliga föremål, fick enligt kammarrätten, intresset av övervakning med inspelningsrätt under museets öppethållande anses vara mycket starkt. Kammarrätten fann att övervakningsintresset vägde tyngre än integritetsintresset, trots att museet utgjorde en plats som allmänheten uppsökte för rekreation och där den enskilde därför borde kunna ställa höga krav på sin integritet. Kammarrätten instämde alltså länsrättens bedömning och avslög överklagandet.

Justitiekanslern överklagade kammarrättens dom hos Regeringsrätten och yrkade bifall till sin talan vid kammarrätten. Stiftelsen bestred yrkandet. Regeringsrätten konstaterade att det var fråga om en plats som var avsedd för allmänhetens rekreation och där kameraövervakningen inte, mer än möjligen indirekt, syftade till att bereda enskilda trygghet utan till att förebygga tillgrepp skadegörelse av särskilt värdefull egendom. Under sådana förhållanden måste, enligt Regeringsrätten, integritetsintresset tillmätas stor vikt och intresset av att förebygga brott måste följaktligen vara betydande för att kameraövervakning med rätt att spela in och bevara bilder skulle tillåtas. Regeringsrätten menade att en rätt att

spela in bilder under tid då museet var öppet för allmänheten kunde antas medverka till att begångna brott klarades upp och därför även verka brottsförebyggande. Vidare konstaterade Regeringsrätten att Bror Hjortstiftelsen hade vidtagit de övriga säkerhetsfrämjande och brottsförebyggande åtgärder som kunde anses ekonomiskt försvarbara. Vid en samlad bedömning fann Regeringsrätten att behovet av övervakning med inspelningsrätt vägde tyngre än det intrång i den personliga integriteten som övervakningen innebar och avslog överklagandet. (Regeringsrättens mål nr 3137-2002).

Göteborgs universitetsbibliotek har medgetts tillstånd till kameraövervakning av ett läsrum.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län gav den 17 september 2001 Göteborgs universitetsbibliotek tillstånd att använda övervakningskamera i ett raritetsläsrum i biblioteket.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg som konstaterade att det var fråga om ett förhållandevis litet antal personer som skulle komma att bli övervakade. Dessa personer hade samtidigt ett intresse av att materialet i rummet skyddades från åverkan och stöld. Sammantaget fann länsrätten att universitetsbiblioteket hade visat att övervakningsintresset var starkare än integritetsintresset. Justitiekanslerns överklagande avslogs.

Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg. Att det i raritetsalen lånades ut unika och mycket stöldbegärliga föremål och att integritetsintresset inte kunde anses väga särskilt tungt talade enligt kammarrätten för att medge tillstånd till kameraövervakning med inspelningsrätt. Av utredningen i målet framgick att en anställd släppte in och ut besökarna till rummet samt kontinuerligt övervakade vad som föregick i salen. Vidare måste låntagare legitimera sig för att få tillträde till raritetsläsrummet. Kammarrätten fann att universitetsbiblioteket därvid hade vidtagit de säkerhetsfrämjande och brottsförebyggande åtgärder som kunde anses ekonomiskt försvarbara. Vid en avvägning av övervakningsintresset mot integritetsintresset fann kammarrätten att tillstånd till övervakning skulle ges. Överklagandet avslogs därför.

Justitiekanslern överklagade kammarrättens dom till Regeringsrätten. Regeringsrätten gjorde samma bedömning som kammar-

rätten och avslag överklagandet. (Regeringsrättens mål nr 3137-2002, RÅ 2005 not 52).

Riksarkivet har medgetts tillstånd till kameraövervakning av en forskarsal i vilken utlånades handlingar av stort ekonomiskt, historiskt och kulturellt värde. Tillstånd till kameraövervakning av andra utrymmen i Riksarkivet har inte medgetts.

Riksarkivet ansökte hos Länsstyrelsen i Stockholms län om tillstånd att använda tio övervakningskameror vid Riksarkivets anläggning i Täby. Länsstyrelsen beviljade i beslut den 30 juni 2004 Riksarkivet tillstånd att använda tre kameror i den s.k. kryptan och över lastkaj, men avslag ansökningen vad gällde sju övervakningskameror i forskarsalen, rum där mikrokortskåp förvaras, släktforsarsalen samt referensbibliotek.

Riksarkivet överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholms län och yrkade fullt bifall till ansökningen. Riksarkivet gjorde gällande att det stals stora mängder mikrokort. Mikrokorten var kopior och kunde ersättas för en kostnad om 10 kronor. Enligt Riksarkivet försvann vissa år upp till 3 500 kort, vilket innebar att förlusten representerade en ekonomisk kostnad och ett betydande merarbete. Riksarkivet hade vidtagit ett antal åtgärder för att förhindra brott, som kontroll av forskarna samt att personalen bevakade forskarnas utrymmen. Mot bakgrund av att mikrokort inte var en originalhandling samt lätta att ersätta mot en kostnad av tio kronor per kort fann länsrätten inte att övervakningsintresset vägde över integritetsintresset beträffande övervakning av släktforsarsalen och av rum där mikrokortskåp förvaras. Länsrätten fann inte visat att referensbiblioteket var en särskilt brottsutsatt plats eller att andra mindre integritetskränkande åtgärder än allmän kameraövervakning inte kunde användas med samma brottsförebyggande effekt. Beträffande Riksarkivets forskarsal konstaterade länsrätten att där utlånades unika enskilda och allmänna handlingar med stort ekonomiskt, historiskt och kulturellt värde. Länsrätten fann att Riksarkivet hade vidtagit ett antal åtgärder för att förhindra brott och visat att andra mindre integritetskränkande åtgärder än kameraövervakning inte kunde användas med motsvarande effekt i brottsförebyggande syfte. Övervakningsintresset övervägde därmed integritetsintresset. Länsrätten biföll överklagandet i den del

det avsåg kameraövervakning av forskarsalen och avlog överklagandet i övrigt.

Riksarkivet överklagade beslutet till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att, utöver de tillstånd som tidigare meddelats, tillstånd skulle ges att kameraövervaka rum där mikrokortskåp förvarades samt släktforsarsalen. Kammarrätten konstaterade att det visserligen var fråga om ett stort antal stölder av mikrokort, men att det ekonomiska värdet på dessa inte kunde anses uppväga det intrång i de enskildas integritet som en kameraövervakning skulle innebära. Därtill var det fråga om mikrokort som var relativt enkla att ersätta. Inte heller vad Riksarkivet anfört om olägenheten som uppstår för enskilda forskare när kort saknas kunde anses medföra att det förelåg grund för att medge tillstånd till kameraövervakning. Kammarrätten avlog Riksarkivets överklagande. (Kammarrättens mål nr 7986-04).

Tillstånd har medgetts till allmän kameraövervakning av Drottningens sängkammare och Kapellet, men inte till Rikssalen på Gripsholms slott.

Gripsholms slottsförvaltning ansökte om tillstånd att få använda tre stycken övervakningskameror med rätt att bevara bilder under inspelningsdagen för bevakning av Drottningens sängkammare, Rikssalen och Kapellet på Strömsholms slott. Syftet med övervakningen angavs vara att övervaka särskilda utrymmen och föremål samt förstärka säkerheten vid konserter i Rikssalen och Kappellet. Länsstyrelsen i Västmanlands län beslutade den 5 september 2006 att avslå ansökan.

Gripsholms slottsförvaltning överklagade länsstyrelsen beslut till Länsrätten i Västmanlands län. Länsstyrelsen ändrade sin inställning och medgav att tillstånd beviljades. Länsrätten fann att det var fråga om ett måttligt intrång i den personliga integriteten. Överklagandet bifölls och Gripsholms slottsförvaltning medgavs tillstånd till kameraövervakning av Drottningens sängkammare, Rikssalen och Kapellet. Tillståndet innefattade rätt att bevara bilderna under inspelningsdagen.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att Gripsholms slottsförvaltning inte skulle medges tillstånd till allmän kameraövervakning såvitt gällde den kamera som var placerad i Rikssalen på Strömsholms slott.

Kammarrätten konstaterade inledningsvis att ett stort antal personer ur en obestämd krets skulle kunna komma att övervakas. Slottets samlingar bedömdes, av kammarrätten, som vara av stort kulturhistoriskt värde. Utredningen i målet utvisade inte om slottet var en särskilt brottsutsatt plats. Gripsholms slottsförvaltning hade inte heller redovisat vilka åtgärder, utöver den tänkta kameraövervakningen, som hade vidtagits för att ur brandsäkerhetssynpunkt och säkerhetssynpunkt skydda slottet. Kammarrätten fann inte visat att behovet av övervakning vägde tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Kammarrätten biföll överklagandet och undanröjde länsrättens dom i den del den avsåg kameran placerad i Rikssalen på Strömsholms slott. (Kammarrättens mål nr 7506-06).

Kyrkor och församlingslokaler

Tillstånd har medgivits att vid in- och utpassering i en kyrka använda övervakningskamera som inte innefattat inspelning av bilder eller upptagning av ljud.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län avslog Åmåls Kyrkliga Samfällighets ansökan att få kameraövervaka ingång till kyrkorum.

Samfälligheten överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg och yrkade bifall till ansökan. I länsrätten angav samfälligheten att den främsta orsaken till ansökan om kameraövervakning var att komplettera befintliga säkerhetssystem och därigenom undvika att kyrkan måste stängas när den var obemannad. Länsrätten pekade på att ett kyrkobesök är en frihetsutövande handling där de enskildas integritet måste ges särskilt företräde framför andra intressen och att allmänheten inte har anledning att, utan mycket starka skäl, räkna med att bli föremål för kameraövervakning. Länsrätten kom fram till att samfälligheten inte hade visat att övervakningsintresset vägde tyngre än integritetsintresset för kyrkobesökarna och avslog överklagandet.

Samfälligheten överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att få det sökta tillståndet. I kammarrätten framkom att Åmåls kyrka varit utsatt för stölder och skadegörelse såväl inne i själva kyrkorummet som i vapenhuset samt att brandhärdar hade anlagts. Enligt kammarrätten hade därför samfälligheten ett berättigat intresse av att bevaka personer som passerade

in och ut ur kyrkan. Kameran skulle inte filma besökarna inne i själva kyrkorummet och kammarrätten ansåg att integritetsintresset fick anses vara förhållandevis litet vid själva in- och utpasseringen i kyrkan, särskilt som det inte var aktuellt att spela in bild eller ljud. Kammarrätten fann att intresset av övervakning fick anses väga tyngre än det intrång i de enskildas personliga integritet som övervakningen innebar och biföll samfällighetens ansökan.

Justitiekanslern överklagade kammarrättens dom och yrkade att Regeringsrätten skulle avslå samfällighetens ansökan. Av utredningen i Regeringsrätten framkom att det fanns värdefull egendom i kyrkan och att den vid flera tillfällen utsatts för stölder och skadegörelse. Utredningen gav vidare vid handen att samfälligheten hade installerat inbrottslarm och rökdetektorer samt hade avlägsnat lösa värdeföremål från kyrkorummet, men att det trots dessa åtgärder fanns risk för att kyrkan måste hållas stängd när det inte pågick förrättningar. Regeringsrätten konstaterade att kameran skulle placeras i vapenhuset och anslutas till en monitor i församlingshemmet. Endast in- och utpassering skulle filmas. Bilderna skulle inte spelas in och ljud skulle inte tas upp. Regeringsrätten fann att det var fråga om ett måttligt intrång i den personliga integriteten. Integritetsintresset försvagades också, enligt Regeringsrätten, av att de enskilda som skulle utsättas för övervakningen samtidigt var de som hade ett intresse av att kyrkan kunde hållas öppen för allmänheten. Enligt Regeringsrätten vägde behovet av kameraövervakning tyngre än det ingrepp i den personliga integriteten som kameraövervakningen innebar. Justitiekanslerns överklagande avslogs därför. (Regeringsrättens mål nr 8543-03, RÅ 2005 ref 18).

Ansökan till kameraövervakning av kyrksalen i Luleå domkyrka har avslagits.

Luleå Kyrkliga Samfällighet ansökte om tillstånd att anordna kameraövervakning från en kamera i Kyrksalen i Luleå domkyrka. Som motiv till övervakningen angavs att det skulle underlätta för vaktmästaren att sköta ljus, ljud klockringning m.m. Länsstyrelsen i Norrbottens län avslog ansökan i beslut den 3 november 2004. Som grund för avslaget angavs att de skäl som uppgetts i ansökan inte uppfyllde de syften som lagen om allmän kameraövervakning särskilt framhåller, dvs. att förebygga brott, förhindra olyckor eller

därmed jämförliga ändamål. Länsstyrelsen bedömde vidare att det starka integritetsintresse som finns hos besökare i en kyrksal övervägde behovet av att anordna kameraövervakning.

Luleå Kyrkliga Samfällighet överklagade till Länsrätten i Norrbottens län som biföll samfällighetens överklagan och medgav tillstånd till kameraövervakning. Som villkor för tillståndet angavs att kameran endast fick vara igång under pågående gudstjänst, att bilder inte fick upptas och att upplysning om kameraövervakning skulle lämnas genom tydlig skyltning i vapenhuset.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Sundsvall som upphävde länsrättens dom och fastställde länsstyrelsens beslut att avslå samfällighetens ansökan. Kammarrätten konstaterade att syftet med övervakningen var att underlätta för vaktmästaren att sköta ljud, ljus och klockringning. Enligt kammarrätten framgick av uttalanden i förarbetena till lagen om allmän kameraövervakning att om syftet med övervakningen är ett annat än att förebygga brott eller olyckor eller andra därmed jämförliga ändamål kan tillstånd ges om integritetsriskerna är helt försumbara. Ett kyrkorum är en plats där integritetsintresset gör sig starkt gällande. Den tillänkta övervakningen skulle innebära att alla personer, anställda i kyrkan och andra, som på något sätt var verksamma eller trädde fram inför församlingen under en gudstjänst skulle bli föremål för övervakning. Kammarrätten menade att integritetsintressena för dessa personer inte kunde anses helt försumbara. Förutsättningar för att medge tillstånd till den aktuella kameraövervakningen saknades således. Kammarrätten biföll överklagandet och upphävde länsrättens dom och fastställde länsstyrelsen beslut att avslå samfällighetens ansökan.

Luleå Kyrkliga Samfällighet överklagade och yrkade att Regeringsrätten, med undanröjande av kammarrättens dom skulle fastställa länsrättens dom. Justitiekanslern bestred bifall till överklagandet. Regeringsrätten gjorde samma bedömning som kammarrätten när det gällde frågan om att tillåta kameraövervakning för att underlätta för vaktmästaren att sköta ljud, ljus och klockringning. Samfälligheten hade i regeringsrätten tillagt att kameraövervakningen även syftade till att förhindra riskerna för brand. Regeringsrätten konstaterade att det inte framgått vilka andra säkerhetsåtgärder som vidtagits för att förhindra brand. Tillstånd till kameraövervakning i syfte att minska riskerna för brand kunde därför inte lämnas. Regeringsrätten avslog överklagandet. (Regeringsrättens mål nr 6462-05, RÅ 2009 ref 10).

Ansökan till kameraövervakning av Pingstförsamlingens lokal har avslagits.

Pingstförsamlingen i Karlskrona beviljades genom beslut den 23 mars 2005 av Länsstyrelsen i Blekinge län tillstånd att kameraövervaka estraden i församlingens lokal under gudstjänst. Syftet med övervakningen var att vaktmästaren skulle kunna följa gudstjänsten.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Blekinge län. Länsrätten anmärkte att kameraövervakningen skulle fylla en viktig funktion för vaktmästaren dels för att utföra sitt arbete, dels för att kunna utöva sin religion. En kyrkolokal är typiskt sett en plats där integritetsintresset är särskilt stort. I detta fallet var det dock fråga om en fast kamera som endast skulle riktas mot gudstjänstlokalens estrad, där endast predikanten och kören vistades. Den risk för integritetskränkning som övervakningen skulle kunna medföra ansågs därför vara helt försumbar. Länsrätten avslog överklagandet.

Justitiekanslern yrkade att Kammarrätten i Jönköping, med ändring av länsrättens dom skulle upphäva länsstyrelsens beslut. Enligt kammarrätten kunde inte övervakningen anses tillgodose ett samhällligt intresse. Kammarrätten anmärkte vidare att ett kyrkorum är en plats där integritetsintresset gör sig starkt gällande. Vid en avvägning mellan övervakningsbehovet och intresset hos de enskilda av att inte bli övervakade fann kammarrätten att det inte hade visats att behovet av övervakningen vägde tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Kammarrätten biföll överklagandet. (Kammarrättens mål nr 3205-05).

Hotell

Hotell har fått tillstånd till kameraövervakning av ingång till bagageutrymme, men nekats tillstånd till övervakning av hotellets lobby.

Länsstyrelsen i Västmanlands län meddelade i beslut den 10 oktober 2003 Tribe Hotel Management AB tillstånd till tre kameror för övervakning av entréer till hotell Radisson SAS Plaza Hotel i centrala Västerås. I samma beslut avslog länsstyrelsen tillstånd till kameror riktade mot lobbyn och bagagerum.

Tribe Hotell överklagade beslutet till Länsrätten i Västmanlands län och yrkade att tillstånd skulle meddelas till övervakningskameror med bildinspelning riktade mot lobby och bagagerum. I målet framkom att det hade förekommit stölder på hotellet, bl.a. av internationella ligor. Hotellet hade vidtagit åtgärder för att minska antalet stölder, bl.a. genom att minska tillgängligheten för obehöriga personer och sätta upp anslag i lobbyn som varnade för stölder. Bagageutrymmet var obemannat och dörren manövrerades från receptionen. Länsrätten menade att hotellet hade visat att övervakningsintresset övervägde integritetsintresset när det gällde övervakning av lobbyn och dörren till bagageutrymmet och medgav tillstånd till de aktuella övervakningskamerorna. Tillståndet innefattade rätt att behandla eller bevara bilder.

Länsstyrelsen överklagade beslutet och yrkade att Kammarrätten i Stockholm skulle fastställa länsstyrelsens beslut. Enligt kammarrätten var behovet av övervakning av receptionsområdet inte uppenbart. Kammarrätten menade också att integritetsintresset gjorde sig starkt gällande i en hotellobby, särskilt när det som i det här fallet var fråga om rätt att spela in och bevara bilder. Vid avvägningen mellan övervakningsintresset och integritetsintresset fann kammarrätten att de enskildas integritet vägde tyngre vad gällde övervakningen av området kring receptionen. Vid motsvarande intresseavvägning när det gällde kameraövervakning av ingången till bagageutrymmet fann kammarrätten att övervakningsintresset vägde tyngre. I likhet med länsrätten ansåg kammarrätten att det förelåg ett behov av att behandla eller bevara bilder. Kammarrätten biföll överklagandet delvis och fastställde länsstyrelsens beslut att inte medge tillstånd till uppsättning av kamera vid receptionsdisk för övervakning av lobbyn. Kammarrätten avslög överklagandet i övrigt. (Kammarrättens mål nr 1350-04).

Utrymmen i anslutning till ett hotells konferenslokaler och matsal har ansetts vara en plats dit allmänheten har tillträde, men inte hotellets relaxavdelning.

Länsstyrelsen i Stockholms län beviljade i beslut den 30 november 2007 Scandic Hotels AB (hotellet) i Stockholm tillstånd att använda två övervakningskameror. Vidare beslutade länsrätten att avskriva hotellets ansökan beträffande tolv kameror (som övervakade, relaxavdelning samt utrymmen i anslutning till konferens-

lokaler och hotellets bankett- och frukostmatsal) eftersom det framgick att övervakningen skulle ske på plats dit allmänheten inte har tillträde och det inte krävs tillstånd för övervakning av sådan plats.

Justitiekanslern överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Stockholm och yrkade att beslutet skulle upphävas i den del det avsåg avskrivning av bolagets ansökan och att ärendet i den delen skulle återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning. Länsrätten konstaterade att det är en förutsättning att man är hotellgäst eller konferensdeltagare för att få tillträde till de aktuella utrymmena. Hotellgästen/konferensgästen har betalat för att få besöka hotellet. Hotellgästen/ konferensgästen har också uppgett sitt namn vid incheckningen och är därför inte vem som helst i förhållande till hotellet. Enligt länsrättens bedömning kunde därför de utrymmen det var fråga om inte anses som utrymmen som allmänheten har tillträde till. Antalet gäster påverkande inte bedömningen enligt länsrätten. Länsrätten betonade också att en annan bedömning skulle leda till komplicerade gränsdragningsproblem. Justitiekanslerns överklagande avslogs.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att kammarrätten med ändring av länsrättens dom skulle upphäva länsstyrelsens beslut i den del det avsåg avskrivning av bolagets ansökan och att ärendet i den delen skulle återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning. Kammarrätten konstaterade att hotellverksamhet i huvudsak består av att hyra ut rum för privat och enskilt bruk. Personer som bor på hotell måste normalt sett också lämna sitt namn och andra personuppgifter vid incheckning. Denna inriktning på verksamheten talade enligt kammarrätten för att de områden av ett hotell dit endast hotellets gäster har tillträde inte är att anse som en plats dit allmänheten har tillträde. Att ett hotell inte har möjlighet att neka den som är skötsam och kan betala att hyra ett hotellrum och att en hotellgäst i princip är oförhindrad att ta upp gäster på sitt rum föranleder ingen annan bedömning. Av utredningen i målet framgick att det endast var för att komma in till hotellets relaxavdelning som det krävdes rumsnyckel/passerkort. Det syntes inte föreligga några hinder före personer som inte var hotellgäster att nå övriga övervakade områden. Mot denna bakgrund fann kammarrätten att de områden som omfattades av de aktuella kamerornas övervakningsområden var att anse som plats dit allmänheten har tillträde och därmed tillståndspliktiga. Justitiekanslerns överklagande bifölls beträffande

kameror som övervakade utrymmen i anslutning till konferenslokaler och hotellets bankett- och frukostmatsal och avslogs i övrigt.

En ledamot var skiljaktig och anförde. För bedömningen av om hotellets konferenslokaler och område i anslutning till hotellets bankett- och frukostmatsal samt hotellets relaxavdelning utgör en plats dit allmänheten inte har tillträde saknar det enligt min mening betydelse om det föreligger några fysiska hinder, exempelvis i form av passerkort eller nycklar, för personer som inte är hotellgäster att nå de övervakade områdena. Det avgörande är enligt min mening huruvida sådana personer kan anses ha giltig anledning att vistas i de aktuella lokalerna. Från hotellets sida har upplysts att endast hotell- och konferensgäster har tillträde till de aktuella områdena. Med hänsyn härtill, och då det inte heller i övrigt har kommit fram skäl att anse att områdena utgör lokaler där även andra personer har giltig anledning att vistas, kan de inte anses utgöra en plats dit allmänheten har tillträde. Justitiekanslerns överklagande ska därför avslås i sin helhet. (Kammarrättens mål nr 9452-08).

Hotellkorridor, bagageutrymme och trappuppgångar har inte ansetts vara en plats dit allmänheten har tillträde.

Länsstyrelsen i Stockholms län beviljade i beslut den 23 april 2008 STF Vandrarhem af Chapman Skeppsholmen, i Stockholm tillstånd att använda två övervakningskameror. Vidare beslutade länsstyrelsen att avskrivna vandrarhemmets ansökan beträffande tre kameror (som övervakade ett bagageutrymme, trappuppgångar och hotellkorridorer) eftersom det framgick att övervakningen skulle ske på plats dit allmänheten inte har tillträde och det inte krävs tillstånd för övervakning av sådan plats.

Justitiekanslern överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Stockholm och yrkade att beslutet skulle upphävas i den del det avsåg avskrivning av bolagets ansökan och att ärendet i den delen skulle återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning. Länsrätten konstaterade att det är en förutsättning att man är hotellgäst för att få tillträde till de aktuella utrymmena. Hotellgästen har betalat för att få besöka hotellet. Hotellgästen har också uppgett sitt namn vid incheckningen och är därför inte vem som helst i förhållande till hotellet. Enligt länsrättens bedömning kunde därför de utrymmen det var fråga om inte anses som utrymmen som allmänheten har

tillträde till. Att någon hotellgäst kan ta med sig en vän till sitt hotellrum eller att det är fråga om ett stort antal gäster påverkande inte bedömningen enligt länsrätten. Justitiekanslerns överklagande avslogs.

Justitiekanslern överklagade länsrättens beslut till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att kammarrätten med ändring av länsrättens dom skulle upphäva länsstyrelsens beslut i den del det avsåg avskrivning av bolagets ansökan och att ärendet i den delen skulle återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning. Kammarrätten, som beaktade att samtliga områden som omfattades av de aktuella kamerornas övervakningsområde endast var tillgängliga för vandrarhemmets gäster och att det krävdes passerkort för tillträde till dem, fann att de aktuella områdena inte var att anse som plats dit allmänheten har tillträde. Justitiekanslerns överklagande avslogs således. (Kammarrättens mål nr 9453-08).

Hotellkorridor har ansetts vara en plats dit allmänheten har tillträde.

Länsstyrelsen i Stockholms län beviljade i beslut den 12 mars 2008 IBIS Hotel i Stockholm (hotellet) tillstånd att använda två övervakningskameror. Vidare beslutade länsrätten att avskryva hotellets ansökan beträffande två kameror (som övervakade två korridorer) eftersom det framgick att övervakningen skulle ske på plats dit allmänheten inte har tillträde och det inte krävs tillstånd för övervakning av sådan plats.

Justitiekanslern överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Stockholm och yrkade att beslutet skulle upphävas i den del det avsåg avskrivning av bolagets ansökan och att ärendet i den delen skulle återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning. Länsrätten konstaterade att det är en förutsättning att man är hotellgäst för att få tillträde till de aktuella utrymmena. Hotellgästen har betalat för att få besöka hotellet. Hotellgästen har också uppgett sitt namn vid incheckningen och är därför inte vem som helst i förhållande till hotellet. Enligt länsrättens bedömning kunde därför de utrymmen det var fråga om inte anses som utrymmen som allmänheten har tillträde till. Att någon hotellgäst kan ta med sig en vän till sitt hotellrum eller att det är fråga om ett stort antal gäster påverkande inte bedömningen enligt länsrätten. Justitiekanslerns överklagande avslogs.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att kammarrätten med ändring av länsrättens dom skulle upphäva länsstyrelsens beslut i den del det avsåg avskrivning av bolagets ansökan och att ärendet i den delen skulle återförvisas till länsstyrelsen för ny handläggning.

Kammarrätten konstaterade att hotellverksamhet i huvudsak består av att hyra ut rum för privat och enskilt bruk. Personer som bor på hotell måste normalt sett också lämna sitt namn och andra personuppgifter vid incheckning. Denna inriktning på verksamheten talade enligt kammarrätten för att de områden av ett hotell dit endast hotellets gäster har tillträde inte är att anse som en plats dit allmänheten har tillträde. Av utredningen i målet framgick dock att det inte förelåg några hinder för personer som inte var hotellgäster att nå de övervakade områdena, såsom krav på rumsnyckel/passerkort. Mot denna bakgrund fann kammarrätten att de områden som omfattades av de aktuella kamerornas övervakningsområden var att anse som plats dit allmänheten har tillträde och därmed tillståndspliktiga. Justitiekanslerns överklagande bifölls således.

En ledamot var skiljaktig och anförde. För bedömningen av om hotellkorridorer utgör en plats dit allmänheten har tillträde saknar det enligt min mening betydelse om det föreligger några fysiska hinder, exempelvis i form av passerkort eller nycklar, för personer som inte är hotellgäster att nå de övervakade områdena. Det avgörande är enligt min mening huruvida sådana personer kan anses ha giltig anledning att vistas i de aktuella lokalerna. Från hotellets sida har upplysts att endast hotellgäster och personal har tillträde till hotellkorridorerna. Med hänsyn härtill, och då det inte heller i övrigt har kommit fram skäl att anse att hotellkorridorerna utgör lokaler där även andra personer har giltig anledning att vistas, kan hotellkorridorerna inte anses utgöra en plats dit allmänheten har tillträde. Justitiekanslerns överklagande ska därför avslås i sin helhet. (Kammarrättens mål nr 9450-08).

Biografer

Tillstånd till kameraövervakning i biografsalonger.

Länsstyrelsen i Västra Götaland avslog genom beslut den 24 mars 2003 Folkets Hus Kulturhuset ekonomisk förenings (Folkets Hus) ansökan om tillstånd till kameraövervakning i tre biografsalonger.

Folkets Hus överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg och yrkade att det sökta tillståndet skulle beviljas. Länsrätten, som höll syn på biografen, gjorde bedömningen att kamerorna inte var att betrakta som övervakningskameror enligt lagen om allmän kameraövervakning och att det följaktligen inte krävdes tillstånd för att sätta upp dem. Länsrätten konstaterade att tillståndsplikten förutsätter, förutom att det är en plats dit allmänheten har tillträde, att den kamera som ska placeras är just en övervakningskamera. Uttrycket ”kan användas för personövervakning” borde, enligt länsrätten, avgränsas på det sättet att det inte är alltför ovanligt att personer hamnar i kamerans blickfång. Länsrätten upphävde det överklagade beslutet.

Länsstyrelsen överklagade domen hos Kammarrätten i Göteborg och yrkade att länsstyrelsens beslut skulle fastställas. Kammarrätten konstaterade att det inte krävs att en kamera faktiskt används för personövervakning för att den ska anses vara en övervakningskamera. det räcker med att kameran är uppsatt så att den *kan* användas i övervakningssyfte. Vidare påpekade kammarrätten att man måste skilja mellan hur en kamera är uppsatt och hur den är riktad. Tillståndsplikten förutsätter endast att kameran kan riktas mot en plats dit allmänheten har tillträde. Eftersom det i målet framgick att kamerornas riktning kunde ändras manuellt fick det förutsättas att kamerorna – om riktningen ändrades – kunde användas för personövervakning. Kamerorna var således tillståndspliktiga. I målet var inte fråga om ett sådant övervakningsändamål som anges i 6 § lagen om allmän kameraövervakning. Å andra sidan konstaterade kammarrätten att en användning av kamerorna på det sätt som Folkets Hus angett inte innebar något nämnvärt intrång i den enskildes personliga integritet. Kammarrätten avslog överklagandet och förordnade att Folkets Hus skulle meddelas tillstånd enligt ansökan. (Kammarrättens mål nr 6130-03).

Tillstånd till kameraövervakning av ingång, vilken även användes som utrymningsväg, till en biosalong har inte medgetts.

Länsstyrelsen i Skåne län beviljade genom beslut den 2 november 2005 SF Bio AB tillstånd till tre fasta kameror för övervakning av biljettinsläpp, utrymningsvägar och utrymningsdörrar inom biografen Royal vid Södra Tullgatan i Malmö. Genom samma beslut avlog länsstyrelsen en framställning om rätt till övervakning av kassor för biljettförsäljning samt försäljning av läsk och godis.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Skåne län och yrkade att länsrätten skulle ändra länsstyrelsens beslut och avslå SF Bio AB:s ansökan om tillstånd till kameraövervakning från två kameror som förutom utrymningsvägar och utrymningsdörrar även övervakade själva ingången till biosalongen, vilken även användes som utrymningsväg. Länsrätten konstaterade att det hade inträffat två incidenter under 2004 och att det fanns ett visst behov av övervakning för att förebygga brott, men att övervakningens betydelse för säkerheten var större. Vid en avvägning av integritetsintresset gentemot övervakningsintresset fann länsrätten att övervakningsintresset vägde tyngre. Justitiekanslerns överklagande avslogs således.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att SF Bio AB:s ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning från de aktuella kamerorna skulle avslås. Kammarrätten fann att det fanns ett visst behov av övervakning för att förhindra att brott begicks på biografen. Det var vidare, enligt kammarrätten, en viktig aspekt att de aktuella in- och utgångarna utgjorde utrymningsvägar vid nödläge, men det syftet kunde uppnås genom alternativa sätt. Kammarrätten fann vid en sammantagen bedömning att integritetsintresset hos biografens besökare vägde tyngre än intresset för SF Bio AB att övervaka och förklarade att tillstånd inte skulle ges till kamerorna. (Kammarrättens mål nr 603-07).

Tillstånd till kameraövervakning av biograf har medgetts beträffande biljettinsläpp, utrymningsvägar och utrymningsdörrar, men inte beträffande ingången till biografen.

Länsstyrelsen i Skåne län beviljade genom beslut den 2 november 2005 SF Bio AB tillstånd till fyra fasta kameror för övervakning av biljettinsläpp, utrymningsvägar och utrymningsdörrar inom biografen Filmstaden vid Storgatan i Malmö. Genom samma beslut avslog länsstyrelsen en framställning om rätt till övervakning av kassor för biljettförsäljning samt försäljning av läsk och godis.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Skåne län och yrkade att länsrätten skulle ändra länsstyrelsens beslut och avslå SF Bio AB:s ansökan om tillstånd till kameraövervakning från kamera 10. Beträffande kamera 10 gällde att den omfattade utrymningsvägar och utrymningsdörrar, men också själva ingången till biosalongen (vilken också användes som utrymningsväg). Länsrätten konstaterade att det hade inträffat tre allvarliga incidenter under 2004 och att det fanns ett visst behov av övervakning för att förebygga brott, men att övervakningens betydelse för säkerheten var större. Vid en avvägning av integritetsintresset gentemot övervakningsintresset fann länsrätten att övervakningsintresset vägde tyngre. Justitiekanslerns överklagande avslogs således.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att SF Bio AB:s ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning från kamera 10 skulle avslås. Kammarrätten konstaterade att det var en viktig aspekt att de aktuella in- och utgångarna utgjorde utrymningsvägar, men att säkerheten kring dessa kunde uppnås genom alternativa sätt. Enligt kammarrättens bedömning var biografen inte heller särskilt brottsutsatt. Kammarrätten fann vid en sammantagen bedömning att integritetsintresset hos biografens besökare vägde tyngre än intresset för SF Bio AB av att övervaka och biföll överklagandet. (Kammarrättens mål nr 604-07).

Tillstånd till kameraövervakning av en biografers kassor och kiosk i anslutning till foajén har inte medgetts.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beviljade genom beslut den 7 november 2003 SF Bio AB (bolaget) tillstånd till sex övervakningskameror för övervakning av biografen Filmstaden på

Kungsgatan i Göteborg. Tillståndet gav rätt att spela in bilder från de kameror som riktades mot biografens kassor och kiosk.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg och yrkade att länsrätten skulle avslå bolagets ansökan om tillstånd till kameraövervakning för de kameror som vara avsedda att övervaka två kassadiskar i anslutning till biografens foajé (kamera 5 och 6). Länsrätten konstaterade att de aktuella kamerorna var riktade så att de även fångade upp personer som stod en bit bort ifrån kiosken och biljettkassorna. Enligt länsrätten var kiosker och biljettkassor typiskt sett brottsutsatta. Länsrätten bedömde att intresset av att motverka brott fick anses väga tyngre än integritetsintresset. Justitiekanslerns överklagande avslogs således.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att bolagets ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning från kamera 5 och 6 skulle avslås. Kammarrätten menade att det inte fanns stöd för slutsatsen att biografer i allmänhet utgör en miljö som är särskilt brottsutsatt och typiskt sett därför är i behov av allmän kameraövervakning, även om det finns en förhöjd risk för brottslighet när stora summor kontanter hanteras. Det fanns emellertid ingen utredning som visade att de platser som skulle övervakas, dvs. kassalinjen och försäljningsdisken varit direkt utsatta för brottslighet. Upptagningsområdet för de aktuella kamerorna omfattade, förutom biljettkassor och försäljningsdisken, en betydande del av foajén.

Kammarrätten fann att det fanns oklarheter beträffande bolagets behov av allmän kameraövervakning samt att intrånget i den personliga integriteten i förevarande fall vägde tyngre än intresset av att förebygga brott. Justitiekanslern överklagade bifölls. (Kammarrättens mål nr 5825-04).

Badanläggningar

Tillstånd till kameraövervakning med bildinspelning av bl.a. korridor och utrymmen utanför omklädningsrum i badanläggning.

Badhuset Sydpolen i Södertälje AB hade tillstånd att använda dels sex övervakningskameror för övervakning av bassänger, dels två kameror för övervakning av kassorna i receptionen. Genom beslut

den 28 augusti 2002 beviljade Länsstyrelsen i Stockholms län Sydpolen tillstånd till ytterligare två övervakningskameror med bildinspelning för övervakning av in- och utpassering vid anläggningen. Genom samma beslut avslog länsstyrelsen ansökan om tillstånd till kameror för övervakning med bildinspelning av herrarnas omklädningsrum, en korridor utanför omklädningsrum, solarieavdelningen samt entrén till – och utrymme utanför omklädningsrum på – en särskild relaxavdelning.

Sydpolen överklagade länsstyrelsens beslut till Länsrätten i Stockholms län och yrkade att den skulle medges tillstånd i enlighet med sin ansökan. Länsrätten anmärkte inledningsvis att det vid bedömningen av integritetsintresset måste tillmätas stor vikt vid att Sydpolen besöktes av många människor för rekreationsändamål. Inom de aktuella kamerornas upptagningsområde förekom vidare människor som var oklädda eller endast iförda badkläder. Sydpolens påstående om att det förekommit såväl tillgreppsbrott som brott av sexuell natur inom anläggningen hade inte närmare preciserats och än mindre styrkts. Enligt länsrätten hade inte heller Sydpolen visat att man uttömt andra alternativa säkerhetsåtgärder. Länsrätten fann mot denna bakgrund att de enskildas integritetsintresse vägde tyngre än Sydpolens intresse av kameraövervakning. Överklagandet avsågs.

Sydpolen överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg. I kammarrätten var fråga om kameraövervakning med bildinspelning av en korridor utanför omklädningsrum samt entrén till – och utrymme utanför omklädningsrum på – en särskild relaxavdelning. Kammarrätten fann inte anledning att ifrågasätta Sydpolens uppgifter om att det förekommit ett antal tillbud i form av sexuellt ofredande av barn- och ungdomar i bl.a. omklädningsrummen samt ett relativt stort antal inbrott i skåp i omklädningsrummen. Enligt kammarrätten var det även sannolikt att kameraövervakning med bildinspelning skulle ha större effekt – såväl preventivt som uppklarande – på den aktuella typen av brottslighet än den övervakning som fanns. Sydpolen befanns ha ett befogat intresse av kameraövervakning med bildinspelning som inte kunde tillgodoses på annat, mindre integritetskränkande sätt. Beträffande integriteten konstaterade kammarrätten att det var fråga om en plats för allmänhetens rekreation samt att risk för intrång i enskildas personliga integritet ökar när det är fråga om att bevara bilder. Gästerna skulle komma att övervakas när de var lättklädda. Å andra sida menade kammarrätten att gästerna inte

kunde förväntas uppehålla sig på de aktuella platserna någon längre stund. Vidare försvagades integritetsintresset av att gästerna redan utsattes för kameraövervakning endast iförda badkläder i bassängerna samt av att övervakningen var avsedd att skydda de besökande. Slutligen noterade kammarrätten att det inspelade materialet skulle komma att hanteras på ett säkert sätt och förvaras i högst en månad om det inte dessförinnan skulle överlämnas till polis. Vid en avvägning av övervakningsintresset mot integritetsintresset fann kammarrätten att intresset av övervakning vägde tyngre än intrånget i de enskildas personliga integritet. Sydpolens överklagande bifölls. (Kammarrättens mål nr 1322-03).

Tillstånd har medgetts till kameraövervakning i badhus.

Länsstyrelsen i Skåne län beviljade den 1 juli 2003 Malmö Fritidsförvaltning/ Aq-va-kul tillstånd att bruka fem fasta kameror för övervakning av en sidoentré, utomhusbassäng, bubbelpool samt kassa och reception vid vattenpalatset Aq-va-kul i Malmö. Ändamålet med övervakningen var att kontrollera in- och utpassering, förhindra olyckstillbud och säkerställa god ordning.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Skåne och yrkade att länsrätten, med ändring av beslutet, skulle avslå Malmö Fritidsförvaltnings ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning av en bubbelpool på vattenpalatset Aq-va-kul i Malmö. Länsstyrelsen och Fritidsnämnden bestred yrkandet. Länsrätten konstaterade att de besökandes integritetsintresse var starkt eftersom det var fråga om en bubbelpool som besöktes av badgäster i rekreationssyfte eller av medicinska skäl. Det fanns emellertid, enligt länsrätten, ett visst behov av övervakning av den orsaken att det förekom sexuella närmanden och trakasserier. Länsrätten fann att övervakningsintresset inte var så stort att det vägde över den enskildes integritetsintresse och biföll således Justitiekanslerns yrkande.

Malmö fritidsnämnd överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg. Kammarrätten fann att kommunen hade ett berättigat intresse av att bevaka de personer som uppehöll sig vid bubbelpoolen samt att kommunen hade vidtagit de övriga ordningsbefrämjande åtgärder som kunde anse ekonomiskt försvarbara. Även om ett badhus är en sådan plats där den enskildes integritetsintresse bör tillmätas stor vikt försvagades integritets-

intresset i detta fall, enligt kammarrätten, av att de enskilda som skulle utsättas för övervakningen samtidigt var de som riskerar att drabbas av de ordningsstörningar som övervakningen syftar till att motverka. Kammarrätten konstaterade också att det fanns möjlighet för badgästerna att välja att nyttja en bubbelpool som inte var kameraövervakad. Vid en samlad bedömning fann kammarrätten således att intresset för övervakning vägde tyngre än intrånget i de enskildas personliga integritet och biföll kommunens överklagande. (Kammarrättens mål nr 1206-04).

Övrigt

Tillstånd har beviljats till kameraövervakning av en rastplats i Hallands län. Tillståndet medgav rätt att spela in bilder under natten.

Länsstyrelsen i Hallands län beviljade i beslut den 16 maj 2007 Vägverket Region Väst tillstånd till allmän kameraövervakning av Rastplats Snapparp.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Hallands län och yrkade att Vägverkets ansökan skulle avslås. Länsrätten konstaterade inledningsvis att de besökare som besökte rastplatsen fick anses ha ett påtagligt intresse av att inte bli utsatta för kameraövervakning. Enligt länsrätten kunde inte den anmälningsstatistik, som hade åberopats i målet, ligga till grund för att anse att Snapparps rastplats var en särskilt brottsutsatt plats. Vidare konstaterade länsrätten att det inte hade gjorts någon utvärdering av ett tidigare tillstånd till kameraövervakning av rastplatsen. Länsrätten fann inte att Vägverket visat att intresset av kameraövervakning av rastplatsen övervågde integritetsintresset och biföll överklagandet.

Vägverket överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att ansökan om tillstånd till kameraövervakning skulle bifallas. Kammarrätten konstaterade att övervakningen var avsedd att ske dygnet runt, men att bilder skulle spelas in endast mellan klockan 22.00 till 06.00. Bilderna skulle sparas på en hårddisk med en lagringstid på sju dygn. Av utredningen i målet framgick att det inte hade förekommit några anmälda incidenter under 2006 då rastplatsen hade varit kameraövervakad under en period. Resultatet hade blivit detsamma för rastplatsen Spekeröd under år 2005 då den kameraövervakades. Enligt kammarrätten kunde det således antas

att kameraövervakning hade en viss brottsförebyggande effekt. Vidare hade Vägverket redogjort för andra säkerhetshöjande åtgärder som hade vidtagits på rastplatser längs med E6:an. Kammarrätten fann att det ur brottsförebyggande synvinkel fanns ett övervakningsintresse och att detta övervägde det intrång i de enskildas personliga integritet som övervakningen innebar. Överklagandet bifölls. (Kammarrättens mål nr 4959-07).

Tillstånd har beviljats till kameraövervakning av en rastplats i Västra Götalands län. Tillståndet medgav rätt att spela in bilder under natten.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beviljade i beslut den 4 maj 2007 Vägverket Region Väst tillstånd till allmän kameraövervakning av Spekeröds rastplats, E6, i Stenungsunds kommun mellan klockan 22.00 till 06.00. Tillståndet innefattade rätt att spela in bilder.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Vänersborg och yrkade att Vägverkets ansökan skulle avslås. Länsrätten konstaterade inledningsvis att bakgrunden till övervakningen var att det blivit vanligare med rån vid vägar och att Rastplatsen Spekeröd varit särskilt drabbad vad gällde brott mot husbilar. Vägverket hade förklarat att rånen minskat sedan en övervakningskamera installerats på rastplatsen, men att antalet incidenter ökat igen när kameraövervakningen upphörde. Vägverket hade också genom att beskära träd och buskar samt förbättra belysningen försökt att förebygga brott. Länsrätten fann att det fanns ett övervakningsintresse. Mot bakgrund av att övervakningen skedde nattetid och att tydlig skyltning om övervakningen förekom ansåg länsrätten att övervakningen endast i begränsad omfattning kunde anses inkräkta på den personliga integriteten. Länsrätten avslog överklagandet.

Justitiekanslern överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att kammarrätten skulle avslå Vägverkets ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning. Justitiekanslern anförde att det inträffat fem incidenter vid den aktuella rastplatsen 2006 och att det saknades uppgift om vilken slags incidenter det var fråga om. Enbart den utredningen gav, enligt Justitiekanslern, inte tillräckligt underlag för slutsatsen att brottsligheten på rastplatsen var så omfattande att kamera-

övervakning skulle beviljas. Vad Justitiekanslern anfört föranledde inte kammarrätten att göra någon annan bedömning än länsrätten. Överklagandet avsågs. (Kammarrättens mål nr 3027-08).

Tillstånd till kameraövervakning i ett parkeringsgarage har även omfattat övervakning av registreringsnummer på in- och utpasserande bilar.

Länsstyrelsen i Stockholms län beviljade i beslut den 28 juni 2007 Carpark AB (bolaget) tillstånd till allmän kameraövervakning med tolv övervakningskameror i en parkeringsanläggning vid Kronbergsgatan i Stockholm. I samma beslut avsågs bolagets ansökan om övervakning från två kameror (13 och 14) som skulle övervaka registreringsnummer på samtliga in- och utpasserande bilar.

Carpark AB överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholms län och yrkade tillstånd till kameraövervakning även från kameror 13 och 14. Länsrätten konstaterade inledningsvis att ett parkeringshus i normalfallet får anses utgöra en plats där hänsynen till enskildas personliga integritet inte gör sig gällande med samma styrka som beträffande många andra ställen. Integritetsintresset försvagades också av att de enskilda som kunde komma att övervakas samtidigt var de som riskerade att drabbas av den brottslighet som bolaget ville vidta åtgärder emot. Därefter anmärkte länsrätten att de tolv kameror som bolaget hade tillstånd till gav möjlighet till en övergripande övervakning av garaget. Tre av kamerorna var placerade så att de övervakade in- och utfart samt gång, dörr och port. De primära syftet med kamerorna 13 och 14 hade angetts vara avläsning av registreringsnummer för koppling till parkeringssystemets abonnemangsregister och in- respektive utfartsbiljett. Vid detta förhållande, och särskilt med beaktande av att kamerorna var placerade och riktade så att personövervakning kunde ske, fann länsrätten att utredningen inte kunde anses ge stöd för att övervakningsintresset vägde tyngre än integritetsintresset beträffande dessa kameror. Länsrätten avsåg överklagandet.

Bolaget överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att bolaget skulle medges tillstånd till kameraövervakning från kamerorna 13 och 14 i parkeringshuset. Mot bakgrund av bolagets uppgifter fann kammarrätten att det i parkeringsanläggningen förekom brottslighet i sådan omfattning att var fråga om en särskilt brottsutsatt plats. Kammarrätten noterade att

Regeringsrätten i RÅ 2001 ref. 39 uttalat att ett parkeringshus i normalfallet får anses utgöra en plats där hänsynen till den enskildes integritet inte gör sig gällande med samma styrka som beträffande många andra lokaliteter. Vid en samlad bedömning fann kammarrätten att övervakningsintresset vägde över den enskildes intresse av att inte bli övervakad i förevarande fall. Kammarrätten biföll överklagandet och förklarade, med ändring av länsrättens dom och länsstyrelsens beslut att bolaget skulle meddelas tillstånd att använda övervakningskamerorna 13 och 14 i enlighet med ansökan. (Kammarrättens mål nr 4441-08).

Waxholms Ångfartygs AB har förelagts att avlägsna s.k. webbkameror.

Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) hade monterat upp kameror i Sandhamn, Vaxholm och Finnhamn. WÅAB hade inte ansökt om tillstånd till kamerorna. Kamerorna förmedlade stillbilder i färg med jämna intervall till bolagets hemsida på Internet samtidigt som kamerornas blickomfång regelbundet ändrades. Länsstyrelsen i Stockholms län förelade i beslut den 25 maj 2007 WÅAB att omedelbart avlägsna de övervakningskameror som fanns uppmonterade på Sandhamn, i Waxholm och på Finnhamn.

WÅAB överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholms län och yrkade att länsstyrelsens beslut om föreläggande skulle upphävas. Länsrätten konstaterade inledningsvis att de aktuella kamerorna var riktade mot områden dit allmänheten har tillträde samt att kamerorna föll under begreppet TV-kameror. Vad gällde frågan om kamerorna kunde användas för personövervakning anmärkte länsrätten att det förhållande att WÅAB uppgett att syftet med övervakningen inte var personövervakning inte kunde tillmätas någon betydelse. Av utredningen i målet framgick att kamerorna i Sandhamn och Vaxholm förmedlade bilder på vilka det gick att urskilja människor. Av bilderna gick det att urskilja personers klädsel och kroppsbyggnad samt andra personliga egenskaper. Mot bakgrund härav ansåg länsrätten att de kameror som var uppsatta i Sandhamn och Vaxholm kunde användas för personövervakning och, att det krävdes tillstånd till dem. Bolagets överklagande avslog därför i denna del. Vad gällde den kamera som var uppmonterad i Finnhamn ansåg länsrätten att dess blickomfång inte var sådant att enskilda kunde iakttas på ett sådant sätt att de

kunde identifieras. Kameran kunde därför inte anses vara en övervakningskamera i lagens mening och dess användande var inte tillståndspliktigt. Överklagandet bifölls därför i denna del.

Waxholms Ångfartygs AB överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att kammarrätten skulle upphäva länsstyrelsens beslut. Kammarrätten gjorde ingen annan bedömning än länsrätten och avslog överklagandet. (Kammarrättens mål nr 6613-07).

Tullverket har inte beviljats tillstånd till kameraövervakning av gränsövergångar.

Tullverket ansökte om kameraövervakning med rätt att behandla och bevara bilder dels från sju kameror vid de fasta gränsövergångarna till Finland, dels från mobil kamerautrustning vid vintervägarna över Torne- Muoni- och Könkämäälvi. Motivet till övervakningen angavs vara att förhindra organiserad ekonomisk brottslighet i form av införsel av brännolja, alkohol, tobak och narkotika. Det angavs vidare att tullpersonal vid flera tillfällen blivit hotade och trakasserade i samband med punktskattekontroller. Mot bakgrund av vad Tullverket uppgivit om omfattande illegal införsel av varor över den finsk-svenska gränsen lämnade Länsstyrelsen i Norrbottens län tillstånd till de fasta kamerorna. Begäran om tillstånd till mobil övervakning av isvägar vintertid avslogs. Länsstyrelsen konstaterade att platsen för dessa vägar kunde variera från år till år. Eftersom Tullverket inte redovisat vilka områden som skulle komma att övervakas ansåg inte länsstyrelsen att det var möjligt att bedöma om övervakningsintresset övervägde integritetsintresset.

Övertorneå kommun överklagade beslutet till Länsrätten i Norrbottens län. Kommunen menade att kameraövervakningen skulle strida mot integritetsintresset för dem som passerar landsgränserna. Länsrätten, som konstaterade att Tullverket inte hade presenterat något material för att de platser som skulle övervakas var särskilt brottsutsatta, fann att intresset av övervakning inte skulle överväga det intrång i de enskildas personliga integritet som kameraövervakning skulle innebära. Kommunens överklagande bifölls.

Tullverket överklagade länsrättens beslut till Kammarrätten i Sundsvall. Kammarrätten konstaterade att Tullverket inte hade

presenterat något underlag eller konkreta uppgifter till stöd för att de aktuella gränspassagera skulle vara särskilt brottsutsatta. I målet hade anförts att många familjer i gränsområdet har sina ursprung i båda länderna och hänsynen till den enskildes personliga integritet gjorde sig, enligt kammarrättens bedömning, gällande med större styrka i detta område än vad som möjligen kan vara fallet vid andra gränsövergångar. Vidare var det fråga om kameraövervakning av en plats där övervakningen inte syftar till att bereda den enskilde trygghet utan att i första hand synes ha som ändamål att tillvarata statens intressen enligt punktskattelagstiftningen m.m. Under sådana förhållanden menade kammarrätten att integritetsintresset måste tillmätas stor vikt och det motstående övervakningsintresset måste vara betydande för att tillstånd ska kunna meddelas. Kammarrätten konstaterade att Tullverket inte hade åberopat att det vidtagits några andra säkerhets- eller förebyggande åtgärder och fann att Tullverket inte visat att intresset av kameraövervakning vägde tyngre än det intrång i de enskildas personliga integritet som användningen av övervakningskameror skulle innebära. Kammarrätten avskrev överklagandet.

Tullverket överklagade och yrkade att Regeringsrätten skulle undanröja kammarrättens dom och fastställa länsstyrelsens beslut. Regeringsrätten konstaterade att det fanns ett behov av kameraövervakning för att förebygga den aktuella brottsligheten. Det hade inte framkommit att det fanns alternativa åtgärder som var lika effektiva som kameraövervakning. Vidare fann Regeringsrätten att övervakningsintresset övervägde integritetsintresset. Länsstyrelsens tillstånd hade emellertid löpt ut, varför Regeringsrätten avskrev målet. (Regeringsrättens mål nr 2983-05, RÅ 2009 ref 9).

Danska ambassadens tillstånd till allmän kameraövervakning har inte begränsats i tid.

Genom beslut den 20 april 2005 beviljade Länsstyrelsen i Stockholms län Danska ambassaden tillstånd till allmän kameraövervakning. Ändamålet med övervakningen var att höja ambassadens säkerhet mot angrepp och skadegörelse. Länsstyrelsen begränsade inte tillståndet i tid.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholms län och yrkade att ambassadens tillstånd till allmän kameraövervakning skulle begränsas att gälla till och med år 2007.

Justitiekanslern pekade på att ambassaden var centralt belägen i Stockholm där det förekom omfattande gångtrafik. Enligt Justitiekanslern torde hotbilden vara av övergående natur varför tillståndet borde begränsas i tiden. I målet var ostridigt att Danska ambassaden skulle beviljas tillstånd till allmän kameraövervakning. Frågan var endast om tillståndet skulle begränsas i tid. Länsrätten fann att det var svårt att tidsmässigt ange när behovet av kameraövervakning kan anses upphöra. Med beaktande därav samt av att länsstyrelsen utövar tillsyn och vid förändringar kan återkalla ett tillstånd, fann länsrätten inte skäl att tidsbegränsa ambassadens tillstånd. Länsrätten avlog överklagandet.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att ambassadens tillstånd till allmän kameraövervakning skulle begränsas i tiden, att i första hand gälla till och med år 2007 och i andra hand till och med år 2008. Kammarrätten gjorde samma bedömning som länsrätten och avlog överklagandet. Länsrättens dom stod alltså fast. (Kammarrättens mål nr 303-07).

Kamera till porttelefon har inte ansetts fjärrmanövrerad.

I beslut den 12 mars 2008 beviljade Länsstyrelsen i Stockholms län Svenska Bostäder AB (bolaget) tillstånd att använda övervakningskameror vid två flerbostadshus i Vällingby. Kamerorna var monterade på en vägg ca 1,6 meter över marken och var en del av porttelefonen. Kamerorna övervakade entrén och aktiverades när någon tryckte på en knapp för att ringa på en hyresgästs porttelefon. Den person som ringt syntes på en dataskärm i hyresgästens lägenhet. Kameraövervakningen avslutades automatiskt efter 40 sekunder. Tillståndet innefattade rätt att avlyssna ljud i samband med användning av kameran, men inte att ta upp ljud eller spela in bilder.

Justitiekanslern överklagade besluten till Länsrätten i Stockholms län och yrkade att länsrätten med ändring av länsstyrelsens beslut skulle avslå bolagets ansökan. Länsrätten fann att integritetsintresset måste anses väga över övervakningsintresset varför överklagandet bifölls.

Bolaget överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att kammarrätten med ändring av länsrättens dom skulle fastsälla länsstyrelsens beslut om tillstånd till allmän kameraövervakning. Kammarrätten konstaterade att den tekniska utform-

ningen av de aktuella bildporttelefonerna var sådan att kameran för sin funktion förutsatte att den som har ärende i fastigheten aktivt startade kameran för att ringa på den boendes ringklocka. Enligt kammarrätten var kamerorna således inte fjärrmanövrerade och omfattades därför inte av lagen om allmän kameraövervakning. Kammarrätten undanröjde underinstanserna avgöranden och avvisade bolagets ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning. (Kammarrättens mål nr 8075-08 och 8077-08). Domen är överklagad och handläggs för närvarande i Regeringsrätten.

AB Svenska Spel har medgett tillstånd att kameraövervaka in- och utgångar samt kassaområdet i en bingohall.

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 17 april 2007 att bevilja AB Svenska Spel tillstånd att använda två övervakningskameror vid Stationsgatan i Sundbyberg. Kamerorna övervakade penningförvaringen i bolagets kassaregister vid kassalinjen. Samtidigt avtog länsstyrelsen Svenska Spels ansökan beträffande sex kameror som skulle övervaka in- och utgången samt kassaområdet (kamera 2,3, 6, 8 och 9).

AB Svenska Spel överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholms län. Länsrätten påpekade att en bingohall är en plats som är avsedd att användas för människors nöje och rekreation och att integritetsintresset därför gjorde sig starkt gällande. Enligt länsrätten hade inte AB Svenska Spel visat att intresset av att förebygga brott var så starkt att det övervägde den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Länsrätten avtog överklagandet.

AB Svenska Spel överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att kammarrätten skulle bevilja bolaget tillstånd till allmän kameraövervakning med ytterligare fem kameror. Kammarrätten menade att det förelåg vissa likheter mellan en bingohall och en butik på så sätt att många bingohallar har en stor kontanthantering. Av utredningen i målet framgick också att bingohallar på olika platser i landet varit utsatta för grova rån. Kammarrätten fann att det förelåg ett övervakningsintresse av bingohallar med stor kontanthantering som kunde liknas med ett sådant objektiskt intresse av kameraövervakning av platser som butiker. Det framgick att det var fråga om en stor kontanthantering i den aktuella bingohallen och att det under ett knappt år hade inträffat tre brottsliga händelser, varav ett grovt rån. Beträffande

integritetsintresset konstaterade kammarrätten att det, som länsrätten påpekat, var fråga om en plats där integritetsintresset gjorde sig starkt gällande. Vad gällde övervakning av ingångarna pågick övervakningen endast under den relativt korta stund som en person gick in eller ut genom entrén, vilket fick anses innebära ett måttligt intrång. Vid kassorna övervakades enskilda under något längre tid. Kammarrätten konstaterade att de enskilda, vars integritetsintresse riskerade att inskränkas var samma personer som riskerade att utsättas för de brott som övervakningen syftade till att motverka.

Vid avvägningen mellan övervakningsbehovet och integritetsintresset fann kammarrätten att behovet av kameraövervakning vägde tyngre än det ingrepp i den enskildes integritet som övervakningen innebar. Kammarrätten biföll överklagandet och överlämnade ärendet till länsstyrelsen för medgivande av tillstånd till kameraövervakning även avseende kamera 2, 3, 6, 8 och 9. (Kammarrättens mål nr 3211-08).

Polismyndigheten har beviljats tillstånd till allmän kameraövervakning med bildinspelning av områden i och utanför terminalbyggnaden samt områden för buss- och taxiuppställning och korttidsparkering på Stockholm Skavsta flygplats. Kameraövervakning av restaurang, bar, gränspolisens reception och rökruta har inte medgetts.

Länsstyrelsen i Södermanlands län meddelade i beslut den 27 februari 2007 Polismyndigheten i Södermanlands län tillstånd till kameraövervakning på Stockholm Skavsta Flygplats, med rätt att spela in och bevara bilder från bevakning i terminalbyggnaden, vid entréerna till terminalbyggnaden samt områden utanför terminalbyggnaden. Tillståndet avsåg övervakningskameror som tog ansiktsbilder vid ingången till restaurangen (kamera 2), övervakade hela restaurangen, delvis in i baren i avgångshallen (kamera 3), bussuppställning för ankommande och avresande, korttidsuppställning för av- och påstigande (kamera 10), taxiuppställning, korttidsuppställning för ankommande och avresande passagerare, rökrutan (kamera 11), hela allmänna utrymmet vid gränspolisens receptionsområde och entré för utfärdande av tillfälligt pass m.m. (kamera 12), entréerna till terminalbyggnaden där ansiktsbilder skulle att tas (kamerorna 13–15) samt övervakade

ett större område utanför terminalbyggnaden med syfte att ta upp bilder på registreringsskyltar på inkommande fordonstrafik (kamera 16).

Ändamålet med kameraövervakningen var enligt ansökan att utgöra en väsentlig del i den polisiära bevakningen mot terrorangrepp och som stöd vid operativa insatser. Behovet angavs vidare vara att förebygga, beivra och utreda vissa allvarliga brott samt att hantera större olyckor, Polismyndigheten anförde vidare att det i den dagliga polisverksamheten fanns ett nödvändigt behov av kameraövervakning med anledning av trafficking, människosmuggling, varusmuggling, illegal invandring, stölder, brott och kontroll av person/forдон. Slutligen framhöll polismyndigheten att det fanns ett behov av kameraövervakning ur ett arbetsmiljö- och arbetsskyddsperspektiv vid pass- och säkerhetskontrollarbetet och ett särskilt skyddsbehov vid ensamarbete t.ex. när provisoriska pass utfärdas. I tillståndsbeslutet angavs att avlyssning och upptagning av ljud inte fick ske.

Justitiekanslern överklagade beslutet till Länsrätten i Södermanlands län och yrkade att polismyndighetens ansökan skulle avslås beträffande kamerorna 3, 10–11 och 13–16 i sin helhet, att kamera 2 skulle avslås till den del kameran skulle ta ansiktsbilder av personer som gick in i restaurangen samt del av restaurangen. Beträffande kamera 12 yrkade Justitiekanslern i första hand att tillstånd till allmän kameraövervakning skulle avslås och i andra hand att övervakningen i receptionsområdet och entrén skulle begränsas till att gälla endast efter kontorstid då ingen passverksamhet bedrevs och i samband med att ett eventuellt överfallslarm aktiverades.

Länsrätten konstaterade att det ligger i resenärens eget intresse att en hög säkerhet upprätthålls på flygplatsen. Skyddsintresset för den personliga integriteten får därmed anses vara lägre på Stockholm Skavsta flygplats än vad som gäller offentliga platser som gator och torg. Denna, ur integritetssynpunkt, restriktiva linje borde omfatta hela terminalbyggnaden, entréerna samt området utanför terminalbyggnaden. Vad gäller restaurangdelen ansågs integritetsskyddet göra sig gällande i något högre grad. Restaurangen på Stockholm Skavsta flygplats kunde emellertid inte, enligt länsrätten, jämföras med en ordinär restaurang, då den inte framstår som tillgänglig för matgäster som inte befinner sig på flygplatsen som ett led i ett resande.

Av utredningen framgick att människosmuggling och annan brottslighet på Stockholm Skavsta Flygplats hade ökat sedan 2005. Under sommaren 2006 fick flygplatsen motta ett bombhot, vilket av polismyndigheten bedömdes som allvarligt. Länsrätten fann det mot denna bakgrund visat att brottens särskilda beskaffenhet på Stockholm Skavsta flygplats var av ytterst allvarlig art och omfattning. Av vad polismyndigheten anfört framgick vidare att kameraövervakning med bildinspelning var avsedd som ett komplement till andra omfattande säkerhetsåtgärder, och således inte ersatte andra tillgängliga åtgärder som skulle innebära mindre intrång i den personliga integriteten.

Mot bakgrund av det stora antal allvarliga brott som begås på flygplatsen, i synnerhet i form av människosmuggling, samt med hänsyn till att kameraövervakningen utgör ett effektivt komplement till de spaningsinsatser som redan görs, fann länsrätten att det förelåg ett befogat övervakningsintresse på Stockholm Skavsta Flygplats och att detta intresse – såvitt avsåg kamerorna 2, 3, 10, 11, 13, 14, 15 och 16 – vägde tyngre än de enskildas intresse av att sådan övervakning inte sker. Länsrätten fann således att överklagandet skulle avslås i dessa delar.

Vad gällde den övervakningskamera som skulle bevaka gränspolisens receptionsområde och entré för utfärdande av tillfälligt pass m.m. (kamera 12), hade behovet påkallats utifrån ett arbetskyddsperspektiv i syfte att främst förebygga framtida brott i form av hot och våld mot ensamarbetande personal. Ändamålet med denna övervakningskamera var således inte tänkt att fungera som ett led i de spaningsinsatser som var fallet med övriga övervakningskameror. I målet hade inte framkommit att brottsligheten inom gränspolisens receptionsområde och entré var av sådan allvarlig art och omfattning som krävs. Vidare konstaterades att andra åtgärder, såsom utökad bevakningsinsats och överfallslarm skulle kunna förebygga den typ av brottslighet som förekom vid gränspolisens receptionsområde och entré. Länsrätten fann att polismyndighetens intresse av en sådan övervakning – trots den ringa integritetsrisken – inte vägde tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad.

Länsrätten avslög överklagandet i de delar det avsåg kamerorna 2–3, 10–11 och 13–16 samt biföll, med ändring av länsstyrelsens beslut, överklagandet avseende kamera 12. Ärendet överlämnades till länsstyrelsen för erforderlig handläggning.

Justitiekanslern överklagade länsrättens dom och yrkade att Kammarrätten i Stockholm, med ändring av länsrättens dom, skulle avslå Polismyndighetens i Södermanlands län ansökan om tillstånd till allmän kameraövervakning vid Stockholm-Skavsta flygplats avseende kamerorna 3, 10–11 och 13–16 samt kamera 2 till den del kameran skulle ta ansiktsbilder av personer som gick in i restaurangen.

Kammarrätten fann att polismyndigheten hade visat att den vidtagit olika andra åtgärder för att övervaka ordning och säkerhet på Stockholm-Skavsta flygplats och att kameraövervakningen med bildinspelning måste ses som ett komplement till de andra åtgärderna.

Kammarrätten menade att en flygplats som plats betraktad måste anses inta en särställning eftersom den skiljer sig i många avseenden från andra offentliga platser, inte minst på grund av de olika säkerhetsregleringar som gäller flygplatsområden. Kammarrätten ansåg att integritetsintresset på en flygplats generellt får anses svagare än på andra offentliga platser. Kammarrätten fann vidare att polismyndigheten hade visat att det förelåg ett övervakningsintresse inte minst med hänvisning till det ökade antalet ärenden av människosmuggling.

Kammarrätten konstaterade vidare att den omständigheten att ett generellt sett svagare integritetsintresse måste anses göra sig gällande på en flygplats än på andra offentliga platser inte automatiskt innebär att inte integritetsintresset skulle kunna överväga vad gäller vissa övervakningskameror. Övervakningsintresset måste fortfarande ställas mot integritetsintresset, även om det är svagare vid en flygplats, och prövas för varje kamera för sig.

Kammarrätten menade att integritetsintresset gjorde sig starkare gällande på restaurangen än på andra upptagningsområden som omfattades av andra kameror på Stockholm-Skavsta flygplats. Kammarrätten fann vid en samlad bedömning att integritetsintresset på restaurangen på Stockholm-Skavsta flygplats övervägde intresset av övervakning av platsen. Överklagandet skulle därför bifallas i den delen.

När det gällde områdena utanför flygplatsbyggnaderna gjorde kammarrätten följande bedömning. Beträffande kamera 10 och kamera 11 till den del den övervakade taxiuppställning och korttidsuppställning för ankommande och avresande passagerare samt när det gäller kamerorna 13–16 konstaterade kammarrätten att det fanns ett övervakningskrav av sådana platser som

omfattades av upptagningsområdet för kamerorna 10–11 respektive 13–16 som grundar sig på EG-rättslig lagstiftning. Kammarrätten menade vidare att de platser som avsågs i detta sammanhang var sådana där människor i allmänhet passerar eller uppehåller sig endast en kortare stund, varför integritetsintresset inte heller av det skälet gör sig lika starkt gällande som på vissa andra offentliga platser. När det gällde övervakningsintresset noterade kammarrätten att polismyndigheten hade givit uttryck för vikten av att hela det brottsliga skeendet kunde iakttas. Kammarrätten fann efter en sammanvägd bedömning att behovet av övervakning avseende de upptagningsområden som omfattas av kamerorna 10 och 11 till den del den övervakade taxiuppställning och korttidsuppställning för ankommande och avresande passagerare respektive kamerorna 13–16 måste anses väga tyngre än integritetsintresset. Att kamerorna 13–15 skulle ta ansiktsbilder föranledde ingen annan bedömning. Inte heller att bilderna fick spelas in och bevaras påverkade kammarrättens bedömning i annan riktning i denna del.

När det gällde kamera 11 till den del den avsåg kameraövervakning av rökruta fann kammarrätten att en rökruta är en plats som måste anses jämförbar med andra platser dit människor söker sig för en typ av rekreation. Trots att integritetsintresset generellt sett såsom påpekats tidigare måste anses svagare på en flygplats än på andra offentliga platser fann kammarrätten att integritetsintresset ändå måste anses göra sig starkt gällande på en sådan plats som en rökruta. När det, som i det här fallet, dessutom var fråga om kameraövervakning med rätt att spela in och bevara bilder ökar också risken för intrång i den enskildes integritet. Mot bakgrund av en sammanvägd bedömning fann kammarrätten att integritetsintresset måste anses väga över övervakningsintresset på denna plats.

Med ändring av länsrättens dom förordnade kammarrätten att tillstånd till allmän kameraövervakning på Stockholm-Skavsta flygplats inte skulle medges för de kameror som övervakade restaurang, bar och rökruta. (Kammarrättens mål nr 6773-07).

Statens offentliga utredningar 2009

Kronologisk förteckning

1. En mer rättssäker inhämtning av elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen. Ju.
2. Nya nät för förnybar el. N.
3. Ransonering och prisreglering i krig och fred. Fö.
4. Sekretess vid anställning av myndighetschefer. Fi.
5. Säkerhetskopiors rättsliga status. Ju.
6. Återkrav inom välfärdssystemen. – Förslag till lagstiftning. Fi.
7. Den svenska administrationen av jordbruksstöd. Jo.
8. Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion. Jo.
9. Säkerhetskontroller vid fullmäktige- och nämndsammanträden. Fi.
10. Miljöprocessen. M.
11. En nationell cancerstrategi för framtiden. S.
12. Skatt i retur. Fi.
13. Effektiviteten i Kriminalvårdens lokal-försörjning. Ju.
14. Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor. Ju.
15. Kraftsamling!
– museisamverkan ger resultat.
+ Bilagor. Ku.
16. Betänkande av Kulturutredningen.
Grundanalys
Förnyelseprogram
Kulturpolitikens arkitektur. Ku.
17. Kommunal kompetenskatalog.
En problemorientering. Ju.
18. Två rapporter till Grundlagsutredningen. Ju.
19. Aktiv väntan – asylökande i Sverige. Ju.
20. Mer järnväg för pengarna. N.
21. Redovisning av kommunal medfinansiering. Fi.
22. En ny alkohollag. S.
23. Olovlig tobaksförsäljning. S.
24. De statliga beställarfunktionerna och anläggningsmarknaden. N.
25. Samordnad kommunstatistik för styrning och uppföljning. Fi.
26. Det växande vattenbrukslandet. Jo.
27. Ta klass. U.
28. Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt. + Bilagor. U.
29. Fritid på egna villkor. IJ.
30. Skog utan gräns? Jo.
31. Effektiva transporter och samhällsbyggande – en ny struktur för sjö, luft, väg och järnväg. N.
32. Socialtjänsten. Integritet – Effektivitet. S.
33. Skatterabatt på aktieförvärv och vinstutdelningar. Fi.
34. Förenklingar i aktiebolagslagen m.m. Ju.
35. Moderna hyreslagar. Ju.
36. Främja, Skydda, Övervaka
– FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. IJ.
37. Enklare beslutsfattande i ekonomiska föreningar. Ju.
38. Ingen får vara Svarte Petter. Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten. S.
39. En ny kollektivtrafiklag. + Bilagor. N.
40. En ny modell för arbetsmiljötillsyn. A.
41. Bättre och snabbare insättningsgaranti. Fi.
42. Vattenverksamhet. M.
43. Klinisk forskning – ett lyft för sjukvården. U.
44. Integritetsskydd i arbetslivet. A.
45. Områden av riksintresse och Miljökonsekvensbeskrivningar. M.
46. Försenad årsredovisning och bokföringsbrott, m.m. Ju.
47. God arbetsmiljö - en framgångsfaktor? A
48. Koncessioner för el- och gasnät. N.

49. Bättre samverkan. Några frågor kring samspelet mellan sjukvård och socialförsäkring. S.
50. Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten. Fi.
51. Avskaffande av filmcensuren för vuxna – men förstärkt skydd för barn och unga mot skadlig mediepåverkan. Ku.
52. Staten och imamerna. Religion, integration, autonomi. U.
53. Fiskevård i enskilt vatten. En översyn av lagen om fiskevårdsområden. Jo.
54. Uthållig älgförvaltning i samverkan. Jo.
55. Ett effektivare smittskydd. S.
56. Den nya migrationsprocessen. Ju.
57. Myndighet för hållbart samhällsbyggande – en granskning av Boverket. M.
58. Skatteförfarandet. Fi.
59. Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet. Fi.
60. Återvändandedirektivet och svensk rätt. Ju.
61. Modernare adoptionsregler. Ju.
62. Skatt på fluorerade växthusgaser. Fi.
63. Totalförsvarspålit och frivillighet. Fö.
64. Flickor och pojkar i skolan – hur jämställt är det? U.
65. Moderniserade skatteregler för ideell sektor. Fi.
66. Signalspaning för polisiära behov. Ju.
67. Försvarsmaktens helikopter 4 – frågan om vidmakthållande eller avveckling. Fö.
68. Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU) + bilaga. S.
69. En ny ransonerings- och prisregleringslag. Fö.
70. Utvärdering av buggning och preventiva tvångsmedel. Ju.
71. EU, Sverige och den inre marknaden – En översyn av horisontella bestämmelser inom varu- och tjänsteområdet. UD.
72. Insyn och integritet i brottsbekämpningen – några frågor. Ju.
73. Vägval för filmen. Ku.
74. Höghastighetsbanor – ett samhällsbygge för stärkt utveckling och konkurrenskraft. N.
75. Folkbokföringen. Fi.
76. Svenskt rättsväsende i internationella uppdrag, m.m. Ju.
77. EU:s Viseringskodex. Ju.
78. Ökad säkerhet i domstol. Ju.
79. Några begravningsfrågor. Ku.
80. Kriminalvården – ledning och styrning. Ju.
81. Lag om resenärers rättigheter i lokal och regional kollektivtrafik. N.
82. En ny postlag. N.
83. Miljömålen i nya perspektiv. + Bilagor. M.
84. Regler för etablering av vårdgivare. Förslag för att öka mångfald och integration i specialiserad öppenvård. S.
85. Gymnasial lärlingsutbildning – hur blev det? Erfarenheter från första försöksåret. U.
86. Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning. Fi.
87. En ny kameraövervakningslag. Ju.

Statens offentliga utredningar 2009

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- En mer rättssäker inhämtning av elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen. [1]
Säkerhetskopiorns rättsliga status. [5]
Effektiviteten i Kriminalvårdens lokalförsörjning. [13]
Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor. [14]
Kommunal kompetenscatalog.
En problemorientering. [17]
Två rapporter till Grundlagsutredningen. [18]
Aktiv väntan – asylsökande i Sverige. [19]
Förenklingar i aktiebolagslagen m.m. [34]
Moderna hyreslagar. [35]
Enklare beslutsfattande i ekonomiska föreningar. [37]
Försenad årsredovisning och bokföringsbrott, m.m. [46]
Den nya migrationsprocessen. [56]
Återvändandedirektivet och svensk rätt. [60]
Modernare adoptionsregler. [61]
Signalspaning för polisiära behov. [66]
Utvärdering av buggning och preventiva tvångsmedel. [70]
Insyn och integritet i brottsbekämpningen – några frågor. [72]
Svenskt rättsväsende i internationella uppdrag, m.m. [76]
EU:s Viseringskodex. [77]
Ökad säkerhet i domstol. [78]
Kriminalvården – ledning och styrning. [80]
En ny kameraövervakningslag. [87]

Utrikesdepartementet

- EU, Sverige och den inre marknaden
– En översyn av horisontella bestämmelser inom varu- och tjänsteområdet. [71]

Försvarsdepartementet

- Ransonering och prisreglering i krig och fred. [3]
Totalförsvarspåbud och frivillighet. [63]
Försvarsmaktens helikopter 4
– frågan om vidmakthållande eller avveckling. [67]
En ny ransonerings- och prisregleringslag. [69]

Socialdepartementet

- En nationell cancerstrategi för framtiden. [11]
En ny alkohollag. [22]
Olovlig tobaksförsäljning. [23]
Socialtjänsten. Integritet – Effektivitet. [32]
Ingen får vara Svarte Petter. Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten. [38]
Bättre samverkan. Några frågor kring samspelen mellan sjukvård och socialförsäkring. [49]
Ett effektivare smittskydd. [55]
Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU). + Bilaga. [68]
Regler för etablering av vårdgivare.
Förslag för att öka mångfald och integration i specialiserad öppenvård. [84]

Finansdepartementet

- Sekretess vid anställning av myndighetschefer. [4]
Återkrav inom välfärdssystemen.
– Förslag till lagstiftning. [6]
Säkerhetskontroller vid fullmäktige- och nämndsammanträden. [9]
Skatt i retur. [12]
Redovisning av kommunal medfinansiering. [21]
Samordnad kommunstatistik för styrning och uppföljning. [25]

Skatterabatt på aktieförvärv och vinstutdelningar. [33]
Bättre och snabbare insättningsgaranti. [41]
Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten. [50]
Skatteförfarandet. [58]
Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet. [59]
Skatt på fluorerade växthusgaser. [62]
Moderniserade skatteregler för ideell sektor. [65]
Folkbokföringen. [75]
Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning. [86]

Utbildningsdepartementet

Ta klass. [27]
Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt. + Bilagor. [28]
Klinisk forskning – ett lyft för sjukvården. [43]
Staten och imamerna. Religion, integration, autonomi. [52]
Flickor och pojkar i skolan – hur jämställt är det? [64]
Gymnasial lärlingsutbildning – hur blev det?
Erfarenheter från första försöksåret. [85]

Jordbruksdepartementet

Den svenska administrationen av jordbruksstöd. [7]
Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion. [8]
Det växande vattenbrukslandet. [26]
Skog utan gräns? [30]
Fiskevård i enskilt vatten. En översyn av lagen om fiskevårdsområden. [53]
Uthållig älgförvaltning i samverkan. [54]

Miljödepartementet

Miljöprocessen. [10]
Vattenverksamhet. [42]
Områden av riksintresse och Miljökonsekvensbeskrivningar. [45]
Myndighet för hållbart samhällsbyggande – en granskning av Boverket. [57]
Miljömålen i nya perspektiv. + Bilagor. [83]

Näringsdepartementet

Nya nät för förnybar el. [2]
Mer järnväg för pengarna. [20]
De statliga beställarfunktionerna och anläggningsmarknaden. [24]
Effektiva transporter och samhällsbyggande – en ny struktur för sjö, luft, väg och järnväg. [31]
En ny kollektivtrafiklag. + Bilagor. [39]
Koncessioner för el- och gasnät. [48]
Höghastighetsbanor.
Ett samhällsbygge för stärkt utveckling och konkurrenskraft. [74]
Lag om resenärers rättigheter i lokal och regional kollektivtrafik. [81]
En ny postlag. [82]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Fritid på egna villkor. [29]
Främja, Skydda, Övervaka
– FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. [36]

Kulturdepartementet

Kraftsamling!
– museisamverkan ger resultat. + Bilagor. [15]
Betänkande av Kulturutredningen.
Grundanalys
Förnyelseprogram
Kulturpolitikens arkitektur. [16]
Avskaffande av filmcensuren för vuxna – men förstärkt skydd för barn och unga mot skadlig mediepåverkan. [51]
Vägval för filmen. [73]
Några begravningsfrågor. [79]

Arbetsmarknadsdepartementet

En ny modell för arbetsmiljötillsyn. [40]
Integritetsskydd i arbetslivet. [44]
God arbetsmiljö - en framgångsfaktor? [47]